

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

Overzicht van de Vlaamse rechtsliteratuur gedurende het gerechtelijk jaar 1965-1966

Voor een wetenschappelijk werk is alleen de inhoud van belang en heeft de uiterlijke vorm heel wat minder te betekenen. Dit neemt echter niet weg dat een goede materiële uitgave ten eerste bevorderlijk kan zijn, niet enkel voor de verspreiding, maar tevens voor het vlot gebruik van dit wetenschappelijk werk.

Hoe dikwijls hebben wij er niet reeds over geklaagd, dat een schitterende wetenschappelijke prestatie zoals de serie der « Algemene Practische Rechtsverzameling » meer dan de helft van haar waarde inboette omdat zij allerm minst practisch was ten gevolge van de onmogelijke wijze van uitgave. De verscheidene delen — hoe merkwaardig hun inhoud ook was — konden materieel haast niet geconsulteerd worden.

Eindelijk werd dan toch de klacht van zovele Vlaamse juristen gehoord en werd er beslist de vroegere methode op te geven en de tractaten die aan de verschillende trefwoorden worden gewijd in afzonderlijke boekdelen te publiceren. Reeds verschenen er op deze wijze in de A.P.R. twee werken, die thans naast de degelijkheid van hun inhoud, ook wat betreft de uiterlijke vorm, juweeltjes zijn van mooie editie en volledig beantwoorden aan de noodzakelijkheden der praktische bruikbaarheid.

Wij moeten de beslissing van de A.P.R. van harte toejuichen, want zij geeft ons de zekerheid dat in de toekomst deze zo waardevolle reeks ten volle in het Vlaams rechtsleven de invloed zal kunnen uitoefenen die van haar verwacht wordt.

De verhandelingen die in de A.P.R. verschijnen nemen thans plaats naast de zo uiterst verzorgde uitgaven van de uitgeverij Story-Scientia te Gent, van de « Uitgeverij voor Gemeentelijke Administratie » te Heule, van de uitgaven van « Die Keure » te Brugge en zovele andere nog, die in de laatste jaren de editie van Vlaamse wetenschappelijke boeken op een zo hoog peil brachten.

Het is gelukkig dat degelijke wetenschappelijke werken ook mooi worden uitgegeven en de nieuwe vorm die door de A.P.R. werd aangenomen, zal thans aan de Vlaamse juristen de grootste voldoening geven.

Laten wij nu, na deze geestdriftige huldegroet aan de uiterlijke vorm van onze Vlaamse wetenschappelijke werken onze aandacht vestigen op hun inhoud die, wat de publicaties van het vorig gerechtelijk jaar betreft, de schat van onze Vlaamse rechtsliteratuur in aanzienlijke mate heeft verrijkt.

* * *

En eerst dan het *burgerlijk recht*.

In het nieuw kleed waarin wij thans de uitgave van de Algemene Practische Rechtsverzameling kunnen begroeten verscheen zopas een verhandeling van Mr. Georges Gheysen, advocaat te Kortrijk, over de « Dading ».

Het is een onderwerp waarover weinig bijzondere studiën verschenen zijn en dat door de auteur thans grondig werd bewerkt. De documentatie waarop deze studie steunt is bijzonder uitgebreid en het blijkt uit de aangehaalde bibliografie hoe schrijver niet alleen al wat in België over dit onderwerp werd geschreven grondig heeft doorgewerkt, doch hoe hij ook terdege de buitenlandse rechtsleer en rechtspraak heeft onderzocht, nl. in Nederland, Frankrijk, Zwitserland en Italië. Wanneer wij er aan toevoegen dat Mr. Gheysen ook regelmatig de historische groei vermeldt van de door hem behandelde stof, zal men reeds kunnen besluiten dat deze nieuwe aanwinst voor de A.P.R. een belangrijke betekenis heeft.

De schrijver beperkt zijn verhandeling tot de dading zoals ze voorkomt in het burgerlijk recht, met uitsluiting van de minnelijke schikking, de overeenkomst van publiek recht met een openbaar bestuur en de fiscale beschikkingen die op de dading betrekking hebben.

Hij onderstreept hoe de stof betreffende de dading, zoals zij werd uitgewerkt in het burgerlijk wetboek, een der gebrekkigste delen ervan vormt en geeft een overzicht van de critieken die terecht op de thans geldende teksten werden uitgebracht.

Na de essentiële elementen van de dading ontleed te hebben lijnt de auteur deze rechtsfiguur nauwkeurig af tegenover meerdere aanverwante rechtshandelingen die er niet mogen mee verward worden.

In het hoofdstuk betreffende de aard van het contract en de vormvereisten ervan wijdt Mr. Gheysen een uitvoerig onderzoek aan de geldigheid der dading. De bekwaamheid en de macht om dadingen af te sluiten stelt een hele reeks practische problemen die zeer volledig door de schrijver onder het oog worden genomen en waarvan de oplossingen in de jurisprudentie overvloedig worden aangeduid. Wat de practijk betreft is ook de afdeling die zich bezighoudt met het onderzoeken van de rechten die het voorwerp van een dading kunnen uitmaken uiterst belangrijk, nl. in verband met de verplichting tot onderhoud, de arbeidsongevallen en de burgerlijke vordering uit misdrijf.

Als bewijs van de dading is een geschrift vereist. In Nederland is zelfs een geschrift niet enkel bewijststuk, maar ook bestaansvoorwaarde van de dading. Aangaande de omstreken vraag of het bewijs van een dading door getuigen toegelaten is wanneer er een begin van schriftelijk bewijs bestaat, is de auteur van mening dat deze aanvulling door getuigenbewijs dient geweerd te worden. Dezelfde strengheid dient niet toegepast in handelszaken; hier verwerpt schrijver de stelling van hen die beweren dat de dading altijd essentieel van burgerlijke aard zou zijn.

In het hoofdstuk dat betrekking heeft op de werking van de dading worden achtereenvolgens de vraagstukken onderzocht van de extinctieve en de declaratieve werking van de dading. Hierbij komt in aanmerking de tegenstelbaarheid van de dading bij hoofdelijkheid, ondeelbaarheid en borgstelling.

Heeft de dading enkel een declaratieve werking of heeft ze ook een translatief karakter? Hier schaart de auteur zich aan de zijde van de doctrine die de declaratieve werking voorstaat omdat deze oplossing het dichtst de werkelijke bedoeling van de partijen en de aard van de dading benadert.

De al of niet ondeelbaarheid van de dading is een vraag van interpretatie van de wil der partijen, waarover de rechter over de feiten souverain beslist.

In een afzonderlijke titel bespreekt Mr. Gheysen enkele toepassingen van de extinctieve werking van de dading, o.a. na verkeersongeval en bij kwijting voor saldo van rekening in de arbeidsovereenkomst. Wij vinden hier, aan de hand van een breed overzicht der rechtspraak, de oplossingen die desaangaande gelden in België, Frankrijk en Nederland, waarna een behandeling volgt van de delicate aspecten der tegenstelbaarheid van de dading nl. aan de wetsverzekeraar.

De ontbinding en de nietigheid van de dading vormen de beide laatste hoofdstukken van het tractaat, waarbij niet nagelaten wordt telkens het vergelijkend recht te pas te brengen.

Deze verhandeling van de Heer Georges Gheysen is op voortreffelijke wijze verzorgd, zij steunt op een zeer brede documentatie; het onderwerp wordt er volledig in uitgeput en geen enkel aspect van de vele problemen die de dading opwerpt wordt in het duister gelaten. De rechtsleer van verscheidene landen werd grondig onderzocht en ook de jurisprudentie werd zeer volledig geëxcerpeerd. Het is een uitmuntend wetenschappelijk geschrift dat een belangrijke aanwinst vormt voor de Algemene Practische Rechtsverzameling.

Voor de «Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het Recht van België en Nederland» schreef Prof. Mr. Marcel Storme een preadvies over de «Dadelijke uitwinning».

In dit kort geschrift wordt een bijzonder heldere uiteenzetting gegeven van dit, voor onze practijk, zo belangrijk proceduurmiddel. De preadviseur zoekt er

de oorsprong en de ontwikkeling van op en toont aan hoe de dadelijke uitwinning een schepping is van de notariële practijk, die dan uiteindelijk gereguleerd werd in de wet van 15 augustus 1854. Welk is nu het wezen van deze rechtsfiguur? Is het een mandaat, zoals sommigen beweren? Mr. Storme geeft talrijke redenen op om deze theorie te verwerpen. Is het een vrijwillige verkoop ofwel een gerechtelijke verkoop? De doctrine is daarover ten zeerste verdeeld en schrijver aanvaardt de stelling dat de dadelijke uitwinning een specifiek gerechtelijke verkoop is met eigen regelen.

Hij zet dan de toepassingsvereisten uiteen om tot de dadelijke uitwinning te kunnen overgaan, en beschrijft het verloop van de vrij ingewikkelde procedure vóór, bij en na de verkoop.

Nadien wordt de aandacht nog gevestigd op speciale vraagpunten, zoals de dadelijke uitwinning bij onverdeelde goederen, bij faillissement, alsmede de samenloop tussen onroerend beslag en dadelijke uitwinning.

Het ontwerp van gerechtelijk wetboek, dat thans aan het Parlement onderworpen is, stelt de afschaffing van de dadelijke uitwinning voor. De procedure van het uitvoerend beslag op onroerende goederen zou inderdaad zozeer vereenvoudigd worden dat het volkomen overbodig zou zijn nog de rechtspleging van dadelijke uitwinning in het gerechtelijk wetboek te handhaven. Mr. Storme beschrijft de nieuwe procedure voor het uitvoerend beslag op onroerend goed die wordt voorgesteld en hij onderstreept er de voordelen van die bestaan in een zeer belangrijke vereenvoudiging. Er zitten echter ook wel bezwaren aan vast en schrijver vraagt zich af «of het niet veeleer aangewezen zou zijn en het onroerend beslag te vereenvoudigen en de dadelijke uitwinning op enkele punten te verbeteren».

Een zeer volledig, uiterst verhelderend preadvies.

In de dagelijks practijk is de huurovereenkomst voorzeker diegene waarbij de talrijkste betwistingen en processen voorkomen en sedert de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten is het belang ervan nog in aanzienlijke mate gestegen.

Het was dan ook een uitstekende gedachte van de Heren Albert Pauwels en Paul Raes een handboek te wijden aan de twee grote sectoren van de huurovereenkomst, de privaathuur en de handelshuur, dat verscheen onder de titel «*Practisch Handboek voor Privaathuur en Handelshuur*».

Het werk is volledig afgestemd op de practijk en het is de bedoeling geweest van de auteurs een handleiding ter beschikking te stellen van al diegenen, die zonder speciale juridische kennis, op de hoogte wensen te zijn van alle rechten en plichten die spruiten uit het huurcontract. Het boek is dan ook gekenmerkt door eenvoud, duidelijkheid en volledigheid; het bevat geen enkel geleerd vertoon en slechts een beperkte aanhaling van rechtspraak, doch het geeft talrijke voorbeelden die de tekst verhelderen en begrijpelijk maken.

Het gedeelte dat handelt over de privaathuur volgt de gebruikelijke indeling: voorwaarden voor het tot stand komen en geldigheid van de huurovereenkomst, rechten en plichten van de verhuurder en van de huurder en einde van de huurovereenkomst. Met het oog op de practijk vindt men in de tekst zeer talrijke zakelijke wenken die niet alleen uiterst nuttig zijn voor de particulieren, doch die ook hun belang hebben voor juristen. Zeer omstandig is het probleem van de locatieve herstellingen behandeld en de schrijvers onderzoeken in detail de uitgebreide reeks mogelijkheden die zich kunnen voordoen. Wat het einde van

de huur betreft, vindt men in het boek de vermelding van de plaatselijke gebruiken in al de kantons van het land. Dit is voorzeker een novum dat in geen enkele andere publicatie voorkomt.

Na een bespreking van de wet van 29 januari 1964 tot bescherming van de huur der bescheiden woningen, wordt dan in het tweede gedeelte van het boek uitvoerig de wetgeving op de handelshuurlcelen behandeld met de vele, soms zeer ingewikkelde en lastige problemen die zich hierbij voordoen.

Al is het boek uitsluitend bedoeld voor de gewone burger, teneinde hem voor te lichten op praktisch gebied, toch zullen veel juristen die een betwisting betreffende een private of een handelshuur te pleiten of te beoordelen hebben dit boek doelmatig kunnen ter hand nemen om er zekere gegevens in te vinden die zij nergens anders zouden kunnen ontdekken.

In ons overzicht van vorig jaar hebben wij de verdiensten onderstreept van het werk uitgegeven door het *Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand «De Handelshuurovereenkomsten»*, dat verzorgd werd door de Heren *André Gustot* en *Marcel Laloire*, waarin een zeer uitvoerige rechtspraak werd gepubliceerd betreffende de handelshuurovereenkomsten. Deze eerste uitgave van het werk was na twee maanden uitgeput en er is thans een nieuwe editie verschenen die in zeer belangrijke mate werd uitgebreid, zodanig dat het haast een heel nieuw boek werd. Wanneer in de eerste uitgave 500 vonnissen werden besproken, werden er nu 800 vermeld en gecommuniceerd. Ook de doctrinale uiteenzetting werd aanzienlijk uitgebreid.

Er is geen delicaat punt betreffende de toepassing der wet van 30 april 1951 of men vindt er hier nuttige en zelfs onontbeerlijke gegevens over. Het is dan ook niet te verwonderen dat deze 2e editie ook reeds na enkele weken uitgeput was, zodat door vele belangstellenden met ongeduld de 3e uitgave verwacht wordt.

Wij hebben destijds, bij de eerste publicatie in het Administratief Lexicon van de verhandeling van *Prof. Dr. A. Vranckx* over «*Geesteszieken*» de voortreffelijke kwaliteiten van dit werk doen uitschijnen, waardoor een synthese werd gegeven van de zeer verscheiden juridische toestanden waarin geesteszieken zich kunnen bevinden.

Sedert de eerste uitgave van dit tractaat in de maand december 1961 hebben verscheidene wetten nieuwe toestanden in het leven geroepen, onder andere de wet van 7 april 1964 op het krankzinnigenwezen en deze van 1 juni 1964 op de bescherming van de maatschappij. De vroegere tekst was dus verouderd en de auteur heeft zijn verhandeling herwerkt en haar volledig op de hoogte gebracht van deze nieuwe wetgeving. Het werk is nu helemaal up to date. Het werd voor het Administratief Lexicon volledig herdrukt en vervangt dus de vroegere tekst.

Het is een van de grote verdiensten van deze uitgave het oude door het nieuwe te kunnen vervangen, zodat hij die haar raadpleegt nooit de vrees moet koesteren de jongste wetgeving over het hoofd te zien en er aldus geen verrassing te duchten is.

De auteur heeft van deze nieuwe uitgave gebruik gemaakt om op talrijke plaatsen zijn vroeger werk uit te breiden en te volledigen.

Ook de bibliographie die het tractaat afsluit is in aanzienlijke mate vermeerderd geworden.

Het is een verheugend feit dat zopas van het voortreffelijk boek van ere-raadsheer *P. De Beus*, «*Overzicht van het Burgerlijk recht*», een 5e uitgave is kun-

nen verschijnen. Dit bewijst niet enkel de degelijkheid van het werk maar tevens de grote belangstelling die in deze tijd bestaat voor een beknopte doch uitmuntende nederlandstalige inleiding in de normen van het burgerlijk recht.

Op dit gebied kan geen ander boek de vergelijking doorstaan met dit van raadsheer *De Beus*. Sedert de eerste uitgave verscheen in 1934 heeft het een onafgebroken succes gekend. Na elke uitgave werd het volledig aangepast aan de nieuwste gegevens op het gebied van de rechtspraak, rechtsleer en terminologie. Zo is dit ook thans weer het geval met deze nieuwe editie, die volledig de terminologie heeft aangenomen van de officiële Nederlandse tekst van het burgerlijk wetboek.

Het hoeft niet gezegd dat het werk helemaal op de hoogte is van de allerjongste wetgeving en jurisprudentie. Tegenover de vierde uitgave, die in 1948 verscheen, werd het wel met meer dan 150 blz. uitgebreid. De bijzonderste verdienste van het «*Overzicht*» van raadsheer *De Beus* is de grote synthetische kracht die er van uitgaat. Heel het burgerlijk recht wordt in dit boek samengevat op kristalheldere wijze en de hoeveelheid stof die in dit betrekkelijk beknopt bestek wordt ondergebracht is verbazend. De uiteenzetting is herleid tot uiterste eenvoud en klaarheid, en treffende voorbeelden lichten de teksten toe. Menigvuldige verwijzingen naar rechtsgeleerde geschriften en naar de bijzonderste rechterlijke beslissingen geven ruimschoots gelegenheid tot verdere studie.

Zij die een beknopt algemeen commentaar van het burgerlijk recht zoeken kunnen geen beter boek ter hand nemen dan dit van raadsheer *De Beus* en, al is het werk niet speciaal geschreven voor de universitaire studie, zullen ook de studenten veel nut ondervinden bij de lectuur ervan om, in vogelvlucht, een algemeen beeld te krijgen van ons burgerlijk recht.

Het feit dat hier voor het eerst in een burgerrechtelijke studie de officiële terminologie van het burgerlijk wetboek gebruikt wordt is van aard om het werk des te meer aan te bevelen.

Het lijkt geen twijfel dat deze vijfde uitgave niet de laatste zal zijn.

De Heer *Prof. Dr. L. Remouchamps*, vrederechter te Gent en hoogleraar aan de Vrije Universiteit te Brussel, bezorgde aan het Administratief Lexicon een nieuwe bewerking van zijn verhandeling over het «*Auteursrecht*», een uitstekende synthese die op de hoogte gebracht werd van de jongste wetgeving en rechtspraak.

* * *

Gaan we nu over tot het *handelsrecht*.

Het verschijnen van de uitgave verzorgd door *Prof. Jan Ronse*, met de medewerking van *Georges Nuytinck*, *Wetboek van Koophandel met bijzondere wetten en besluiten* is een belangrijke gebeurtenis in de geschiedenis der Vlaamse rechtswetenschap.

Het werd steeds tot vervelens toe herhaald welke handicap erin bestond voor de Vlaamse juristen, dat zij niet beschikten over een gemakkelijk bruikbare uitgave van betrouwbare Nederlandse wetteksten. Dit had fataal voor gevolg dat in de praktijk voor de rechtbanken in Vlaamse provincies nog steeds de van ouds gekende Franstalige verzamelingen gebruikt werden en het is voor een niet gering deel daaraan te wijten dat de Nederlandse rechtsterminologie met zoveel moeite in de praktijk ingang vindt.

Na jarenlange inspanningen hebben we eindelijk een officiële Nederlandse tekst van het Burgerlijk Wetboek en van het Strafwetboek. Talrijke wetten zijn ook het voorwerp geweest van een officieuze vertaling door de

bevoegde commissie, die zich van deze taak sedert jaren met een bewonderenswaardige vlijt heeft gekweten. Al zijn er reeds in de laatste tijd verschillende uitgaven van de officiële en van de officieuze teksten, onder allerlei vorm verschenen, toch beschikten wij nog niet over een standaardwerk dat men steeds bij de hand heeft en waarin men onmiddellijk alle gebruikelijke teksten verzameld vindt, die dan zonder enige moeite de Nederlandse rechtsterminologie in de praktijk doen doordringen.

Hierin is thans verandering gekomen dank zij het zeer belangrijk initiatief, genomen door de wetenschappelijke uitgeverij E. Story te Gent, die de uitgave is begonnen, in enkele eenvormige banden, van al onze wetboeken en belangrijkste wetten in de Nederlandse taal.

Het eerste deel van deze reeks, brengt ons het «Wetboek van Koophandel» met de bijzondere wetten en besluiten die het volledigen. Het werd bewerkt door Prof. Jan Ronse, hoogleraar aan de Universiteit te Leuven, met de medewerking van de h. Georges Nuytink, rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Gent.

Deze uitgave dient op alle gebied merkwaardig genoemd te worden.

Laten we eerst een woord zeggen over de uiterlijke presentatie. Hiervoor dient de uitgeverij Story van harte geluk gewenst; wat papier, druk en band betreft, beantwoordt deze uitgave aan de hoogste eisen. Het boek werd gedrukt op wisselbladen, die toelaten het steeds te volledigen en te verjongen, doch het stelsel van de pinband is hier technisch zo voortreffelijk verzorgd dat het naslaan en de lectuur van het werk zo gemakkelijk geschieden dat men zich kan inbeelden een gewoon gebonden boek voor zich te hebben. Deze technische kwaliteiten van de uitgave zijn van het hoogste belang en waarborgen voor de toekomst aan deze reeks een aanzienlijk succes voor het gebruik in de praktijk.

De opvatting van Prof. Jan Ronse en zijn medewerker wat betreft de inhoud van het werk verdient de grootste lof. Hoofdzaak in het boek is de Nederlandse wetteksten en deze wordt dan ook gedrukt in duidelijke vette letter, zodat men dadelijk vindt wat men nodig heeft. De auteurs zijn zeer terecht van mening geweest dat de Nederlandse tekst op zichzelf niet voldoende was en onder elk artikel wordt in kleinere cursieve letter de Franse tekst afgedrukt. Wij treden de noodzakelijkheid van deze methode volledig bij, omdat er, bijvoorbeeld wat het Wetboek van Koophandel betreft, nog talrijke stukken bestaan, waarvan geen officiële Nederlandse tekst voorhanden is, nl. al diegene die gestemd werden vóór 1898, maar ook omdat de ambtelijke vertalingen die na 1898 werden uitgewerkt, maar al te dikwijls onbeholpen en niet betrouwbaar zijn. De auteurs gaan echter verder en ze zijn van mening dat, ook daar waar een officiële Nederlandse tekst bestaat, zoals voor het Burgerlijk Wetboek en het Strafwetboek, het nog, met het oog op de interpretatie van de teksten, zeer nuttig kan zijn de uitdrukking in de beide talen te vergelijken. Niemand zal dit tegenspreken en de bewerkers hebben voorzeker aan de rechtswetenschap een belangrijke dienst bewezen door steeds de onmiddellijke vergelijking van beide teksten mogelijk te maken.

Bijna elk artikel is toegelicht met talrijke verwijzingen naar de rechtspraak van het Hof van Cassatie, die kostbare gegevens verschaffen voor de toepassing en regelmatig wordt ook verwezen naar alle bijkomende besluiten en reglementeringen die met de tekst verband houden.

De auteurs hebben echter niet gewild dat de ontelbare nieuwe wetten die het Wetboek van Koophandel geregeld komen aanvullen, hun plaats zouden vinden tussen de teksten in. In hun woord vooraf maken zij terecht gewag van de «puzzle» die daardoor ontstaat en die de homogeniteit van de algemene wetteksten komt verstoren.

Daarom is deze uitgave verdeeld in twee delen: een eerste deel dat de teksten bevat van de verschillende boeken van het Wetboek van Koophandel zelf en een tweede deel waarin, in chronologische volgorde, de verschillende bijkomende wetten zijn ondergebracht die het Wetboek volledigen.

Deze methode heeft niet alleen een groot praktisch belang om bij deze nieuwe wetgevingen, die zo dikwijls aanleiding zijn tot wijzigingen, de wisselbladen te vervangen, doch het geeft ons tevens een uiterst interessant overzicht van de evolutie van ons handelsrecht doorheen de tijd.

Het boek, zoals het thans op de markt kwam, is nog niet volledig en het bevat tot nog toe slechts de elf titels van het eerste boek van het Wetboek van Koophandel. Het was ten zeerste opportuun dit gedeelte reeds onmiddellijk uit te geven omdat het de stof bevat van hetgeen de studenten te leren hebben bij hun cursus van handelsrecht. De overige stukken zullen binnenkort volgen en er werd in de band voldoende ruimte gelaten om de nieuwe afleveringen gemakkelijk in te lassen.

Een zaakregister en een chronologisch register van de wetten en besluiten vergemakkelijken de opzoeken.

Dit werk zal in de Vlaamse rechterwereld met een algemeen enthousiasme begroet worden. Het is de uitgave waarnaar we reeds zo lang wachtten, die thans reeds voor het Wetboek van Koophandel door Prof. Jan Ronse verwezenlijkt is geworden op een wijze die de volmaaktheid nabij komt.

Onze vreugde is des te groter wanneer wij door de prospectus, die dit boek aankondigt, vernemen dat het werk van Prof. Ronse slechts het eerste boekdeel is van een hele reeks, waarin eerlang zullen verschijnen: Het Burgerlijk Wetboek door Prof. W. Delva; de Fiscale Wetboeken door Prof. J. Van Houtte; het Gerechtelijk Wetboek door Prof. M. Storme; het Wetboek van Publiek Recht door Prof. Dr. A. Mast; het Wetboek der Sociale Zekerheid door Prof. R. Dillemans; het Strafwetboek en het Wetboek van Strafvordering door Prof. Dr. J. Matthys.

Wanneer deze uitgave zal volledig zijn zullen we eindelijk over een nederlandstalig stel wetboeken en wetteksten beschikken dat een gevaarlijke leemte bij de rechtsbedeling in de Vlaamse provinciën zal aanvullen.

Het Instituut der Bedrijfsrevisoren heeft het initiatief genomen een werk uit te geven onder de titel «*De Functie van Commissaris-revisor. Beroepsdoctrinen*», waarvan de tekst werd samengesteld door een commissie gevormd in de schoot van het Instituut. In dit werkje worden op bondige doch volledige wijze, de plichten en de bevoegdheden omschreven van de commissaris-revisor zoals deze uitgestippeld worden in de wet van 1 december 1953 die deze functie in het leven riep en in de wet van 22 juli 1953 tot oprichting van het Instituut der Bedrijfsrevisoren.

Er wordt eerst een overzicht gegeven van de wetteksten en van de reglementaire beschikkingen met een summier commentaar, waarna dan meer bijzonder behandeld wordt over de doelstellingen, de draagwijdte en de omvang van de controle die door de bedrijfs-

revisoren wordt uitgeoefend. Een bijzonder hoofdstuk is gewijd aan de plaats die de commissaris-revisor inneemt in de vennootschappen met een bespreking van de zeer delicate problemen die gepaard gaan met zijn activiteit in het midden waarin hij zijn functie uitoefent.

Daarna vindt men commentaar betreffende de actien- en controlemiddelen waarover de commissaris-revisor beschikt, zijn onbeperkt recht van toezicht, de wenselijkheid van zijn regelmatige aanwezigheid in de onderneming en van een voortdurend contact met de voornaamste leiders en diensten ervan, de mogelijkheid beroep te doen op stagiairs of medewerkers, de bezoldiging en de regeling der kosten.

Het jaarlijks verslag is het normale eindpunt van de controle-opdracht die aan de commissaris-revisor wordt toevertrouwd; het moet in klare en ondubbelzinnige bewoordingen opgesteld worden, zodat er geen twijfel kan bestaan aangaande zijn conclusies. Verder wordt gehandeld over de aard van de voorstellen die mogen gedaan worden en die dienen te vallen binnen het raam van de controle-opdracht. De auteurs van de brochure hebben een schema van jaarverslag uitgewerkt dat de commissaris-revisor nuttig zal kunnen volgen.

Niet enkel voor hen die met de opdracht van commissaris-revisor gelast zijn, doch voor allen die betrokken zijn bij het beheer van vennootschappen, is dit werkje, uitgegeven door het Instituut, een onontbeerlijk bezit.

In 1950 gaf de Algemene Directie voor Studie en Documentatie van het Ministerie van Economische Zaken een brochure uit, getiteld «*Handels- en Nijverheidsondernemingen in België*». Van deze zo nuttige uitgave is thans een 8ste druk verschenen, in belangrijke mate uitgebreid en volledig op de hoogte gebracht van de jongste wetgeving.

Wij vermelden hier deze nieuwe editie omdat dit werkje al te weinig gekend is en het voor de praktijk zoveel belangrijke wetenswaardigheden mededeelt. Het wil ter beschikking van de particulieren en van de bedrijfshoofden een beknopt overzicht stellen van de voornaamste formaliteiten die dienen vervuld te worden voor de uitoefening van economische activiteiten in het land. Alle vormvoorschriften betreffende de vestiging in België van buitenlandse natuurlijke of rechtspersonen die er een beroeps-, handels- of nijverheidsactiviteit wensen uit te oefenen zijn hier samengebracht. Verder worden nuttige aanwijzingen verstrekt in verband met de Belgische fiscale en sociale wetgeving. De aandacht wordt bijzonder gevestigd op de hulp die kan verleend worden door overheidsinstellingen aan allerlei ondernemingen met het oog op de economische expansie.

De uitgave is thans geworden tot een uiterst handig verzamelwerk waarin alle mogelijk inlichtingen verstrekt worden betreffende de toestand van handels- en nijverheidsondernemingen in ons land, met telkens de nodige verwijzingen naar wetten en besluiten die op het stuk toepasselijk zijn.

Moge dit werkje in juridische middelen veel meer gebruikt worden dan het thans het geval is.

Het werk uitgegeven door Mr. R. Van Lennep «*Recht en Techniek van vergadering, beraadslaging en stemming*» menen we best te rangschikken in de rubriek betreffende het handelsrecht, daar de door de auteur behandelde problemen zich hoofdzakelijk voordoen bij het beheer der handelsvennootschappen.

Het opzet van de schrijver is echter veel breder en het is zijn bedoeling een onderzoek in te stellen naar

alle juridische en technische regelen die van toepassing zijn bij de vergaderingen, de beraadslagingen en de stemmingen in de meest verscheiden colleges, van de algemene vergadering ener vennootschap tot het parlement, van een examencommissie tot de assisen-gezworenen, van de delegatie van rechtsmacht tot het veto-recht en hoeveel nog meer.

Het komt schrijver voor dat er in de oneindige menigvuldigheid van bijeenkomsten waarin gedelibereerd en gestemd wordt zich een algemene techniek voordoet, die met grotere of kleinere wijzigingen op al deze samenkomsten toepasselijk is.

Het is voorzeker een uiterst belangrijk probleem, waarover weinig literatuur bestaat, dat in elk geval haast nooit in zijn geheel werd overzien en waarin zelden getracht werd vaste lijnen te ontdekken die de verscheidenheid zouden herleiden tot eenheid. Een systematisch onderzoek van dit vraagstuk was dus ten volle de moeite waard.

In een inleiding, ontwikkelt Mr. Van Lennep de grondstellingen waarop hij zijn onderzoek steunt.

De activiteiten van een massa individuen, die gelijkaardige belangen te verzorgen hebben, leiden tot het ontstaan van een gemeenschap waarin zich eenheid van wilsvorming voordoet. De grote ophoping van feitelijkheden wordt aldus omgezet in een juridische entiteit, de vereniging of de vennootschap. Dit brengt nog niet het ontstaan mede van een rechtspersoonlijkheid en in talrijke groepsverbanden komt eenheid van wilsvorming voor, zonder dat er een rechtspersoonlijkheid in het leven geroepen wordt.

Door welke juridische constructie en door welke normen dient het optreden in groepsverband beheerst te worden om tot eenheid van wilsuiting en tot zakelijke besluitvorming te komen?

Zijn er technische regelen te onderkennen die gelden voor alle hoegenaamde vergaderingen en voor alle welkdanige beslissingen?

Dit is het groot probleem dat hier op voortreffelijke wijze in de inleiding gesteld wordt.

Jammer genoeg geven de verdere uiteenzettingen die in het boek voorkomen ons op deze vraag geen antwoord.

Van bladzijde 28 af wordt een opsomming gegeven, in alfabetische volgorde, van alle handelingen die kunnen voorkomen bij de activiteit van verenigingen, beraadslagende colleges of vennootschappen. Een korte verklaring geeft over elk trefwoord enkele toelichtingen en zo komt men tot een encyclopedische opsomming van al wat van ver of van dichtbij met vergadering, beraadslaging of stemming iets te maken heeft.

Het wekt voorzeker verwondering dat de auteur gemeend heeft in deze aangelegenheid de alfabetische methode te moeten gebruiken, dan wanneer juist het rijke onderwerp dat hij zich ten doel stelde te bearbeiten, zozeer een systematisch onderzoek vereiste.

De inlichtingen die naast elk trefwoord gegeven worden bevatten niet meer dan hetgeen in elke algemene encyclopedie voorkomt en hetgeen in grote mate algemeen gekend is.

Het boek geeft dus volstrekt niet wat men er zou hebben kunnen van verwachten en het beantwoordt niet aan de uiterst gewichtige probleemstelling die in de inleiding wordt ontwikkeld.

Ik denk in dit verband aan het belangrijk werk dat in het jaar 1959 in Nederland werd uitgegeven door Mr. F. J. W. Löwensteyn, «*Wezen en bevoegdheid van het bestuur van de vereniging en de naamloze vennootschap*». Het opzet was veel minder uitgebreid dan datgene dat door Mr. Van Lennep werd aangekondigd, doch het onderzoek is zo oneindig dieper en de lectuur

van dit boek toont pas aan hoe de probleemstelling die voorkomt in het werk van Mr. Van Lennep een jarenlange studie zou vragen waarbij niet enkel een grondige kennis van het positief recht en de jurisprudentie doch ook van de sociologie en sociale-psychologie zou vereist zijn.

Laten wij hopen dat de schrijver de moed en de tijd zou vinden om in een nieuw werk dit belangrijk probleem volledig uit te diepen.

Wanneer onlangs een zo verdiende hulde gebracht werd, in de Aula der Universiteit te Gent, aan Prof. Baron Louis Fredericq wegens zijn uitzonderlijke verdiensten op gebied van handelsrecht en rechtsvergelijking en hem door een internationale schaar geleerden hun hoogschatting en hun dankbaarheid betuigd werd voor het zo hoogstaand wetenschappelijk werk dat hij heeft gepresteerd, werd hem door zijn vrienden en bewonderaars een «*Liber Amicorum*» aangeboden, bestaande uit twee lijvige boekdelen. Zij behelsden een verzameling merkwaaardige studiën, vooral op het gebied van het handelsrecht en de rechtsvergelijking van de hand van collega's en vrienden uit de internationale sfeer der wetenschap.

De Vlaamse deelname aan deze hulde was vanzelfsprekend aanzienlijk en een groot aantal bijdragen in de Nederlandse taal werden in het *Liber Amicorum* opgenomen. Zij zijn zo talrijk dat wij er ons moeten toe beperken de titels ervan op te sommen:

Adriaens, H., *De beroepsregelingen ingevoerd met toepassing van de wet van 24 december 1958.* — Amerijckx F., *Het nieuwe belastingstelsel inzake meerwaarden.* — Blondeel J., *Een nieuwe internationale financieringsvorm. Leningen in Europese rekeneenheid.* — Calewaert W., *Natuurrecht en rechtsvergelijking.* — Dekkers R., *Het wetboek naar socialistische opvatting.* — Delva W., *Winst en verlies bij het invoeren van de wet van 30 april 1958 op de wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten.* — De Ryke R., *Het verhogingsbeding. Huidige staat van de twistvraag.* — Fredericq S., *Levensverzekering op basis van belegging in aandelen.* — Frey S., *Algemene critische beschouwingen over bepaalde aspecten der plaatselijke decentralisatie in België.* — Limpens J., *Rechtsvergelijkende aantekeningen betreffende wil en wilsverklaring.* — Mast A., *Delegatie en toewijzing van bevoegdheid.* — Merchiers L., *Evolutie van een rechtsbegrip. Handelsreiziger of handelsvertegenwoordiger.* — Ronse J., *Handelspand op schuldvorderingen zonder afgifte van een titel.* — Van Bogaert E., *Het recht op onderzoek naar de vlag in volle zee.* — Van Hecke G., *Vrijheid of dwang in het aanbod van goederen en diensten.* — Van Houtte J., *Een fiscaal novum: het belastingkrediet.* — Victor R., *De evolutie van het Engels administratief recht en de «Council on tribunals».* — Vranckx A., *De vrijheid van drukpers in gevaar?*

Deze Nederlandse bijdragen vormen ook een niet te onderschatten winst voor onze Vlaamse rechtswetenschap.

* * *

Op strafrechtelijk gebied moeten wij eerst de aandacht vestigen op de uitgebreide studie van de Heer Procureur-Generaal Prof. Jacques Matthys, getiteld «*Eb en Vloed om de wet tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen*». Dit werk is gegroeid uit een mercuriale die door de Heer Procureur-generaal werd uitgesproken op de plechtige openingszitting van het Hof van Beroep te Gent op 1 september 1964. Deze rede werd echter in zeer aanzienlijke

mate uitgebreid en van bewijsmateriaal voorzien, zodanig dat het een uitvoerig tractaat geworden is van meer dan 100 blz.

De auteur heeft de bedoeling gehad een volledig commentaar te bezorgen op de zo gewichtige nieuwe wet van 1 juni 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen. Hij plaatst de nieuwe wet in het kader der evolutie van het Belgisch strafrecht, waarvan een vluchtige schets gegeven wordt. Hij wijst op de tekortkomingen der vroegere wet van 1930 en geeft een volledig overzicht van de voorbereidende werkzaamheden in allerlei commissies en studiegroepen met het doel een nieuwe wet tot stand te brengen.

Daarna volgt dan het commentaar betreffende de nieuwe normen die op de abnormalen zullen worden toegepast: internering van volstrekt onbepaalde duur, verplichte bijstand van een verdediger, eventuele tussenkomst van een door de zieke gekozen geneesheer, nieuwe regeling der in-observatiestelling, proceduur voor raadkamer en kamer van inbeschuldigingstelling, aanvulling van de wet met bepalingen betreffende de burgerlijke rechtsvordering en nog zoveel andere nieuwe regelingen meer, die in de wet zijn uitgewerkt.

De Procureur-Generaal komt tot de conclusie dat wanneer de vele critieken die destijds werden uitgebracht op de wet van 9 april 1930 lieten vermoeden dat men tot een volledige nieuwe regeling zou komen, de studiën van een hele schaar specialisten gedurende wel een kwart-eeuw stilaan een ebbe hebben doen intreden. De algemene structuur van de vroegere wet werd behouden doch menigvuldige verbeteringen, aanvullingen en aanpassingen werden voorzien. De auteur betreurt dat de wetgever de gelijkstelling van krankzinnigen en abnormalen onder dezelfde sociale beveiligingsmaatregelen van de internering heeft behouden. Toch betekent de nieuwe wet een zeer belangrijk winstpunt ten gevolge van de internering van volstrekt onbepaalde duur, de degelijke inrichting van het verdedigingsrecht, de verschillende maatregelen voorzien om zowel de curatieve aard van de tussenkomsten van sociaal verweer te bevorderen als om de maatschappij tegen de recidive van de abnormalen te beschermen en tenslotte de nauwkeurige regeling van de civiel-rechtelijke handelingsbekwaamheid van de geïnterneerde.

Zeër gevat doet schrijver opmerken dat de doeltreffendheid van de nieuwe wet hoofdzakelijk zal afhangen van de wijze waarop de ingestelde organismen hun taak zullen vervullen en vooral van het ter beschikking stellen door de regering van de nodige financiële middelen ter verbetering en vermeerdering van het medisch en gespecialiseerd pedagogisch personeel alsmede van de wetenschappelijke uitrusting en de scholing der werkkrachten.

Als preadvies voor de «Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland» schreef de Heer Advocaat-Generaal Th. Versée een uiteenzetting over «*De Vrijheidsbeneming in het Belgisch Strafproces*».

Schrijver wijst erop dat hetzelfde onderwerp reeds besproken werd in deze vereniging en dat het in 1948 het voorwerp uitmaakte van een belangrijk preadvies van de hand van Prof. Hermann Beckaert. Het is dus enkel zijn bedoeling dit eerste preadvies aan te vullen en de toestand te overschouwen zoals deze zich gedurende de laatste 15 jaren heeft ontwikkeld.

Na een beknopte historische inleiding geeft de heer Versée een samenvatting der wet van 20 april 1874 aan de hand van de hoofdprincipes waarop de wettelijke tekst gesteund is. Hij neemt daarna in ogenschouw de

verbeteringen die door de wetgever aan deze wet werden aangebracht, eerst vóór het preadvies van de Heer Beckaert in 1948 en verder na het uitbrengen van dit preadvies.

Hierbij komen vooral in aanmerking de wet van 25 juli 1959 die voorziet dat de kamer van inbeschuldigingstelling binnen de 15 dagen uitspraak moet doen na een voorziening in hoger beroep tegen een voorlopige hechtenis en de wet van 6 maart 1963 die toelaat dat de raadkamer, bij de verzending naar de correctionele rechtbank, tevens de invrijheidstelling van de verdachte mag bevelen.

Na het aanhalen van enkele belangrijke recente arresten van het Hof van Cassatie komt de auteur tot de kritiek op de wet van 1874 en haar toepassing en tot de middelen die overwogen werden om haar te verbeteren.

De critieken zijn scherp en menigvuldig en talrijke malen reeds kwamen zij tot uiting in het Parlement bij de bespreking van het budget van Justitie. Vanwege de Minister werden omzendbrieven aan de parketten gezonden om het Openbaar Ministerie en de onderzoekersrechtters aan te sporen de wet van 1874 nauwgezet toe te passen en steeds op omstandige wijze de bijzondere redenen tot voorlopige hechtenis te vermelden.

De Heer Versée duidt dan de verschillende wetsvoorstellen aan die reeds werden ingediend om de waarborgen van de persoonlijke vrijheid te verstevigen, doch geen enkel van deze voorstellen heeft tot nog toe het Staatsblad bereikt.

Verder wordt in dit preadvies een onderzoek ingesteld naar de beweerde misbruiken bij de toepassing van de preventieve hechtenis. Schrijver heeft op grond van statistische gegevens deze klachten nagegaan om te kunnen vaststellen of de gevallen betreffende «onwerkdadige hechtenis», waarmede bedoeld wordt voorlopige hechtenis die door de latere uitspraak ten gronde niet gerechtvaardigd wordt al of niet verantwoord zijn. Dit laatste blijkt wel in meer dan 20 % van de gevallen voor te komen. De taak van de onderzoeksgerechten, die enkel oordelen over *aanwijzingen* van schuld en deze van de vonnisgerechten is echter zeer verschillend en de auteur komt tot het besluit dat er niet van een werkelijk misbruik mag gesproken worden.

Uiteindelijk wordt nog gewag gemaakt van het regelmatig toepassen der voorlopige hechtenis in gevallen van dronkenschap aan het stuur. Al doet men gelden dat deze methode strijdig zou zijn met de bepalingen en de geest der wet van 1874, acht de h. Versée in de tegenwoordige omstandigheden de dronkenschap aan het stuur een misdrijf van dusdanig erge aard dat in dit geval de voorwaarde voor de voorlopige hechtenis steeds aanwezig is.

Het preadvies besluit met een beknopt overzicht van de mogelijkheden tot vrijheidsbeneming die niet in de wet van 1874 voorzien zijn, zoals inzake douanen en accijnzen, op het militaire vlak enz...

Een voortreffelijk preadvies, gekenmerkt door objectiviteit en redelijkheid.

Vermelden wij nog dat van het tractaat betreffende «*Gerechtelijke Politie*» door de Heer J. Rommel, ondervoorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Kortrijk, een nieuwe bewerking is verschenen in het Administratief Lexicon.

Op velerlei punten werd de vroegere tekst aangevuld en in het deel betreffende de bevoegdheid der opsporingsbeambten werden nieuwe hoofdstukken toegevoegd aangaande de ambtenaren van de dienst der spring-

stoffen, deze belast met het toezicht op de ioniserende of radioactieve stoffen en aangaande de commissaris-verslaggever in zake misbruik van economische machtspositie.

Het Frans handboek «*Droit criminel*» van de Heren A. Marchal en J. P. Jaspas is voorzeker een van de meest gebruikte werkinstrumenten voor de praktijk der beoefenaars van het strafrecht. Het biedt het dubbele voordeel dat het enerzijds, bij elk behandeld onderwerp, een zeer uitgebreide bibliografie mededeelt en tevens dat het voor elk besproken misdrijf een voortreffelijke formule geeft van qualificatie, wat in aanzienlijke mate het werk der leden van het Openbaar Ministerie vergemakkelijkt.

Thans is er een tweede uitgave van dit zo nuttig werk verschenen met een bijlage «*Nederlandse tekst der Qualificaties*». In deze Nederlandse tekst wordt de officiële terminologie van het strafwetboek, tekst die in werking gebracht werd door de wet van 10 juli 1964, gebruikt en de voorgestelde qualificaties beantwoorden voor het overige volkomen aan het Nederlands taal-eigen. Deze Nederlandse bijlage van het werk zal met grote voldoening in de Vlaamse provinciën ontvangen worden.

In de reeks wetenschappelijke werken uitgegeven door het Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid is thans, onder het nummer 13 van de serie een zeer belangrijk boek verschenen gewijd aan «*De Nozems. Een socio-cultureel fenomeen van onze tijd*», verzorgd door A. Racine, C. Sommerhousen, Chr. De Buyst, G. De Bock en L. De Bray, allen zeer gekende en gewaardeerde auteurs op het gebied van de jeugdmisdadigheid, die thans op grondig wetenschappelijke wijze het zo actuele probleem van de nozems in ons maatschappelijk leven hebben bestudeerd.

Na het fenomeen van het nozem-wezen in het moderne sociale leven te hebben gesitueerd en inlichtingen te hebben verstrekt over de literatuur die op internationaal terrein aan deze soort van jeugdmisdadigheid gewijd werd, zetten de auteurs de methode uiteen die zij gevolgd hebben voor het uitwerken van hun studie.

Als voorwerp van het onderzoek werd een groep gekozen van 27 sujetten, die gezamenlijk een groot aantal misdrijven hadden gepleegd. Uitgangspunt waren de strafrechtelijke dossiers die aangaande deze zaken werden samengesteld. Teneinde echter het vertrouwen van de bestudeerde adolescenten te kunnen winnen werd het onderzoek doorgevoerd volkomen buiten de gerechtelijke sfeer en werd ook de anonimiteit van de jeugdige personen volkomen geëerbiedigd, zelfs wat betreft de plaats waar de misdrijven gebeurden.

De bijzondere toestand van elk delinkwent wordt nagegaan onder de vermelding van fictieve voornamen.

Nadat de gegevens van de strafrechtelijke dossiers met de meeste nauwkeurigheid op fiches waren gebracht is er dan een zeer omstandig individueel en sociaal onderzoek doorgedreven betreffende de 27 protagonisten, namelijk wat betreft de gezinsomstandigheden waarin zij leefden, de voorvallen die zich hadden voorgedaan gedurende hun kindertijd en adolescentie, hun verhouding tot hun ouders, hun schoolleven en beroepsleven, hun vrijetijdsbesteding en hun gedrag in het leger. Bijzondere zorg werd besteed aan de kenmerken van hun persoonlijkheid, zowel fysische als verstandelijke, en aan de wijze waarop deze in hun huidige gedrag aan het licht komen. De ondervragingen en besprekingen hebben geleid tot soms zeer verschei-

den, in elk geval uiterst belangrijke inlichtingen, die de auteurs systematisch hebben bearbeid.

De misdrijven gepleegd door de 27 onderzochte adolescenten werden voltrokken in twee gegroepede benden, wat de auteurs gelegenheid heeft gegeven het wezen van deze beide benden te bestuderen. Het blijkt wel uit het onderzoek dat deze benden slechts een zwakke structuur hadden en een eerder onvaste samenstelling. Bijzondere aandacht werd besteed aan de beide leidersfiguren der twee benden, die met elkaar worden vergeleken.

De auteurs hebben ook gelegenheid gehad, dank zij de vele inlichtingen die hun werden verstrekt, de evolutie na te gaan van het gedrag der 27 onderzochte sujetten, gedurende een viertal jaren. Dit heeft toegelaten ze te rangschikken in drie categorieën, de ene waarvan de evolutie gunstig is, de andere waarin ze kennelijk slecht is en tenslotte de categorie die het midden houdt tussen beide andere.

Nadat de onderzoekers nog een zeer brede beschrijving hebben gegeven van de socio-culturele achtergrond waartegen de bendeactiviteiten zich voordeden en een beeld hebben opgehangen van de wijk, de sociale klasse, de amusementsgelegenheden, die het decor vormden van de onderzochte feiten, komen zij tot hun besluiten.

Het nozem-fenomeen dat in België zijn hoogtepunt vond tussen de jaren 1959-1961 was steeds verbonden met de omstandigheden van het stadsleven. Het is geleidelijk afgenomen. In het opsporen van de verklaring ervan vinden wij menigvuldige aanwijzingen zoals de onvolkomenheden van het gezinsmilieu van herkomst, de storingen in de persoonlijkheid, de bijzonderheden van bio-psychologische orde, het gebrek aan succes op school of in het beroepsleven, het toebehoren op familiaal gebied tot een ruw en weinig geëvolueerd arbeidersmilieu. De intellectuelisering van onze maatschappij vermindert de kansen op aanpassing van onze jongeren en de toenemende automatie in de industrie speelt voorzeker een noodlottige rol. Het milieu van café's en verdachte gemakkelijkheden alsook een zekere pers en vooral de bioscoop oefenen een verderfelijke invloed uit.

Het werk wordt besloten met een capitel waarin schrijvers de maatregelen uitstippelen die zouden gewenst zijn om het nozem-verschijnsel tegen te gaan, zowel op het gebied van de preventie als op dit van de repressie.

Het werk vormt een diep doorwrochte studie van een uiterst belangrijk en actueel probleem. Er werd ontzaglijk veel tijd en moeite aan besteed en het boek kan dienen als model van criminologisch onderzoek.

* * *

Over de diefstal van twee panelen uit de «aanbidding van het Lam Gods» der gebroeders Van Eyck, die 30 jaar geleden plaats had in de St.-Baafskathedraal te Gent, werd reeds zeer veel geschreven. Dit uitzonderlijk delikt heeft ten eerste de openbare mening beroerd en de zeer bijzondere omstandigheden waarin de diefstal plaats had en de zonderlinge atmosfeer waarin de onderhandelingen met de schuldige gebeurden, die aanleiding waren tot het terugbekomen van één der beide panelen, terwijl het andere nooit werd gevonden, hebben de belangstelling voor dit uiterst mysterieus geval nog steeds niet verminderd.

Het is de bedoeling geweest van de heren K. Mortier, licentiaat in de criminologie, en N. Kerckhaert een grondige wetenschappelijke studie te schrijven over het geval en zopas is hun lijvig boek van de pers gekomen onder de titel «De diefstal van de recht-

vaardige rechters».

De auteurs delen mede dat zij gedurende vele jaren aan deze studie hebben gewerkt; het is hun bedoeling geweest het onderzoek volledig te hernemen en meerdere bronnen aan te boren die tot nog toe verwaarloosd werden. Niet enkel de studie van de bestaande gerechtelijke dossiers heeft als grondslag gediend voor dit werk, doch de schrijvers hebben zelf de weinige getuigen uit die tijd, die nog in leven zijn, opnieuw omstandig onderhoord. Zij hebben reizen ondernomen om nieuwe gegevens te ontdekken. Zij hebben ook vooral de maatregelen welke destijds genomen werden door de magistratuur en door het bisdom nauwkeurig getoetst aan de gegevens der criminologische wetenschap en aan de redelijkheid. Aldus hebben zij een boek samengesteld dat in de hoogste mate lezenswaard is, dat van het begin tot het einde ten zeerste boeit en waarin menigvuldige beschouwingen heel wat te denken geven.

Het doorlopend thema van het werk is een scherpe critiek op de wijze waarop destijds het onderzoek geleid werd. Niet enkel is dit volgens de auteurs gebeurd op een onnauwkeurige en slordige wijze, doch klaarblijkelijk werden zeer belangrijke elementen totaal verwaarloosd. Het is stellig dat in deze studie talrijke nieuwe gegevens werden bijgebracht en het is ook waarschijnlijk dat wanneer deze gegevens van eerstaf waren gekend geweest, de kansen voor het terugvinden van het verdwenen paneel gunstiger zouden gestaan hebben.

De samenstellers van het boek zijn er ook in geslaagd het dossier terug te vinden dat tijdens de Duitse bezetting werd aangelegd door Oberleutnant Koehn, die, 6 jaar na de feiten, met de bekende Duitse grondigheid een volledig nieuw onderzoek heeft ingesteld, dat heel wat meer opleverde dan het gerecht te voren had weten te verzamelen.

Er wordt ook in het boek een diepgaande psychologische ontleding gegeven van het karakter en de geestgesteldheid van de zeer zonderlinge figuur van Arseen Goedertier, die, op het ogenblik van zijn onverwacht overlijden, de bedoeling had de bergplaats van het ontbrekende paneel te doen kennen, doch die hiertoe, tijdens zijn bekentenissen, door zijn plotselinge dood verhinderd werd.

Al is het het inzicht geweest van de schrijvers een grondig wetenschappelijk werk samen te stellen, dat zich aandient als een criminologische studie, toch is er door hen afgeweken van de gebruikelijke wetenschappelijke betoogtrant en laat het werk zich zo vlot lezen als een populaire roman.

Zal dit boek bijdragen tot de oplossing van het mysterie? Er bestaat aanleiding er ten zeerste aan te twifelen.

De auteurs geven zelf toe dat hun eigen vorsingswerk door de beperkte mogelijkheden waarover ze beschikten ten zeerste werd geremd. Zij zijn echter de mening toegedaan dat het geboden is de nasporingen verder door te drijven, daar zij er inderdaad van overtuigd zijn dat het gestolen paneel in de St.-Baafskathedraal is gebleven, waar het enkel zou verplaatst zijn en dat een verder diepgaand onderzoek tot de ontdekking zou moeten leiden.

Laat ons hopen dat deze hypothese van de beide vlijtige schrijvers in de toekomst moge bevestigd worden.

* * *

Wat het staatsrecht betreft hebben wij vorig jaar de aandacht gevestigd op de bijzondere verdienste van het werkje van Prof. R. Senelle, getiteld «Politieke en

administratieve evolutie van België» dat uitgegeven en verspreid werd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel, in de reeks «Teksten en Documenten».

Kort daarop werd door Prof. Senelle in dezelfde serie een nieuwe studie gepubliceerd «*Economische en Sociale evolutie van België*», die bedoeld is als een aanvulling van het vorig geschrift.

Voor al aan de hand van treffende statistieken krijgen wij een duidelijk beeld van de toestand van ons land op financieel, economisch en sociaal gebied vanaf het jaar 1950. Het is er de auteur vooral om te doen ons de allerjongste werkelijkheid te schetsen, die soms zo verscheiden is van de wetteksten. Van deze laatste, in zoverre ze de economie en de sociale toestand betreffen, wordt ons een breedvoerig overzicht gegeven doch dit wordt dan onmiddellijk gevolgd door de resultaten van de toepassing dezer wetgeving in de realiteit, zoals deze blijkt uit de statistieken.

Wij hebben hier dus alle gegevens voorhanden die ons toelaten ons rekenschap te geven van de rijksuitgaven en -inkomsten, de bevolking, de nationale rekening, de tewerkstelling en de werkloosheid, de landbouw, de nijverheid, de diensten, de inkomens, de prijs-indexcijfers, de buitenlandse handel, de betalingsbalans en de rijksfinanciën.

In verband met de sociale evolutie vinden wij er de beweging van de lonen, van de prestaties voor sociale zekerheid, van de pensioenen, de ziekte- en invaliditeitsverzekering, de werkloosheid, de kinderbijslag en het vacantiegeld.

De gegevens verstrekt in dit werk vormen een kostbaar bezit voor de studie van de jongste geschiedenis van ons land.

Een ander werk van Prof. Senelle, dat in dezelfde serie verscheen draagt de titel «*Herziening van de Belgische grondwet en aanpassing van de Belgische instellingen aan de hedendaagse toestanden*». Het is een breed tafereel van alle problemen die verband houden met de grondwetsherziening die thans op het getouw staat.

De auteur schetst eerst de wordingsgeschiedenis van de Belgische grondwet en zet daarna de techniek uiteen van de grondwetsherziening. Hij bespreekt de rol van de politieke partijen bij de hervorming van onze instellingen en wijdt breedvoerig uit over de evolutie van de opvattingen die in de laatste tijd aan de dag kwamen inzake harmonisering van de politieke verhoudingen tussen de beide gemeenschappen die zich in ons land voordoen. De besprekingen die plaats hadden in de schoot van de commissie voor de hervorming van de instellingen en de talrijke voorstellen die aldaar werden uitgewerkt, zijn hier gesynthetiseerd: hervorming van het parlement en nl. reorganisatie van de parlementaire proceduur, hervorming van de regeringsstructuur en aanstelling van staatssecretarissen, hervorming van de justitiële en administratieve rechts machten en van de Raad van State, decentralisatie en deconcentratie zowel op politiek als op economisch terrein, samenwerking tussen de wetgevende en de uitvoerende machten en de sociaal-economische invloedsgroepen en aanpassing van de grondwet aan de hedendaagse internationale toestand. Uiteindelijk wordt nog de aandacht gevestigd op sommige wenselijke wijzigingen in verband met de openbare vrijheden en met de organisatie van de cultuurautonomie door middel van op te richten cultuurraden.

De drie hiervoor aangeduide geschriften werden later nog samen gesmolten tot een afzonderlijk boekje met de titel «*Politieke en economische structuur van*

België», dat eveneens in dezelfde reeks werd uitgegeven en waarin we een samenvatting vinden van het Belgisch staatsrecht van deze dag, hoofdzakelijk met het oog op de praktische werkelijkheid. Voor de studie van de vele actuele problemen die thans zozeer in ons land de gemoederen in spanning houden, is er geen betere wegwijzer te vinden dan dit uitstekend boekje van Prof. Senelle.

In het Administratief Lexicon waren reeds voortreffelijke verhandelingen verschenen betreffende de begroting van de provincie en van de gemeente, de eerste van de hand van A. Van Holder en Van Neste en de tweede van de hand van J. Vandenbossche. Thans werd ook een tractaat gepubliceerd over de *Rijksbegroting*, samengesteld door de Heer R. Van Haecke, substituut-auditeur-generaal bij de Raad van State, zodat het budgetrecht thans volledig in het Administratief Lexicon werd uiteengezet.

Het jongste tractaat van de Heer Van Haecke is een kostbare aanwinst voor het verzamelwerk. Het is op voortreffelijke wijze ingedeeld, uiterst klaar en bevattelijk opgesteld en het heeft een zeer omvangrijke stof weten samen te vatten in een beperkt bestek.

De auteur begint zijn verloop met te wijzen op het feit dat het budgetrecht in ons land volop in het stadium staat der hervorming. De wetten van 4 maart 1963 en van 28 juni 1963 zijn reeds de eerste stappen die gezet werden op de weg van deze hervorming; andere wijzigingen zijn nog in uitzicht gesteld. De auteur merkt terecht op dat gezien het ingewikkeld karakter van de materie er nog wel een hele tijd zal verlopen vooraleer de hervorming volledig verwezenlijkt zal zijn. Het was dus volkomen verantwoord een algemeen overzicht te geven van het thans geldende stelsel dat nog gedurende geruime tijd zal toegepast worden.

De eerste hoofdstukken van het tractaat zijn gewijd aan de bepaling van de begroting en de algemene beginselen die het begrotingsrecht beheersen: eenheid, algemeenheid, éénjarigheid, specialiteit, enz.

Daarna komt aan de orde de vorm waarin de begroting wordt voorgesteld, zowel wat betreft de rijksmiddelen als de uitgaven. Schrijver stelt dan een onderzoek in naar de wijze waarop de begroting tot stand komt, haar voorbereiding door de verschillende ministeries, het onderzoek van de voorstellen door het Comité voor Financiën en Begroting, de Minister van Financiën en de inspecteurs van financiën, tot de begrotingsontwerpen definitief worden vastgesteld en de tekst kan worden gedrukt en uitgedeeld om ter goedkeuring aan het Parlement te worden onderworpen.

Wanneer het Parlement er meestal wel in slaagt de rijksmiddelenbegroting goed te keuren vóór het begin van het dienstjaar, is zulks gewoonlijk niet het geval voor de uitgavenbegroting, daar hiervoor de nodige tijd ontbreekt vermits het Parlement slechts van rechtswege op de grondwettelijke datum van de tweede dinsdag van november bijeenkomt. Vandaar de noodzakelijkheid van de praktijk der voorlopige credieten. Vermits bij de opening van de laatste parlementaire zitting werd aangekondigd dat in de toekomst het Parlement niet meer begin november doch wel begin oktober zal bijeenkomen, is het te verhopend dat aan de praktijk der voorlopige credieten in de toekomst een einde zal kunnen gesteld worden.

Verder wordt dan de wijze nagegaan waarop de begroting wordt uitgevoerd, zeer summier wat de ontvangsten betreft, op een meer uitgebreide wijze wat de uitgaven aangaat, waar de verevening, de ordonancering en de betaling grondig worden onderzocht.

Het zevende hoofdstuk van het tractaat houdt zich bezig met de controle van de uitgaven en stippeelt de bevoegdheid uit van de verschillende organismen die zich met deze controle bezighouden, eerst binnen het kader van het Ministerie van Financiën, daarna hoofdzakelijk door het Rekenhof waarvan de tussenkomst uitvoerig wordt beschreven.

Het «Boek van opmerkingen» opgesteld door het Rekenhof ten behoeve van het Parlement leidt ons dan tot de controle door het Parlement zelf en tot deze door het Hoog Comité van toezicht.

Uiteindelijk wordt nog de laatste fase van de begrotingscyclus, namelijk de rekening, bondig en zakelijk geschetst.

De Heer Van Haecke besluit zijn betoog met een korte studie over de hervorming ingevoerd door de wet van 28 juni 1963, die nog maar gedeeltelijk door Koninklijke Besluiten in werking werd gesteld. De schrijver duidt de algemene strekking aan van deze wet en namelijk haar bedoeling de financiële verrichtingen van de Staat in het kader te plaatsen van de nationale economie.

Deze enkele gegevens tonen aan hoe rijk de inhoud is van deze verhandeling. De auteur is er in geslaagd een zeer uitgebreide documentatie op duidelijke wijze in een kort overzicht samen te vatten en zijn werk vormt een uitstekende inleiding tot het budgetair recht.

Men zou voorzeker de vraag kunnen stellen of een enigszins uitvoerige bespreking van het proefschrift van Dr. Yvo Nuyens over «*Pressiegroepen in België*» wel in een juridisch tijdschrift verantwoord is. Het wordt echter niet meer betwist hoe groot de invloed is die in de tegenwoordige tijd wordt uitgeoefend door de pressiegroepen niet alleen op de evolutie van het publiekrecht, doch eveneens op deze van brede juridische sectoren zoals het economisch, het financieel, het fiscaal en het sociaal recht. Het is daarom dat wij met genoegen het verschijnen vermelden van het belangrijk proefschrift van de heer Nuyens, omdat het in ons land het eerste is dat aan dit gewichtig sociologisch vraagstuk gewijd wordt.

Reeds in meerdere tijdschriften had de auteur verschillende zeer opgemerkte artikelen doen verschijnen aangaande hetzelfde onderwerp. Thans heeft hij zijn studiën synthetisch gegroepeerd en een boek gepubliceerd waarin het essentiële van wat over de pressiegroepen, zowel in theorie als in praktijk, wetenschappelijk werd onderzocht, systematisch wordt geordend.

Het werk van de auteur is ingedeeld in twee wel onderscheiden delen. In het eerste wordt een brede theoretische inleiding ontwikkeld, waarin al de aspecten van de pressiegroepen grondig worden onderzocht. Het tweede gedeelte is gewijd aan twee monografische studiën aangaande twee enigszins willekeurig gekozen pressiegroepen, namelijk de Bond van grote en jonge gezinnen en het Economisch comité voor de Kempen.

In zijn inleidende beschouwingen wijst de heer Nuyens er op hoe moeilijk het is voor België een algemene theoretische studie over het vraagstuk der pressiegroepen uit te werken, wegens het ontbreken van monografieën die als basis voor dergelijke studie zouden kunnen dienen. Hij heeft aan dit gebrek zelf willen verhelpen door aan een paar pressiegroepen monografieën te wijden, die als model zouden kunnen dienen voor de studie van talrijke gelijkaardige groeperingen.

In zijn theoretische inleiding tracht de auteur eerst een begripsomschrijving te geven van de pressiegroep. Hij toont hierbij een grondige kennis te bezitten van de vele sociologische geschriften die over dit onderwerp

reeds in het buitenland werden gepubliceerd. Na een meer beperkte en een ruimere opvatting te hebben onderscheiden komt hij tot de bepaling dat «de pressiegroep een machtsgroep is, die deze macht hoofdzakelijk aanwendt om de staat, als hoogste wettelijk gezagsorgaan, onder druk te stellen en om aan zijn beleid een voor de groep gunstige oriëntatie te geven».

De pressiegroep vertoont voorzeker vele gelijkaardigheden met de politieke partij, doch er zijn ook grote verschillen en de auteur besteedt een gans hoofdstuk aan het opsporen hiervan. Wanneer beiden een selectie uitoefenen en ze ook beiden aan het individu de gelegenheid geven tot participatie aan het politiek beleid is het essentieel verschil tussen beiden nochtans hierin gelegen dat de partij een functie van verantwoordelijkheid en een functie van integratie uitoefent, terwijl de pressiegroep gekenmerkt wordt door functies van onafhankelijkheid en oorspronkelijkheid. Zo dient de pressiegroep nooit zijn eisen en belangen aan die van andere sociale groepen aan te passen en is het geenszins zijn taak tot een compromis van de verschillende deelbelangen in het raam van het algemeen belang te komen.

De politieke partij wendt hoofdzakelijk technieken aan die gericht zijn op de verovering en de uitoefening van het staatsgezag, beschouwd als hoogste sociale dwangmacht. De pressiegroep daarentegen brengt vooral technieken in toepassing die moeten leiden tot een efficiënte beïnvloeding van hen die het staatsgezag uitoefenen, zonder zich evenwel in hun plaats te willen stellen.

In een volgend hoofdstuk spoort schrijver de fundamentele ontstaansoorzaken van de pressiegroep op. Zij hebben als uitgangspunt de democratische staatsordening en de steeds grotere evolutie van de liberale staat naar de welvaartstaat. In dergelijk staatsbestel zijn de politieke partijen niet langer de vertegenwoordigers van de maatschappij omdat zij enerzijds hun vertegenwoordiging bepalen op basis van de territorialiteit, terwijl de maatschappelijke belangen deze territoria te buiten zijn getreden. Anderzijds zijn de politieke partijen uitgegroeid tot dragers van de staatsmacht en zijn zij in wezen geworden tot staatsorganen, waardoor een rechtstreekse aansluiting bij de pluraliteit van maatschappelijke deelbelangen uitgesloten wordt.

Wanneer nu de pressiegroepen zich in sterke mate hebben ontwikkeld is zulks te wijten aan hun dynamisch karakter, aan de onmiskenbare invloed die uitgaat van de Verenigde Staten van Amerika, waar de pressiegroepen een sterke positie innemen en uiteindelijk ook aan de ontwikkeling van de sociologie in het algemeen en meer in het bijzonder van de politieke sociologie.

Welke zijn nu de technieken die door de pressiegroepen bij hun activiteit aan de dag worden gelegd? Er zijn er indirecte en directe. Wat de eerste betreft bestaan deze hoofdzakelijk uit relaties met de overheid en met de politieke partijen, doch zij doen zich vooral gelden door de beïnvloeding van de publieke opinie en dragen in aanzienlijke mate bij tot de opinievorming.

Doch daarnaast is er de directe actie die de bedreiging inhoudt van de mobilisatie der leden van de pressiegroep door middel van allerlei manifestaties en betogingen, desnoods door staking en eventueel door electorale tussenkomst, b.v. bedreiging met afscheiding enz. Al deze methoden zijn dan wederom onderworpen aan allerlei voorwaarden en modaliteiten die de auteur met fijn schakeringsvermogen ontleedt. Ook het aanwenden van financiële middelen behoort tot de directe techniek. Er kan steun verleend worden aan een

politieke partij, er kan, hoe uitzonderlijk het ook weze, aangezet worden tot weigering van belastingbetaling; meer reëel is het uitlokken van financiële crisissen onder de druk van financiële groepen. De corruptie kan ook niet volledig uitgeschakeld worden, vooral in haar onrechtstreekse vorm zoals het aanbieden van substantiële voordelen aan verantwoordelijke persoonlijkheden.

Welke ook de techniek weze die aangewend wordt, steeds gaat het om een krachtproef tussen de pressiegroep en de overheid of het geïnstitutionaliseerd gezag, al gaat dit conflict niet steeds tot het uiterste, wegens het gevaar dat er voor de pressiegroep schuilt in het feit dat zijn actie niet het gewenst resultaat zou bekomen, waardoor zijn prestige erg zou gehavend worden.

Welke zijn nu de factoren die een bepalende invloed uitoefenen op de doelmatigheid van de actie der verschillende pressiegroepen? Ook hieraan wordt door de heer Nuyens een bijzonder onderzoek gewijd. Er dienen hierbij interne en externe factoren in aanmerking genomen. De schrijver stelt ze voor onder de vorm van hypothesen, die, op basis van een monografisch onderzoek van een hele reeks pressiegroepen, zouden dienen bevestigd of weerlegd te worden.

Tussen de interne factoren speelt de financiële macht waarover de pressiegroep beschikt van zelfsprekend een voorname rol. Het aantal van zijn aanhangers en vooral de kwaliteit van zijn leiders kan bepalend zijn, evenals zijn gezagsstructuur. De externe factoren zijn menigvuldig, namelijk de verhouding tot de andere pressiegroepen, de constellatie van de politieke machten, de internationale toestand, de economische situatie, enz.

Na deze voortreffelijke algemene inleiding, die krioelt van typische voorbeelden uit de jongste politieke geschiedenis en die buitengewoon veel te denken geeft, gaat dan de auteur over tot de monografische studie van de twee pressiegroepen die hij heeft uitgekozen, namelijk de Bond van Grote en Jonge Gezinnen en het Economisch Comité voor de Kempen. De keuze van deze twee groepen kan enigszins verrassen. Het zijn voorzeker niet de belangrijkste of ook niet de meest typische pressiegroepen in ons land en wij hadden er ons kunnen aan verwachten dat de heer Nuyens meer speciaal een van de sociaal-economische groepen zou hebben bestudeerd of wel een van deze die thans zulke belangrijke rol spelen in de verhouding tussen Vlamingen en Walen. De auteur was echter de mening toegedaan dat het wenselijk was een paar groeperingen uit te kiezen die op de meest volstreekte wijze los stonden van alle politieke partijen. Daarbij kwam dan dat de twee uitgekozen groeperingen schrijver een volstreekte medewerking hebben aangeboden en hem alle mogelijke bronnen ter beschikking hebben gesteld.

Hetzelfde onderzoek dat hier voor die twee pressiegroepen geschied is zal nu verder voor vele andere dienen te gebeuren en er opent zich hier een zeer uitgebreid werkterrein voor vele jonge wetenschappelijke vorsers.

Voor elk van de twee onderzochte groepen bestudeert de auteur hun doelstellingen, het specifiek karakter van hun leden, hun gezagsstructuur en hun actiemiddelen. Hij maakt voor elk van beiden het bilan van hun activiteiten op en wijst op de resultaten die zij hebben kunnen verkrijgen en op de mislukkingen waarbij zij zich hebben moeten neerleggen. Elk van beide monografieën geeft dan een uitstekend verantwoord woord waardeoordeel over de groep.

Het boek wordt afgesloten door enkele algemene conclusies die kunnen afgeleid worden uit de ver-

gelijking van de beide bestudeerde pressiegroepen. De heer Nuyens is van mening dat, verre van het democratisch systeem te ondermijnen, de pressiegroepen als een onvermijdelijke term van een effectieve democratie voorkomen. Zij leveren een aanzienlijke bijdrage voor de formulering en de toepassing van bijzondere aspecten van het politiek beleid. Zij oefenen een belangrijke functie uit van integratie in het politiek proces en tevens een functie van oorspronkelijkheid. De politieke partijen komen er zeer dikwijls niet toe, in hun streven om het grootst aantal aanhangers te werven, een synthese te maken van de verschillende opinies tot een groter geheel, maar zij herleiden de meningen dikwijls tot hun geringste en meest vage waarde, zodat niet zelden de oorspronkelijke doelstellingen en waarden verloren gaan of verdraaid worden. Het zijn nu de pressiegroepen die verhinderen dat het politiek beleid «zou vervreemden van de feitelijke belangen en opinies welke in de maatschappij voorkomen, aangezien zij op een bestendige wijze de politieke gezagsdragers confronteren met deze opinies in hun oorspronkelijk karakter. De pressiegroepen treden aldus in feite aanvullend op ten overstaan van de politieke partijen».

Dit proefschrift zal met de meeste belangstelling gelezen worden door allen die zich aangetrokken voelen tot de wetenschappelijke studie van het politieke leven. Laten wij hopen dat het een uitgangspunt zou mogen zijn voor verder onderzoek op dit gebied, waaromtrent in ons land nog zo weinig gepresteerd werd, zulks in pijnlijke tegenstelling met de uitgebreide literatuur op dit stuk in de vreemde.

De uitvoerige bibliographie die het boek afsluit en waarin de meest belangrijke werken en artikelen van buitenlandse auteurs vermeld worden, zal voor vele belangstellenden een te waarden leidraad zijn.

* * *

Het *administratief recht*, de meest levende en meest bewegelijke van al de rechtstakken, heeft aanleiding gegeven tot de publicatie van menigvuldige geschriften.

Gezien het belang dat in de laatste jaren de rechtspraak van de Raad van State in de evolutie van het administratief recht heeft ingenomen, moeten we in de eerste plaats een uiterst kostbaar werkinstrument vermelden dat zal toelaten deze jurisprudentie gemakkelijk te beheersen en te volgen. Het zijn de «*Permanente Tabellen*» op de verzameling der Arresten en Adviezen van de Raad van State, uitgegeven door de Heren Michel Dumont, Raymond Bayens en André De Pover, waarvan de uitgave op schitterende wijze verzorgd werd door de Uitgeverij voor Gemeentelijke Administratie te Heule.

Het is een losbladige uitgave die steeds kan vervolledigd worden, waarin onder de respectievelijke trefwoorden, de hele jurisprudentie van de Raad van State gerangschikt werd.

De tekst bevat tevens bibliografische gegevens van werken waarin de stof doctrinaal behandeld wordt, als ook de vermelding van de noten die in meerdere tijdschriften onder de tekst van de arresten werden gepubliceerd.

Het is de bedoeling van de uitgevers elk jaar een bijwerking van deze klapper op de rechtspraak te drukken die steeds de tabellen volledig op peil zal houden.

Het verschijnen van het eerste deel van dit belangrijk werkinstrument zal met de grootste voldoening door al de specialisten van het administratief recht worden begroet.

In de maand december 1964 had in het Auditorium van de Raad van State te Brussel, in het kader van het Belgisch-Italiaans cultureel akkoord, een wetenschappelijk colloquium plaats betreffende de bevoegdheid van de Raad van State en zijn aandeel in de voorbereiding van wetten en besluiten, zowel in België als in Italië.

Dit Colloquium werd voorbereid door een reeks uitstekende preadviezen die geschreven werden door leden zowel van de Italiaanse als van de Belgische Raad van State. Zij werden ter beschikking gesteld van de deelnemers aan de bijeenkomst op gestencileerde exemplaren, zodat de tekst ervan haast niet te vinden is.

Het «*Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht*» heeft nu de uitstekende idee gehad een speciaal nummer uit te geven waarin deze reeks preadviezen in een Nederlandse vertaling, uitgewerkt door de Heer A. De Martelaere, werd gepubliceerd. Op die wijze zijn ze thans beschikbaar voor al de Vlaamse belangstellenden. Deze preadviezen vormen uitmuntende studiën betreffende meerdere gewichtige problemen die betrekking hebben op de activiteit van de Raad van State en die een grondige vergelijking mogelijk maken tussen de Belgische en de Italiaanse administratieve rechtspraak.

Wij kunnen hier enkel de titels der preadviezen vermelden. Eerst een studie door Prof. A. Mast, lid van de Raad van State, en P. Maroy, auditeur bij de Raad van State over «*Belang en Recht als maatstaven voor de verdeling van de rechtsprekende bevoegdheid*»; onder de titel «*Belang en objectief recht als maatstaven voor de verdeling van de rechtsmacht*» een studie van de hand van L. Conte, lid van de Italiaanse Raad van State, en G. Paleologo, referendaris bij dezelfde Raad; daarna «*Aandeel van de Raad van State in de voorbereiding van wetten en besluiten in België*» door F. Lepage, lid van de Raad van State, en A. Vander Stichele, substituut-auditeur-generaal bij deze Raad; «*Aandeel van de Raad van State in het uitwerken van wetten en verordeningen in Italië*» door F. Longo, lid van de Raad van State, en G. Paleologo, referendaris; «*De procedures voor het uitwerken van de akten der administratieve overheden*» door H. Buch, lid van de Raad van State, en M. Dumont, auditeur bij deze Raad en uiteindelijk «*De Procedures voor het uitwerken van administratieve handelingen*» door Dr. A. Pezzena, referendaris bij de Italiaanse Raad van State, en Dr. G. Potenze, staatsraad.

Het is een uiterst gelukkige gedachte geweest van de redactie van het tijdschrift deze belangrijke wetenschappelijke uiteenzettingen ter beschikking te stellen van de Vlaamse administratieve wetenschap.

Over het onderwerp «*Ruimtelijke ordening en stedenbouw*» werd door de heer Philippe Vanden Borre en Prof. Robert Senelle een nieuwe verhandeling uitgewerkt voor het Administratief Lexicon.

Tot nog toe verscheen enkel het eerste deel dat reeds 61 blz. omvat, in kleine druk over 2 kol. De delen 2 en 3 zullen binnenkort volgen.

Het eerste gedeelte dat thans voor ons ligt geeft eerst een historisch overzicht en beschrijft de wordingsgeschiedenis van de wet van 22 maart 1962 met een algemeen overzicht van de stof die door deze wet wordt geregeld.

Het overige van deel 1 is gewijd aan de plannen van aanleg, nl. het streekplan, het gewestplan en de gemeentelijke plannen.

Zeër zakelijk worden wij ingelicht over de algemene opvatting die bij de wetgever heeft voorgezeten bij het voorschrijven van de normen die de uitwerking van de verscheidene plannen moeten beheersen. En de

auteurs onderstrepen de zeer grote soepelheid die eigen is aan deze wetgeving. Een afzonderlijk capitel wordt gewijd aan de aansprakelijkheid van de verschillende besturen die optreden bij het vaststellen, het goedkeuren en het uitvoeren van deze plannen en een ander aan de verhouding tussen de plannen van aanleg en het eigendomsrecht. Schrijvers wijzen erop dat het de bedoeling geweest is van de wetgever door samenwerking tussen het bestuur en de particulieren een ruimtelijke ordening tot stand te brengen die zal groeien als een gemeenschappelijk collectief werk. (

Achtereenvolgens worden dan de bijzondere karakteristieken van de onderscheiden plannen van aanleg onder de loupe genomen en wordt nagegaan wat hun verplichte en niet-verplichte inhoud dient te omvatten.

De auteurs volgen van zeer dichtbij de besprekingen van de wet in het Parlement en halen allerlei doorslaande passages aan uit de parlementaire handelingen om de normen van de wet toe te lichten.

De grote verdienste van dit thans gepubliceerd eerste deel bestaat erin dat de heren Vanden Borre en Prof. Senelle zich niet bepaald hebben tot het commentaar van de wettelijke tekst, doch dat ze hun onderzoek doorgedreven hebben in de diepte en gespeurd hebben naar de ratio legis, zodat wij een uitstekend en duidelijk beeld krijgen van hetgeen door de wetgever gewild werd.

Zij die zich aan deze belangrijke stof interesseren zullen met ongeduld de publicatie verwachten van het 2e en 3e deel dezer verhandeling, die voorzeker een uiterst waardevolle studie zal vormen over de zo belangrijke en zo actuele wetgeving.

De administratieve hervorming die de vorige regering heeft verwezenlijkt, werd geconcretiseerd in een hele reeks Koninklijke Besluiten, die in de maand maart van het jaar 1964 in het Belgisch Staatsblad verschenen.

Zij hebben grondige wijzigingen gebracht aan het oud Koninklijk Besluit van 1937 waardoor in ons land het statuut van het rijkspersoneel werd vastgelegd.

Deze zeer uitvoerige wetgeving, die zulke belangrijke hervorming heeft gebracht in onze administratiefrechtelijke organisatie, is ten gevolge van de menigvuldigheid der besluiten waarop zij steunt uiterst ingewikkeld geworden en moeilijk te overzien, zowel voor de ambtenaren als voor de particulieren.

Het was dringend nodig dat er een systematische ordening van de teksten en een uiteenzetting van de reglementering zou tot stand komen, waarop met ongeduld in brede kringen gewacht werd.

Reeds had het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het openbaar ambt een eerste poging ondernomen om in deze onoverzienbare menigvuldigheid orde te brengen en het zeer prijzenswaardig initiatief genomen de hoofdzakelijke wetgevende bepalingen op dit stuk te verzamelen, methodisch te rangschikken en naar vaste criteria in te delen, in een bundel uitgegeven door het Ministerie zelf, met een inleiding van Minister Gilson. Het was een eerste onmisbaar vade-mecum dat reeds een duidelijk overzicht heeft mogelijk gemaakt.

Thans heeft de heer Paul Berckx, specialist van het statuut der ambtenaren, heel deze nieuwe wetgeving aan een wetenschappelijke bewerking onderworpen, in een boek met als titel «*De Statuten van het personeel der openbare diensten*» dat met gretigheid door de zeer talrijke belangstellenden zal bestudeerd of nageslagen worden.

Al wat van enig belang is in de zeer talrijke besluiten, reglementen, onderrichtingen en adviezen vanaf 1937 tot op onze dag, is hier zakelijk geordend in een groot geheel.

Basis hiervoor zijn natuurlijk de reglementaire teksten, doch zij worden uitvoerig verklaard door uittreksels uit memories van toelichting, administratieve onderrichtingen en adviezen van de Raad van State, die telkens op heldere wijze de ratio legis in het licht stellen en de genomen maatregelen ophelderen. Vooral het reproduceren van de vele adviezen van de Raad van State onder de in aanmerking komende artikelen maakt van dit boek een onuitputtelijke bron, zowel van theoretische als van praktische gegevens.

Het boek is onderverdeeld in verschillende afdelingen waarvan de eerste in algemene zin alle elementen verstrekt betreffende het statuut van het rijkspersoneel: hiërarchische indeling van de graden waarvan de ambtenaren in het rijksbestuur titularis kunnen zijn, plichten van de ambtenaren, systeem van werving, stage, organisatie van het vast wervingssecretariaat, indiensttreding, onverenigbaarheden, beoordeling, anciënniteit en rangschikking, loopbaan, tuchtregeling, persoonlijke aansprakelijkheid, non-activiteit en disponibiliteit.

Het is het geheel van alle mogelijke aangelegenheden die in zake het statuut der rijksambtenaren in aanmerking kunnen komen en overal vindt men de juiste tekst, de meest nauwkeurige interpretatie en de praktische toepassingsmodaliteiten. In het ensemble is niets in het onzekere gebleven of aan het toeval overgelaten en met een bewonderenswaardige vlijt heeft de auteur alle gegevens opgespoord die voor een praktische toepassing nuttig kunnen zijn.

Dat hier op brede wijze verwezen wordt naar de rechtspraak van de Raad van State geeft aan het werkje een zeer bijzondere waarde.

Naast dit algemeen deel heeft de schrijver kortere hoofdstukken gewijd aan afzonderlijke problemen zoals: het statuut van het tijdelijk personeel, datgene van het werkliedenpersoneel, het statuut van het personeel van sommige instellingen van openbaar nut, en uiteindelijk het statuut van het personeel der gewezen kaders in Afrika.

Het boek eindigt met een overzicht der wetgeving van 2 augustus 1963 op het gebruik der talen in bestuurszaken, dat hier voorzeker niet mocht ontbreken.

De uitgave van dit werk heeft aan de auteur stellig veel arbeid gekost. Al het mogelijke is gedaan om het ingewikkelde tot het eenvoudige te herleiden en om naast volledigheid vooral klaarheid na te streven. De heer Paul Berckx is daar uitstekend in geslaagd en het boek zal in brede kring ter hand worden genomen.

De grote tabel die eraan toegevoegd is en waarin heel onze administratieve organisatie in beeld gebracht wordt, spreekt onmiddellijk tot de geest en vat vele uiteenzettingen en commentaren op de duidelijkste wijze samen.

Dit boekje zal een groot succes kennen en zonder twiifel meerdere uitgaven beleven.

Het past hier voorzeker een eresaluut te brengen aan de uitgaven die verzorgd werden door de « *Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten* », die er zich eerst en vooral heeft op toegelegd recente en betrouwbare verzamelingen van wetten en reglementen te bezorgen op verschillende gebieden van de gemeentelijke administratie, teneinde aldus een werkinstrument dat op de hoogte is van de jongste stand der wetgeving ter beschikking van de ambtenaren te stellen.

Zo werd in 1965 door de Heren L. Blontrock en J. Claes een verzameling uitgegeven van de « *Wetten betreffende de openbare onderstand* » aangevuld met

de voornaamste wettelijke en reglementaire bepalingen bijgewerkt tot 31 juli 1965.

In 1963 reeds had dezelfde vereniging een verzameling wetten en reglementen uitgegeven betreffende « *Gemeentelijke comptabiliteit* », samengesteld door de Heren J. Dams en J. Smeesters. Dit eerste deel betreffende de gemeentelijke financiën werd in 1965 gevolgd door een tweede deel gewijd aan hetzelfde onderwerp met als titel « *Gemeentefiscaliteit en Gemeentefonds* » samengesteld door de Heren L. Blontrock en J. Claes.

Deze verschillende uitgaven zijn veilige en onontbeerlijke gidsen voor al wie deelachtig is aan het bestuur van onze gemeenten.

De Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten heeft zich echter niet beperkt tot het uitgeven van deze tekstverzamelingen en is ook overgegaan tot het publiceren van belangrijke doctrinale werken; waarvan in de eerste plaats dient vermeld het lijvig boek van P. Hautphenne over « *De Verenigingen van Gemeenten in België* ». Het is een voortreffelijke studie over een onderwerp van brandende actualiteit, waarover wij tot nog toe geen gelijkwaardig boek konden aanwijzen.

Zoals te verwachten vangt de auteur zijn werk aan met een historische uiteenzetting van de toestand zoals die bestond vóór het in werking treden der wet van 1 maart 1922, met verwijzing naar de verschillende pogingen die vóór deze datum reeds sporadisch ondernomen werden om, ofwel in feite ofwel op wettelijke basis, de vereniging van gemeenten voor bepaalde doeleinden te verwezenlijken.

Het is uitermate interessant in deze uiteenzetting de strijd te volgen die zich ontwikkelde rond de idee zelf van de vereniging van gemeenten en kennis te nemen van de rechtspraak die eruit ontstaan is. Tot we dan eindelijk komen tot de grondwetsherziening en tot de wet van 1 maart 1922, waarvan het totstandkomen in herinnering gebracht wordt.

De tweede en meest uitvoerige titel van het boek geeft een uitgebreid commentaar op deze wet van 1 maart 1922 met een ontleding van al de belangrijke vraagstukken die voorkomen in verband met haar toepassing. De bijzondere verdienste van dit commentaar is wel dat schrijver steeds met grote volledigheid de meningsverschillen ontwikkelt die zijn voorgekomen en dat hij een zeer ruim overzicht geeft van de rechtspraak die zich omtrent deze betwistingen heeft ontsponnen. Toch dient vooral onderstreept dat de auteur er zich bijzonder op toegelegd heeft de onvolmaaktheden en tekortkomingen van de wet te onderkennen en voorstellen in het midden te brengen om aan deze onvolmaaktheden te verhelpen. Rechtsvragen zoals de kwestie te weten of de verenigingen van gemeenten al of niet handelsdaden kunnen stellen en welke rechtbank bevoegd is om te oordelen over eventuele betwistingen, alsook deze te weten wat dient verstaan te worden door de in de wet gebruikte term « *welbepaald gemeente-belang* », geven aanleiding tot uiterst interessante onderzoeken.

Een belangrijke vraag die door de Heer Hautphenne besproken wordt is deze te weten of er aanleiding bestaat onwillige gemeenten te verplichten tot verenigingen toe te treden. In laatste aanleg is de auteur wel partijganger van de mogelijkheid een dergelijke maatregel te voorzien, doch enkel wanneer alle pogingen tot aanbeveling en overreding zouden zijn uitgeput, daar een gedwongen samenwerking nooit de vruchten kan opleveren die van een vrijwillige collaboratie kan verwacht worden.

Brede juridische beschouwingen worden gewijd aan het rechtsstatuut van de intercommunale verenigingen, de vereiste vermeldingen in de stichtingsakte, de mogelijkheid tot de vervallenverklaring van een mandaat, de eventuele uitsluiting der deelnemers en hun terugtrekking. Het financieel beheer, de balansen en rekeningen, en de administratieve controle door de voogdijoverheid vormen zoveel hoofdstukken waarbij telkens schrijver, steunende op een omvangrijke documentatie en een grote persoonlijke ondervinding, de bestaande toestanden beoordeelt en mogelijke verbeteringen suggereert.

In een derde titel vinden wij een volledig tableau van de verenigingen van gemeenten die thans in België bestaan en van hun werking in zoveel verschillende sectoren als ruimtelijke ordening en gewestelijke economische uitrusting, huisvesting, electriciteit, gas, water, openbare werken, vervoer, technische bijstand, financiële verrichtingen, afhalen en vernietigen van huisvuil en uiteindelijk ook in de medisch-sociale en de culturele sector, waarin een hele wereld van allerlei problemen ligt opgesloten, voor de oplossing van dewelke de auteur enkel een basis wil leggen.

Het boek geeft op het einde een zeer omstandige bibliografie over het behandelde onderwerp en het wordt volledig met vier kaarten waarop de activiteit van de verenigingen van gemeenten in ons land, in de meest belangrijke sectoren, in beeld gerbacht werd.

Er is niemand die belang stelt in het beheer van de gemeente en in de algemene economische structuur van ons land die niet met het grootste nut van dit belangrijk werk zal kennis nemen.

In de loop van 1963 werd door de Heer Roger Raes, chef van het Secretariaat van de Dienst van geschillen en verzekeringen te Ukkel en Mr. Willy Delande, advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel, een livij in het Frans geschreven werk gepubliceerd volledig gewijd aan « *Burgerlijke aansprakelijkheid van de gemeenten* ». De Vereniging van Belgische steden en gemeenten heeft het nuttig geoordeeld dit werk ook in de Nederlandse taal voor het Vlaams publiek ter beschikking te stellen en er werd een vertaling van gemaakt door Mr. P. Thewissen, advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel.

Het is een zeer degelijke studie die een grondig onderzoek wijdt aan de zeer uitgebreide rechtspraak die tot stand is gekomen in verband met aansprakelijkheid van de openbare machten en die, in de verschillende sectoren waarin deze aansprakelijkheid zich kan voordoen, zowel de doctrine als de jurisprudentie ontleedt en beoordeelt.

Daar het hier geen origineel in het Nederlands geschreven werk is, moeten wij ons beperken er het groot belang van te onderstrepen en te zeggen hoezeer wij er ons in verheugen dat, dank zij het initiatief van de Vereniging van Belgische steden en gemeenten, dit uitstekend boek thans ook rechtstreeks in de Nederlandse taal voor de belangstellenden toegankelijk is.

In de reeks « *Uitgaven Sociale Wetenschappen* », ondernomen door « *Pro-Civitate* » verscheen een eerste deel gewijd aan « *Het Gemeentekrediet van België en de gemeentelijke autonomie* ».

De uiterst belangrijke instelling van het Gemeentekrediet, die zulke gewichtige rol vervult in het financieel leven van ons land en vooral in het leven van onze gemeenten is in brede kring al te weinig bekend. Het was daarom een gelukkig initiatief een boek samen te stellen waarin de organisatie, de werkwijze en de

middelen van deze kredietinstelling worden toegelicht op bevattelijke wijze, zodat men na lectuur van het boek een duidelijk inzicht heeft in de betekenis van dit organisme.

Het doel van het werk wordt in een « woord vooraf » uitmuntend uiteengezet door de Heer Van Audenhove, directeur-beheerder van het Gemeentekrediet. Daarna wordt in verschillende hoofdstukken uitgeweid over het ontstaan, de historiek, de evolutie en de werking van deze instelling. Wij worden ingelicht over haar financiële structuur en over de grondregels waarop haar beheer steunt. Verder komen aan de beurt de verhouding van het Gemeentekrediet met de openbare besturen, zijn contacten met de andere kredietinstellingen en zijn plaats op de kapitaalmarkt, waarop volgt een omstandige ontleding van de statuten der maatschappij en van de door haar behandelde kredietverrichtingen. In alle details wordt ons verder een ontleding gegeven van de administratieve formaliteiten die vereist zijn voor het bekomen van kredieten. Dit gedeelte van het werk zal een kostbare wegwijzer zijn voor de gemeentebesturen die zich tot het gemeentekrediet te wenden hebben.

Om de betekenis van de instelling te doen uitschijnen wordt een overzicht gegeven van de financiële verrichtingen zoals ze in globo werden ondernomen en zo vernemen we dat in het jaar 1963 alleen voor 64 miljard leningen op lange termijn en voor 6 miljard op korte termijn werden toegekend.

Naast het merkwaardig Gedenkboek dat vorig jaar werd uitgegeven door de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, vinden we hier voor het Gemeentekrediet, een ander standaardwerk gewijd aan een van de belangrijkste financiële instellingen van ons land.

In verband met de gemeentelijke administratie verscheen onlangs nog een werk van de hand van de Heer Jan Cromheecke over « *De Burgemeester. - Rechten en plichten* ».

Reeds meerdere werken werden aan dit onderwerp gewijd, doch hetgeen hier voor ons ligt is bijzonder duidelijk en bevattelijk. Het onderstreept de complexe toestand van het ambt van de burgemeester, die enerzijds het hoofd is van de gemeente en die tevens de vertegenwoordiger is van het centraal bestuur en zelfs, in zekere mate, van de provinciale overheid.

De auteur onderzoekt in zijn werk de verschillende bevoegdheden van de burgemeester, in zijn betrekkingen met de gemeenteraad, met het schepencollege, met de commissie van de openbare onderstand en de kerkfabrieken. Doch de burgemeester is ook actief als ambtenaar van de burgerlijke stand en in bepaalde gevallen als ambtenaar van het openbaar ministerie. Hij is het hoofd van de administratieve politie maar ook officier van de gerechtelijke politie. Deze ambtenaar staat dus voor een zeer ingewikkelde taak, waarin uiterst verscheiden bevoegdheden door elkaar gevlochten zijn. Schrijver bespreekt ze achtereenvolgens, bakt ze af en voegt er nog die uitgebreide reeks van bijzondere bevoegdheden aan toe die door speciale wetten aan de burgemeester werden toevertrouwd.

De burgemeesters en hun medehelpers zullen in dit boek alle vereiste gegevens vinden voor het uitoefenen van hun ambt en alle belangstellenden krijgen hier een duidelijk beeld van de uitgebreide en zware taak die rust op het hoofd van de gemeente.

De Heer Alfons Wens, ere-secretaris van de gemeente Ekeren, die in 1963 een uitgebreid werk schreef over « *Het Besturen van de Gemeente* » waarin alle aan-

gelegenheden die betrekking hebben op de gemeentelijke administratie in alfabetische volgorde behandeld worden, gaf in 1964 een eerste supplement uit om zijn werk te volledigen. Thans is reeds een *tweede supplement* verschenen, waardoor het boek wordt bijgewerkt tot 15 augustus 1965. Dit supplement bevat een reeks zeer nuttige modellen van beraadslagingen, die voor de gemeentediensten een uitstekende leidraad zijn.

In het overzicht van vorig jaar hebben we aandacht gevraagd voor het interessant commentaar dat werd geschreven door Prof. H. Adriaens over het algemeen reglement op de «*Bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van ioniserende stralingen*» dat alsdan verschenen was in de serie universitaire cursussen uitgegeven door de wetenschappelijke uitgeverij Story. Wij wezen er op hoe dit reglement dat, zoals Prof. Adriaens het betoogt, slordig is opgesteld en talrijke gebreken bevat zozeer behoefte had aan het uitmuntend commentaar dat door de auteur verstrekt werd.

Het feit dat ditzelfde commentaar thans opgenomen is geworden in het «*Administratief Lexicon*» onder de algemene rubriek «*Kernenergie*», is voor de encyclopedie een waardevolle aanwinst.

Vermelden wij ook nog dat in het «*Administratief Lexicon*» een nieuwe bewerking is verschenen van het trefwoord «*Bodem*» door de Heer F. Vanden Abeele, directeur-generaal bij het Ministerie van Landbouw.

Dezelfde directeur-generaal F. Vanden Abeele heeft in samenwerking met de Heer R. Derveaux, juridisch adviseur bij het Ministerie van Landbouw een «*Landbouwcodex*» uitgegeven in losbladige editie, die op luxueuse wijze werd verzorgd door de Uitgeverij voor Gemeentelijke Administratie te Heule. Het is een uiterst volledige tweetalige verzameling van alle mogelijke wetten en reglementen die betrekking hebben op de landbouw en de veeteelt.

In de mooie nieuwe presentatie van de «*Algemene Practische Rechtsverzameling*» werd een korte verhandeling uitgegeven van de Heer J. Ceelen, directeur bij het provinciaal gouvernement van Limburg over de «*Identiteitskaart*». Hierin wordt het ontstaan en de ontwikkeling der reglementering op dit stuk uiteengezet met de voorziene formaliteiten voor uitreiking, aanvulling, vernieuwing en vernietiging der identiteitskaart. Er wordt ook een hoofdstuk gewijd aan het taalstelsel en tenslotte worden de strafbepalingen besproken, het alles uitvoerig toegelicht door verwijzingen naar de rechtspraak.

Bij de opening van de gewone zitting van de provincieraad van Oost-Vlaanderen in 1965 sprak de heer gouverneur Roger De Kinder een belangrijke rede uit «*Nieuwe perspectieven inzake decentralisatie en deconcentratie*», die aansloot bij de rede die hij vorig jaar hield over «*Decentralisatie en deconcentratie*».

In deze rede geeft de gouverneur een kritisch onderzoek van de besluiten der commissie voor de hervorming van de instellingen, in zoverre deze voorstellen geen politiek karakter hadden. In het administratief domein worden zeer redelijke gedachten ten beste gegeven over de wijze waarop een doorgedreven decentralisatie zou kunnen verwezenlijkt worden zonder daardoor aan de eenheid van het land te schaden. Op economisch gebied wordt gewezen op de taak die voorbehouden is aan de gewestelijke gemeenschappen. Stippen wij hier aan wat de gouverneur zegt aangaande

de ontwikkelingsmogelijkheden van het Noorden der provincie Oost-Vlaanderen. Hij wijst er op hoe deze mogelijkheden voor het Land van Waas, gelegen tussen het Kanaal Gent-Terneuzen en de linkeroever van de Schelde, werkelijk onbeperkt zijn en voorziet reeds hoe een zeekanaal van Kallo naar Zelzate met een mogelijke verlenging tot Zeebrugge van heel deze streek een Belgisch Ruhrgebied of een Belgische Europoort zou kunnen maken.

* * *

Aangaande het sociaal recht werden in het Administratief Lexicon een paar omgewerkte bijdragen gepubliceerd van vroeger reeds verschenen tractaten, nl. de verhandeling van Prof. H. Adriaens over «*Wekelijkse rustdag in ambachten en neringen*» alsmede de nieuwe bewerking van het derde deel van de verhandeling van de Heer W. Goos over het «*Speciaal Onderstandsfonds*».

Wij hebben bij vroegere gelegenheden reeds de diensten van deze werken onderstreept.

De Heer R. Geysen heeft een nieuw deel laten verschijnen van zijn verzameling «*Arbeidsrechtspraak met kritische nota's*», ditmaal over de periode 1961-1965.

Voor het sociaal recht is deze uitgave een onuitputtelijke bron van documentatie en zij maakt het al degenen die een geding te behandelen hebben voor de arbeidsgerechten uitermate gemakkelijk zich op de hoogte te stellen van de laatste stand der jurisprudentie. Het is thans de vierde gelijkaardige verzameling die door deze zo actieve werker werd samengesteld.

Prof. Roger Blanpain heeft dit jaar voor de werkzaamheden van zijn seminarie voor arbeidsrecht aan de universiteit te Leuven het onderwerp gekozen «*De werkstaking in de welvaartstaat*». Dit heeft aanleiding gegeven tot de uitgave van twee lijvige boekdelen die tevens gediend hebben tot de voorbereiding van het 18e Interuniversitair Rechtscongres.

In het eerste deel getiteld «*De Werkstaking in de Welvaartstaat*» dat samengesteld werd onder leiding van Prof. R. Blanpain zelf en Mevrouw Mertens-Daniëls vinden wij 14 verhandelingen opgesteld door de deelnemers aan het seminarie. Het fenomeen der werkstaking wordt er langs alle mogelijke facetten onderzocht. Elk van de medewerkers aan de werkgroep heeft een bijzonder aspect van het probleem voor zijn rekening genomen en heeft er een scriptum over uitgewerkt. De samenbundeling van al deze opstellen vormt een zeer grondige studie van het fenomeen der werkstaking waarin een massa wetenswaardigheden verzameld is en waartoe ieder zijn toevlucht zal moeten nemen die volledig op de hoogte wil zijn van dit modern maatschappelijk verschijnsel.

In een tweede deel werd dan de documentatie samengebracht van de wetten, besluiten, wetsvoorstellen en voorbereidende werkzaamheden, adviezen en parlementaire besprekingen die aan de basis liggen van de opstellen uit het eerste deel. Deze documentatie lag verspreid in zeer talrijke, soms moeilijk te bereiken uitgaven en al wie zich interesseert voor het sociaal recht zal Prof. Blanpain en zijn medewerkers dankbaar zijn deze belangrijke gegevens thans in dit verzamelwerk te hebben bijeengebracht.

In de inleiding die hij geschreven heeft voor het eerste deel vraagt Prof. Blanpain zich terecht af of het strijdmiddel van de staking, dat economisch en sociaal zeer verstrekkende gevolgen kan hebben in be-

paalde vitale sectoren, nog vrij en onbeperkt mag worden aangewend «des te meer in een periode en in een klimaat van economische expansie, van welvaart waarin de werknemers toch niet langer de verdrukten en uitgebuiten partij zijn». Hij vraagt zich af of andere middelen, zoals overleg, verzoening en zelfs arbitrage ofwel verder dienen uitgebouwd ofwel dienen voorzien, zelfs opgelegd.

Het lijdt geen twijfel dat deze probleemstelling één van de belangrijkste is van het sociaal recht in deze tijd en het is ten zeerste toe te juichen dat Prof. Blanpain in zijn seminarie hiervan een zo diepgaande studie heeft uitgelokt.

Het Verbond der Belgische Nijverheid gaf een brochure uit van de hand van de Heer Albert Janssens-De Bisthoven over «*De uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid binnen de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Een commentaar op de wetgeving en reglementering die per 1 januari 1966 van toepassing zijn*».

Gezien de voortdurende wijzigingen die zich in de wettelijke organisatie van deze sector der sociale voorzorg voordoen is het van groot belang te beschikken over een nauwkeurige uiteenzetting, volledig up-to-date, die zowel aan de administratie als aan de particulieren belangrijke diensten zal bewijzen.

Van het zo prachtig verzorgd «*Wetboek van Arbeidsrecht*», uitgegeven door de Heren L. Van Severen en M. Meersschaut, waarvan reeds de delen I en VI vorige jaren van de pers kwamen, is thans deel II verschenen. Het Wetboek is een exhaustieve uitgave van alle teksten betrekking hebbend op het arbeidsrecht en het thans verschenen deel vermeldt de wettelijke en reglementaire bepalingen van al wat betreft arbeidsvoorziening, werkloosheid, bestaanszekerheid, pool der zeelieden, vreemde arbeidskrachten en sociale reclassering van mindervaliden.

De gegeven stof is volstrekt volledig en wanneer de nog ontbrekende delen ook van de pers zullen komen, zal dit wetboek van arbeidsrecht dat losbladig wordt uitgegeven en dus steeds op de hoogte kan gehouden worden van de jongste wetgeving, de definitieve basis vormen voor alle verdere studie van deze zo belangrijke sector van sociaal recht.

De rechtswetenschap is een humane wetenschap en men mag haar niet beperken tot de studie van wetteksten en jurisprudentiële beslissingen. Het is van het hoogste belang na te gaan welke, in het maatschappelijk leven, de gevolgen zijn van de normen die door de wetgever worden uitgevaardigd. De studie van het recht kan maar volledig zijn wanneer zij de sociologie en de sociale psychologie binnen haar terrein betreft.

In de laatste jaren stond het probleem van de medezeggenschap van de werknemers in de onderneming in het middelpunt van de belangstelling en waren de wetgevende bepalingen die op dit gebied tot stand kwamen één van de essentiële mijlpalen van het sociaal recht. Er werden in ons land niet minder dan vijf organismen in het leven geroepen om deze medezeggenschap te verzekeren, nl. de ondernemingsraad, het comité voor veiligheid, hygiëne en verfraaiing der werkplaatsen, de syndicale delegatie, het organisatiecomité en de ideeën-bus. Over al deze instellingen verschenen in allerlei tijdschriften talrijke juridische commentaren en menigvuldige studiën. Weinig aandacht werd echter besteed aan de praktische toepassing van de uitgevaardigde normen en er werd slechts zeer oppervlakkig nagegaan op welke wijze deze nieuwe instellingen het doel bereiken tot hetwelk ze waren opgericht.

Daarom is het ook voor de juristen zo gewichtig kennis te nemen van het wetenschappelijk onderzoek dat ondernomen werd door Dr. P. Coetsier in het zeer belangrijk werd dat zopas verscheen «*Organismen voor medezeggenschap in de onderneming. Een socio-psychologisch onderzoek*». Het was er de auteur om te doen niet op een oppervlakkige wijze zijn mening over de instellingen tot medezeggenschap te doen kennen, zoals dit meestal gebeurt in de journalistiek en in de partijpolitieke tijdschriften, doch wel aan de hand van de jongste wetenschappelijke methoden van de psycho-sociale navorsing op dit terrein tot positieve resultaten te komen. Het boek is dan ook gegroeid tot een wetenschappelijke studie van uitzonderlijk formaat, zoals wij er slechts weinigen in ons land kunnen aanwijzen.

Na nauwkeurig de status quaestionis te hebben uitgestippeld en alle vereiste inlichtingen te hebben verstrekt over de wetgevende verwezenlijkingen in België op het onderzocht gebied, geeft de auteur een kritisch overzicht van de weinige onderzoeken enigszins gelijkwaardig aan het zijne, die reeds in ons land werden ondernomen. Hij is van oordeel dat al deze onderzoeken mank gaan aan een belangrijk wetenschappelijk euvel doordat ze zich uitsluitend tot de ondernemingsraad hebben beperkt. Er werd tevens nooit een grondig onderzoek ingesteld omtrent de houding van de gewone werknemer ten opzichte van de organismen voor medezeggenschap. Het is nochtans van essentieel belang na te gaan hoe het geïnstitutionaliseerd medezeggenschap door de werknemer beleefd wordt, welke houding het bij hem oproept en welke motieven aan deze houding ten grondslag liggen. Dit zijn de grote vragen die Dr. Coetsier in zijn boek wil beantwoorden.

Voorafgaandelijk geeft hij een omstandige verklaring van de onderzoeksmethoden die hij in zijn werk heeft gevolgd, waarbij gebruik wordt gemaakt van de meest moderne verworvenheden van de sociale psychologie op internationaal gebied.

Door toepassing van deze methode, die voorzeker aan de meeste juristen als verrassend nieuw zal voorkomen, wordt dan het moeizaam onderzoek doorgedreven, waarbij 6.690 werknemers werden betrokken.

Geleidelijk komt aan de dag hoe breed de kloof ligt tussen hetgeen de wetgevers zich hebben voorgesteld en de verwezenlijkingen in de praktijk. Doch de auteur komt ook tot bepaald positieve besluiten wanneer hij nagaat hoe een gezonde geest van medezeggenschap zowel in de revindicatieve zin als in de zin van opbouwende samenwerking zou kunnen tot stand komen. Hij legt hierbij vooral de klemton op de noodzakelijkheid van een verdere ontwikkeling van alle personeelsleden, opdat zij zouden kunnen kijken buiten de grenzen van hun eigen kleine egoïstische wereld en komen tot maatschappelijke rijpheid.

In de voorstellen tot hervorming die schrijver formuleert op het einde van zijn boek legt hij er vooral de nadruk op dat de spreiding van het medezeggenschap over een vijftal organismen voorzeker niet opportuun is en in de praktijk aanleiding geeft tot grensoverschrijding van bevoegdheidssferen. Hij stelt voor alle gebieden en aspecten van het medezeggenschap te bundelen en te integreren onder het gezag van een meer beperkt aantal organismen. Het lijkt hem best dat er twee zouden bestaan, één voor de revindicatieve vormen van het medezeggenschap en één voor de coöperatieve aspecten ervan. Het deelnemen van de werknemers zou ook op andere basis dienen georganiseerd te worden naar eigen capaciteiten en behoeften en met beurtelinge deelname. Eindelijk zou aan de socio-psychologische vorming van de toekomstige werkgevers-

vertegenwoordigers en aan de leden van de personeelsdienst oneindig meer zorg dienen besteed te worden dan thans het geval is.

Deze studie van Dr. Coetsier is één van de meest interessante wetenschappelijke bijdragen die dit jaar werd geleverd op gebied van het sociaal recht.

* * *

Het *fiscaal recht* bracht ons een zeer belangrijk nieuw werk.

Wanneer in 1956, nu tien jaar geleden, de eerste uitgave verscheen van de « *Beginnelsen van het Belgisch Belastingrecht* » door Prof. Jean Van Houtte, werd dit boek in de universitaire en wetenschappelijke middens met geestdrift onthaald. Wij beschikten inderdaad in de Vlaamse rechtsliteratuur niet over een werk waarin het geheel van het fiscaal recht werd uiteengezet met zulke eenvoud en zulke klaarheid zoals hier het geval was. Voor de studenten in de rechtswetenschap betekende het een ideaal leerboek voor de studie van deze over het algemeen zo gevreesde leerstof. En voor ieder die belang stelt in de belastingwetenschap gaf het een merkwaardig overzicht van het geheel der fiscale wetgeving, gegrondvest op stevige algemene beginselen en uitgewerkt tot een boeiende synthese.

Dit voortreffelijk werk was reeds sedert geruime tijd uitgeput en in de laatste tien jaar zijn er in het fiscaal recht belangrijke wijzigingen in de wetgeving tot stand gekomen en heeft de jurisprudentie een onvermijdelijke evolutie ondergaan. Vooral de wet van 20 november 1962 heeft het Belgisch belastingstelsel op diepgaande wijze hervormd.

Er werd dan ook reeds sedert geruime tijd gehoopt op een nieuwe uitgave van het boek van Prof. J. Van Houtte, uitgave die thans eindelijk van de pers is gekomen, ditmaal in twee lijvige delen van gezamenlijk wel 800 blz., op werkelijk prachtige wijze uitgegeven door de wetenschappelijke uitgeverij E. Story-Scientia te Gent.

Het geldt hier echter niet enkel een nieuwe uitgave van het vroeger werk, dat we als een klassieker in onze Vlaamse rechtswetenschap kunnen beschouwen, doch wel een volledig nieuwe bewerking, in belangrijke mate uitgebreid en volledig aangepast aan de nieuwe wetgeving met, op elke bladzijde, verwijzingen naar de jongste rechtspraak.

Men zou ver moeten zoeken, ook in andere landen, om een leerboek te vinden over het belastingrecht dat zulke uitmuntende kwaliteiten heeft als dit van Prof. Van Houtte op het gebied van de duidelijkheid der uiteenzetting en de bevattelijkheid van het betoog. Het komt mij voor dat enkel het werk van een Trotañas over de publieke financiën op hetzelfde hoge peil staat.

Klaarheid is inderdaad de allergrootste verdienste van een werk over fiscaal recht. Deze stof is op eerste gezicht een doolhof, waarin zij die de studie ervan aanvatten met de grootste moeite hun weg vinden. Het is een dooreenwemelen van wettelijke en reglementaire teksten, die voortdurend gewijzigd worden, die ingegeven schijnen door de toevalligheden van het ogenblik en waarin het haast onmogelijk blijkt zich te oriënteren. Het is dan ook volkomen begrijpelijk dat het fiscaal recht, niet enkel bij de studenten, maar ook bij de belanghebbenden die er de toepassing moeten van ondergaan, een werkelijk afschrikwekkend karakter heeft.

Nu bestaat de uitzonderlijke waarde van het boek van Prof. J. Van Houtte erin dat hij er in geslaagd is volledig deze indruk weg te werken en dat hij er is

kunnen toe komen in deze ogenschijnlijke warboel vaste lijnen te trekken en aan te tonen dat ons fiscaal stelsel, hoezeer het ook aan wijzigingen moge onderhevig zijn, doorheen heel zijn evolutie berust op een voetstuk van vaste beginselen die er, tegen alle schijn in, de eenheid van verzekeren en dat ook de soms zo snelle evolutie van ons belastingrecht een logische curve aantoonde die het boeiend en zelfs spannend is te volgen en die de onoverzienlijke menigvuldigheid der juridische normen herleidt tot eenheid en begrijpelijkheid.

Dit werk is volstrekt volledig en geeft een ontleding van heel het Belgisch belastingstelsel, zowel voor de rechtstreekse als voor de onrechtstreekse belastingen en zowel voor deze ten voordele van de staat als voor deze die ten goede komen aan de lokale besturen.

Het eerste deel schildert in een breed fresco de grote grondbeginselen die aan de wetenschappelijke studie van het belastingrecht als grondslag dienen en behandelt de classificatie van de belastingen en de historische evolutie van het Belgisch belastingwezen, waarna het toepassingsveld van de belastingwet en haar interpretatie aan de beurt komen. Daarop volgt dan de studie van de directe belastingen met het stelsel der voorheffingen en de globalisatie.

De laatste hoofdstukken van het eerste deel behandelen de onrechtstreekse belastingen: registratie-, successie- en zegelrechten.

Het tweede boekdeel is hoofdzakelijk gewijd aan de praktische toepassing van de belastingwetten, nl. de vaststelling van de belastingschuld, de controle, de vereffening, de invordering en de geschillen.

Heel deze uitgebreide stof is voorgesteld op een wijze die er voor de studenten een hoge pedagogische waarde aan geeft, nl. grote druk voor de belangrijkste aangelegenheden en kleinere letter voor wat minder gewichtig is. Het werk bevat een schat van gegevens aan bibliografische en jurisprudentiële bewijsplaatsen en alle enigszins ingewikkelde problemen worden verduidelijkt door bevattelijke voorbeelden die de tekst verhelderen.

Wanneer voor de studenten het werk van Prof. Van Houtte een ideaal leerboek is, kan ook de doorsnee burger geen betere wegwijzer vinden voor ons belastingrecht in zijn huidige toestand.

Nog een andere interessante publicatie van Prof. J. Van Houtte dient hier vermeld te worden, namelijk de lezing die hij hield in de Klasse der Letteren van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen over « *Het mecenaat en de fiscus* ». De auteur stelt hier vast dat het mecenaat in de culturele en sociale verwezenlijkingen van onze tijd niet meer kan vergeleken worden met wat het was een halve eeuw geleden. De verregaande uitbreiding van de overheidsfunctie en de zware belastingdruk maken het mecenaat haast onmogelijk. Nochtans zou het ten zeerste dienen aangemoedigd te worden al is het dan ook dat het wellicht op een andere wijze dan destijds zou dienen uitgeoefend. Prof. Van Houtte gaat de verschillende wettelijke bepalingen na die in ons land voorkomen in de fiscale wet om het mecenaat ten voordele van liefdadige, wetenschappelijke of culturele instellingen aan te wakkeren. Deze wettelijke bepalingen zijn vrij beperkt. De auteur vergelijkt ze met de toestand die bestaat in andere landen, waar de wetgever het mecenaat door middel van fiscale vrijstellingen heel wat breder heeft opgevat en hij drukt de hoop uit dat ook in ons land de wetgeving in die zin zal evolueren.

Stippen wij hier eveneens aan de rede die Prof. J. Van Houtte heeft uitgesproken in het Studiecentrum voor Bank- en Financien te Gent over «*Samenwerking tussen ondernemingen ten overstaan van de fiscale wet*». In deze studie wordt een zeer actueel probleem van fiscaal recht onderzocht. De economische expansie in Europa heeft de laatste jaren aanleiding gegeven tot verschillende vormen van samenwerking tussen vennootschappen. Soms komt het tot een volledige fusie van twee of meer maatschappijen, soms wordt de samenwerking beperkt tot een gedeeltelijke concentratie. Er is ook nog een derde vorm van rationalisatie waarin de bedrijven hun juridische en economische zelfstandigheid bewaren, doch samenwerken door het nemen van wederzijdse participaties.

De wetgever heeft in recente fiscale wetten deze vormen van samenwerking willen aanmoedigen en Prof. Van Houtte heeft in zijn betoog de verschillende maatregelen aangeduid die zowel op het gebied van de inkomstenbelastingen als op dit van de registratierechten voordelen voorzien teneinde deze samenwerking van de vennootschappen te bevorderen. De spreker ontleeft de draagwijdte van deze maatregelen en besloot zijn belangrijke lezing met aan te tonen dat er ook — namelijk wat betreft de overdrachtstaks — nog remmende bepalingen voorkomen waaraan door nieuwe wetgevende maatregelen zou moeten verholpen worden.

Deze moeilijke stof wordt hier uiteengezet met grote helderheid en passende voorbeelden illustreren het betoog.

In ons vorig overzicht hebben wij met geestdrift het verschijnen aangekondigd van het groot werk van de Heer Flor Werdefroy over de «*Registratierechten*» dat zijn plaats heeft ingenomen in de Algemene Practische Rechtsverzameling. Wij onderstreepten toen hoe dit werk een werkelijke summa is van al wat de registratierechten betreft. Het boek werd sedertdien naar waarde geschat en het werd bekroond met de prijs van het Antwerpse Notariaat. Deze onderscheiding was dubbel en dik verdiend, want men zal in ons land geen werk kunnen aanduiden, ook niet in de Franse taal, dat de grote synthese die door de Heer Werdefroy werd samengesteld, zou kunnen evenaren.

Onze aankondiging steunde vorig jaar enkel op het eerste deel van het werk. Sedertdien is ook het tweede deel verschenen dat op alle gebied op hetzelfde peil staat als het eerste en de twee delen samen vormen thans een meesterwerk waarop onze Vlaamse rechtswetenschap rechtmatig fier mag zijn.

Zoals telkenjare is de Heer Vandewinckele uit Brugge voortgegaan met de bewerking van zijn monumentale uitgave «*De nieuwe inkomstenbelastingen*». Het volledig werk dat thans uit dertien delen bestaat, vormt een volledige encyclopedie van onze fiscale wetgeving die feilloos wordt bijgehouden door maandelijks *addenda's* die de auteur met bewonderenswaardige regelmatigheid doet verschijnen. Ingevolge de hervorming van de fiscale wet heeft het derde deel betreffende «*Bedrijfs-winsten en bedrijfsvoorheffing*» een volledig nieuwe bewerking ondergaan, die het volledig aanpast aan de tegenwoordige stand van de wetgeving. Het ontzaglijk werk dat door deze rusteloze zwoeger voor zijn «*Dokumentatie Vandewinckele*» geleverd wordt is verbazend en de vrucht ervan stemt ons tegenover de auteur tot grote dankbaarheid.

Naast deze wetenschappelijke geschriften werden er, op fiscaal gebied, ook nog allerlei praktische werkjes

uitgegeven met de bedoeling de in België tot stand gekomen fiscale hervorming in brede kring bekend te maken.

Uit de vele zullen wij er hier slechts twee vermelden, nl. het door Drs. D. A. Van Waardenburg en de Heer Staeme K. Howard, samengesteld werk «*De nieuwe Belgische belastingen na de herziening van 1962*». Deze uitgave werd verzorgd door het *Internationaal Belasting Dokumentatie Bureau* en had geen andere bedoeling dan het nieuw stelsel dat door de Belgische wetgever in werking was gebracht hoofdzakelijk in Nederland te doen kennen. Het is een zakelijke en objectieve algemene uiteenzetting die, voor het buitenland, een zeer goed beeld geeft van ons nieuw fiscaal regime.

Het is wel wenselijk te onderstrepen dat de samenstellers van het boek hun aandacht besteed hebben aan de rechtstaal die op fiscaal gebied gebruikt wordt in Nederland en in België. Wij vinden in het werk een Frans-Nederlandse lijst van fiscale termen met de equivalente terminologie in Nederland.

Andere werkjes hebben vooral op het oog de belanghebbenden te helpen bij het opstellen van hun fiscale verklaring. Dit is het geval met het boekje «*Een fiscaal houvast voor zelfstandigen*» uitgegeven door het Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand en bewerkt door de Heren De Breuker en Gastot onder leiding van de Heer Laloire, dat uitmunt door zijn praktische bruikbaarheid.

* * *

Zeër verheugend is het te kunnen vaststellen dat in de Vlaamse juridische middens een intense belangstelling bestaat voor het *Europees recht*, belangstelling die vanzelfsprekend gepaard gaat met deze voor de *rechtsvergelijking* en het *internationaal privaatrecht*. Deze terreinen zijn gedurende het vorig gerechtelijk jaar terdege bewerkt geworden.

Onder leiding van Prof. G. Van Hecke werd in het «*Studiecentrum voor buitenlands recht en rechtsvergelijking*» aan de Katholieke Universiteit te Leuven een rechtsvergelijkende studie uitgewerkt over «*De balans en de winst- en verliesrekening in de Naamloze Vennootschap*». De wettelijke voorschriften op dit stuk werden onderzocht in meerdere Europese landen: België en Luxemburg, Nederland, Zwitserland, Italië, Duitsland, Engeland en Frankrijk. Zij werden gegroepeerd onder verschillende hoofdstukken zoals de balansplicht, de periodiciteit, het tijdstip van het opstellen van de balans en de inhoud ervan met de wettelijke verplichte posten, de waardering en de reserves. In elk hoofdstuk worden de verschillende wetgevingen van dichtbij vergeleken en wordt er gewezen op de gelijk-aardigheden en de verschillen.

Een volgend capitel beschouwt de balans als rechtshandeling, gaat na wie bevoegd is voor het opstellen van de balans, welke de rol is van de algemene vergadering, hoe de controle op de balans wordt uitgeoefend, welke publiciteitsmaatregelen zijn voorgeschreven en welke de werking is van de balans ten overstaan van derden.

De uiterst zakelijke en nauwkeurige gegevens die over de behandelde stof in de verschillende hoofdstukken worden verstrekt zijn toegelicht door een zeer uitgebreide vermelding van jurisprudentie uit de verschillende vergeleken landen. De opzoekingen die op het gebied van rechtsleer en rechtspraak door de werkgroep van het studiecentrum werden gedaan leggen getuigenis af van de reusachtige arbeid die vereist was om dit werk samen te stellen. Het is dan ook

volkomen begrijpelijk dat Prof. Van Hecke ons in de inleiding mededeelt dat het boek de vrucht is van een driejarige inspanning.

Als aanhangsel worden de wetteksten vermeld van de verschillende landen, die toelaten rechtstreeks tot de bronnen te gaan. Het boek wordt ook aangevuld met een uitgebreide bibliografie. Dergelijke studiën zijn bijzonder waardevol en vormen kostbare werk-instrumenten voor de toekomstige eenmaking der Europese wetgeving.

Het boek van de Heer L. De Gryse «*De Toepassing van het Buitenlands Recht door de Nationale Rechter*» is een vrucht van de werkzaamheden van het «Centrum voor Internationaal Recht» der Katholieke Universiteit te Leuven.

Het werd ook geschreven onder leiding van Prof. G. Van Hecke.

Het werk behandelt een vraagstuk dat ten gevolge van het begin der Europese eenmaking en van het totstandkomen der Gemeenschappelijke Markt meer en meer belang heeft gekregen voor de practijk, want voortdurend staan onze rechtsmachten voor de noodzakelijkheid bij het beoordelen van internationale betwistingen vreemd recht toe te passen.

Het is vooral deze praktische aangelegenheid die het voorwerp geweest is van het onderzoek dat door de auteur werd ingesteld.

In zijn inleidende beschouwingen situeert de Heer De Gryse zeer nauwkeurig het probleem en legt hij er de klemtoon op dat zijn studie slechts een beperkt doel heeft nagestreefd, nl. het aanstippen van de wijze waarop de Belgische rechtsleer en rechtspraak de vraagstukken op dit gebied heeft benaderd, ten einde aldus een basis te leggen voor verdere studie.

Drie vraagstukken worden in het boek van de Heer De Gryse ontleed: dient de Belgische rechter al of niet ambtshalve een buitenlandse wet toepasselijk te verklaren; zo ja, op wie drukt dan de bewijslast met betrekking tot deze toepasselijke buitenlandse wet en, uiteindelijk, hoe zal het bewijs van het geldend buitenlands recht kunnen geleverd worden?

Na de verschillende stellingen te hebben aangestipt die over deze problemen voorkomen in rechtsleer en rechtspraak geeft telkens de auteur de oplossing die door hem wordt voorgesteld. Hij is van oordeel dat in beginsel de rechter de op het geval toepasselijk zijnde buitenlandse wet dient toe te passen, behalve in de gevallen die geen verband houden met de openbare orde, waar de partijen vrij over hun belangen kunnen beschikken. Hier wordt dan de moeilijkheid enigszins verplaatst, daar het dan de rechter zal zijn die over de juiste inhoud van het begrip «openbare orde» zal moeten beslissen.

Wat de bewijslast betreft komt schrijver tot een soepele oplossing en beveelt hij ten eerste een samenwerking aan tussen rechter en partijen.

In het hoofdstuk dat handelt over de kennis en het bewijs van vreemd recht vinden wij een belangrijke opsomming van de wijzen waarop betrouwbare inlichtingen betreffende het vreemd recht kunnen bekomen worden. De middelen die hier voorhanden zijn, hoe uitgebreid ze ook reeds mogen wezen, acht de auteur niet voldoende en hij meent dat het aangewezen zou zijn dat er in de bevoegde diensten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken een volledige documentatie over buitenlands recht zou aangelegd worden.

In een laatste hoofdstuk wordt het probleem besproken van de controle door het Hof van Cassatie tegenover de toepassing van de buitenlandse wet. De Heer

De Gryse leidt uit de onderzochte rechtspraak af dat het Hof van Cassatie zich in bepaalde gevallen bevoegd acht controle uit te oefenen op de wijze waarop de buitenlandse wet door de rechter over de feiten wordt geïnterpreteerd en toegepast en hij is van oordeel dat de verdere evolutie in die zin zal voortgaan.

Het boek van de Heer De Gryse munt uit door de bijzondere eenvoud en klaarheid der uiteenzetting.

* * *

Voor de afdeling publiek recht van de «Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het Recht van België en Nederland» werd een stevig preadvies geschreven door de heer P. Vermeulen over «*De invloed van de Europese Conventie tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden in de Belgische rechtsorde*». In deze uitvoerige studie wenst de preadviseur zich te beperken tot de beginselen volgens dewelke de inwerking van de conventie op de Belgische rechtsorde gebeurt.

Dit preadvies is bijzonder actueel in verband met het beroep dat gedaan werd door sommige particulieren op het Hof te Straatsburg wat betreft de beweerde schending door de Belgische taalwetgeving van de bepalingen van het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens.

Het eerste deel van het werk behandelt de opnemings van de conventie in het Belgisch recht en haar zelfwerkend karakter.

Welk is de verhouding tussen het verdrag en de Belgische Grondwet? Principieel is vanzelfsprekend, de soevereiniteitsbeperking opgelegd door het verdrag strijdig met art. 25 van de Belgische constitutie, doch de toestand is thans zo dat deze ongrondwettigheid niet meer wordt aangevoeld en dat de goedkeuring van de conventie van 4 november 1959 door de Belgische wetgever meer ligt in de lijn van een vernieuwende interpretatie van de grondwet door de legislatuur. Schrijver staat dan ook op het standpunt dat de opvatting dat België een stroeve grondwet heeft als voorbijgestreefd moet beschouwd worden.

Het verdrag heeft een dubbel doel, het kent uit zichzelf rechten toe aan de Belgische rechtsonderhorigen, doch het legt ook verplichtingen op aan de wetgever. In welke mate bestaat nu deze binding van de wetgever? Deze heeft niet alleen de plicht de grondrechten af te bakenen en te bepalen wat de ene burger van de andere zou moeten dulden, maar tevens de middelen te verstrekken om dit dulden en onthouden, eventueel het presteren, af te dwingen. Hij moet het dus aan de particulier mogelijk maken zijn rechten te kunnen handhaven door een beroep op een nationale instantie.

Het verdrag bepaalt dat zekere rechten in geen geval mogen worden aangetast. Naast deze absolute verbodsbepaling bestaan er andere gevallen waarin de conventie de wetgever wel toelaat zekere beperkingen aan de grondwet aan te brengen. Doch het verdrag tracht de wetgever ook bij deze beperkingen binnen zekere grenzen te houden. De auteur geeft een overzicht van deze maatregelen, waaruit blijkt dat de wetgever nog steeds over een zeer ruime discretionaire bevoegdheid blijft beschikken.

De heer Vermeulen vraagt zich af of de Belgische wetgever de hem door het verdrag opgelegde verplichtingen trouw heeft vervuld. Hij stelt vast dat in ons land geen enkele wet speciaal tot stand is gekomen om aan de conventie uitvoering te geven, behalve de wet van 10 juni 1961 tot wijziging van art. 123 sexies van het strafwetboek. Noch de wet op de beroepsjour-

nalisten, noch deze betreffende de verjaring van oorslogsmisdaden werd in strijd geacht met art. 7 van de conventie.

Na deze beschouwingen bestudeert de auteur de mate waarin lagere normstellende organen alsmede de rechtsmachten, zowel burgerlijke als administratieve, aan het Verdrag gebonden zijn. Hij bespreekt hierbij de rechtspraak van het Hof van Cassatie en behandelt een paar gevallen waarin beweerd werd dat processuele waarborgen geschonden werden. Eindelijk volgt nog de studie betreffende de binding aan wet en verdrag in geval van conflict, waarna de schrijver tot zijn conclusie komt dat de conventie eigenlijk niets nieuws in onze rechtsorde heeft gebracht wat ondermeer blijkt uit het feit dat het beroep dat pleiters soms doen op de Conventie om waarborgen h.v. van processuele aard te bekomen, die de Belgische wet tot nog toe niet verleende, steeds werd afgewezen.

Ook het aanvoeren van de schending der conventie als cassatiemiddel of annulatiemiddel heeft tot nog toe geen gunstig gevolg gehad. Hieruit dient wel besloten dat de overtredingen van het verdrag eerder zeldzaam moeten zijn. Volgens de heer Vermeulen gebeurt ook het maken van de wet zonder dat de wetgever de indruk heeft dat de conventie hem meer in zijn vrijheid hindert dan de grondwet. In verband met de voorzieningen die aangaande de taalwetgeving werden ingediend zal, volgens de auteur, de toekomst moeten uitwijzen of de conventie de hervorming der Belgische staatsstructuur bemoeilijkt en of de eventuele hinder, die daardoor mocht veroorzaakt worden al dan niet draaglijk blijft.

Dit is inderdaad een van de zeer gewichtige problemen voor de toekomst van ons land.

* * *

Een van de beste werken dat dit jaar op het gebied van het Europees Recht verscheen is het proefschrift van de heer Guy Schrans, «*Octrooien en octrooilicenties in het Europees mededingingsrecht*». Met dit proefschrift behaalde de auteur onlangs aan de Rijksuniversiteit te Gent op schitterende wijze de graad van geaggregeerde van het Hoger Onderwijs.

Het onderwerp is uitermate belangrijk en de uitwerking van het boek is zo degelijk, de documentatie zo overvloedig en het betoog zo vlot dat onze Vlaamse rechtsliteratuur terecht fier mag zijn op dit werk en dat het ook ongetwijfeld in het buitenland belangstelling zal wekken. Het is voorzeker één van de prachtigste bewijzen van de rijpheid van onze nederlandse rechtswetenschap.

Het onderzoek van de schrijver strekt zich uit over drie verschillende gebieden: het octrooirecht, het Europees recht en het mededingingsrecht. Het zijn drie jonge rechtstakken, die in verschillende landen zeer actief worden bestudeerd en waarvan de betekenis zeer groot is, vooral in verband met de groeiende industriële expansie van Europa.

Op elk van deze terreinen heeft Mr. Guy Schrans eerste grote lijnen moeten trekken om de belangrijkste beginselen die elk van deze rechtstakken beheersen te situeren. Hij heeft het op voortreffelijke wijze gedaan, duidelijk en grondig, bevattelijk en toch doordringend. Zonder dat zijn het boek het minst overladen wordt heeft hij, met uiterste scherpzinnigheid, de hele internationale literatuur op het stuk in zijn proefschrift doorwerkt. Hij doet dit echter op luchtige wijze en enkel waar het nodig of nuttig is om zijn betoog te adstrueren.

Nadat hij de lezers een duidelijk beeld heeft gegeven

van het wezen van de octrooien, van de evolutie van het mededingingsrecht en van de principes die het Europees recht beheersen komt hij tot de probleemstelling die hij in zijn werk zal onderzoeken en tot het plan dat hij te dien einde heeft ontwikkeld.

Welke zijn de aanrakingspunten tussen het octrooirecht enerzijds en het Europees mededingingsrecht aan de andere kant?

Het is een gewichtige vraag en de kwestie dient onderzocht of het octrooirecht, door zijn wezen zelf, niet lijnrecht tegengesteld is aan de gedachten die als grondslag gediend hebben voor de Europese Economische Gemeenschap.

Het Verdrag van Rome heeft zich inderdaad ten doel gesteld, de markt van de E.E.G. in de grootst mogelijke mate te liberaliseren. Het heeft het vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitalen willen verzekeren. Het heeft een brede vrijheid van mededinging willen vestigen en de gelijkheid willen waarborgen ten aanzien van de concurrentie, door het uitschakelen van alle discriminatie. Het heeft in de Europese economie gelijkheid van kansen willen bieden. Daarom is het noodzakelijk geweest diep in te grijpen tegen het misbruik van machtsposities op de markt en zijn er normen moeten uitgevaardigd worden tegen kartels en overeenkomsten die van aard zouden zijn de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt te verhinderen, te beperken of te vervalsen.

Is nu de octrooiwetgeving niet noodzakelijkerwijze een ernstige rem tegen de vrije mededinging en is zij niet van aard om de doelstellingen van het Europees recht ten eerste te bemoeilijken. Hoe kan de octrooiwetgeving met het Europees recht zoals het in het verdrag van Rome uitgestippeld is geharmoniseerd worden? Dit is de grote vraag die Mr. Schrans in zijn boek wenst te beantwoorden.

Dit antwoord was des te moeilijker daar er in de zes landen der E.E.G. zes verschillende octrooiwetgevingen bestaan, waardoor dus het probleem ten eerste gecompliceerd wordt.

In het eerste deel van zijn boek ontleedt de auteur de octrooiwetgeving in elk van de zes landen en doet hij de verschilpunten uitkomen die hierbij aan de dag treden. Het is een belangrijk stuk rechtsvergelijking dat op zichzelf reeds de inhoud zou kunnen vormen van een universitair proefschrift. Schrijver komt tot de conclusie dat de dispariteit tussen de nationale octrooiwetgevingen van de lidstaten noodlottige gevolgen zou kunnen hebben voor de geleidelijke eenmaking van de mededingingsvoorwaarden binnen de gemeenschappelijke markt. Hoe heeft nu het verdrag van Rome stelling genomen ten opzichte van de bestaande nationale octrooiwetgevingen der lidstaten? Het heeft aanvaard dat dit octrooirecht zou gelden als een uitzondering op de regelen betreffende het vrij goederenverkeer binnen de gemeenschap, al wordt toch de eis gesteld dat deze uitzondering geen middel mag uitmaken tot een willekeurige discriminatie noch tot een verkapte beperking van de tussenstaatse handel.

Zullen de nationale wetgevingen op het gebied van het octrooi zich kunnen aanpassen ofwel gaat men de weg op naar een Europees octrooirecht? Deze vragen geven schrijver de gelegenheid tot een grondige analyse van de artikelen 100 en volgende van het verdrag van Rome en van de verschillende voorontwerpen die reeds werden voorbereid om een conventie betreffende een Europees octrooirecht te doen ontstaan. Mocht dergelijk Europees verdrag tot stand komen, is het dan weer de vraag of dit Europees octrooirecht met zich zou brengen de afschaffing van de nationale octrooiwetgevingen en hun vervanging door een uniform inter-

nationaal octrooirecht. Hierbij zou in elk geval moeten in aanmerking genomen worden dat het Europees octrooi zonder voorbehoud toegankelijk zou worden gemaakt voor de onderdanen van staten die menen niet aan het verdrag te moeten deelnemen.

Het tweede deel van het boek heeft betrekking op de uitbating van octrooien en het Europees kartelrecht.

Wanneer het octrooi soms kan dienen als motor tot doorbraak op de markt kan het ook in vele gevallen gelden als een rem. Schrijver geeft hiervan treffende voorbeelden. Het zal de taak zijn van de rechtspraak en van de rechtsleer de grens te trekken tussen de geoorloofde en de niet-geoorloofde uitbating van octrooien.

Vooraleer schrijver overgaat tot het onderzoek van de toepassing van het Europees kartelrecht op de uitbating van octrooien geeft hij in een honderdtal bladzijden een synthetische uiteenzetting van het kartelrecht der E.E.G. en van de toepassingen der artikelen 85 en 86 van het verdrag van Rome.

Als besluit van dit omstandig rechtsvergelijkend onderzoek betreffende de wettelijke bepalingen aangaande de uitbating van octrooien, eerst in de nationale wetgeving van de E.E.G.-landen, verder ook in de landen die niet tot de E.E.G. behoren en uiteindelijk in het internationale recht, komt schrijver tot de vaststelling dat in een aanzienlijk aantal nationale wetgevingen bepaalde ongeoorloofde uitbatingwijzen van een uitvindingsoctrooi reeds door de octrooiwet zelf verboden worden. De bevindingen die aan het licht zijn gekomen door het rechtsvergelijkend onderzoek worden dan in verband gebracht met het kartelrecht voorzien door het verdrag van Rome. De auteur acht buiten twijfel dat in het verdrag een speciale behandeling van de rechten van de industriële eigendom ten aanzien van de toepassing van het kartelrecht wordt voorgeschreven en dat alle beperkingen waarvan de niet-naleving inbreuk zou maken op het octrooi dienen te ontsnappen aan de toepassing van het kartelverbod.

De toepassingsgevallen betreffende de licentieovereenkomsten en het misbruik van een machtspositie vormen een rijk gestoffeerd laatste hoofdstuk dat het boek besluit.

Het werk van de heer Schrans is van uitzonderlijk belang in de toestand van de tegenwoordige Europese wetgeving, waarin nog zovele tegenstellingen dienen overbrugd en waar doorheen zoveel braakliggend land de rechte weg dient gezocht. Na het boek gelezen te hebben staat men vol bewondering voor deze jonge auteur die met zoveel gezag, zoveel kennis en zoveel nuanceren de lastigste vraagstukken van het octrooirecht in verband met het Europees mededingingsrecht met meesterlijke zekerheid ontwart. De voorbereiding van dit proefschrift heeft een ontzaglijke arbeid gevergd. Het resultaat brengt meteen onze Vlaamse rechtswetenschap op het peil van het allerbeste dat in de internationale rechtswetenschap op dit gebied werd gepubliceerd.

Aangaande het Internationaal Administratief Recht is onlangs voor de Rechtsfaculteit der Universiteit te Leuven door de heer Paul Van de Meerssche een voortreffelijk proefschrift verdedigd over «Het Europees Openbaar Ambt». Het is een onderwerp dat nieuw is en dat in de laatste tijd in brede kringen grote belangstelling wekt. Op internationaal terrein werden reeds over het openbaar ambt uitstekende geschriften gepubliceerd zoals deze van G. Langrod, D. Bedjaoui, E. Giraud, A. Molitor, A. Loveday en vele anderen. Doch al deze werken hadden meestal betrek-

king op het internationaal ambt bij de instellingen waarvan het gebied de hele wereld bestrijkt.

Er bestond ten eerste behoefte aan een synthetisch werk dat de toestand zou onderzoeken voor de speciale Europese instellingen, zoals de Kolen- en Staalgemeenschap, de E.E.G. en Euratom. Het is voor deze taak dat de heer P. Van de Meerssche zich heeft gespannen en het resultaat van zijn werk is een rijke aanwinst voor onze juridische literatuur.

Schrijver plaatst zijn onderzoek midden in het kader van de algemene administratieve wetenschap en legt er zich op toe de specifieke facetten te belichten van het Europees openbaar ambt tussen enerzijds het nationale ambtenarenwezen en anderzijds datgene dat zich op universeel terrein heeft ontwikkeld.

Om dit werk tot een goed einde te brengen heeft de auteur een zeer uitgebreid materiaal dienen te bewerken en, niettegenstaande de geweldige hoeveelheid geschriften die reeds aan dit onderwerp gewijd werden, mag getuigd worden dat in het proefschrift geen enkele bijdrage van enige betekenis werd verwaarloosd.

Zoals te verwachten was begint de heer Van der Meerssche zijn boek met een historisch overzicht van de ontwikkeling van de internationale en Europese bestuursdiensten. Hij onderscheidt een eerste fase, die zich uitstrekt van het einde der 19e eeuw tot 1914, waarin geleidelijk meer en meer interstaatse instellingen met technisch karakter ontstaan die functioneel of geografisch beperkt waren, zoals de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, de Internationale Postunie en zovele andere administratieve unies, die overgingen tot het oprichten van een secretariaat en waarvan de internationale bemoeiingen hoofdzakelijk een technisch karakter hadden. Vanaf 1919 ontstaat een tweede fase, waarin wij een universele organisatie zien tot stand komen met alles omvattende doelstelling. Deze ontwikkeling werd vooral bepaald door de Volkenbondsorganisatie. Eindelijk stellen wij, vanaf 1945, de opkomst vast van interstatelijke organisaties en instellingen op Europees vlak. Het is slechts vanaf 1955 dat wij bij de officiële instanties een werkelijke belangstelling zien ontstaan voor het Europees ambt en dat de verslagen en de juridische geschriften over dit onderwerp zich beginnen op te stapelen.

De auteur stelt een onderzoek in naar de algemene kenmerken en problemen van het internationaal openbaar ambt, zoals het ontstond in de periode van de Volkenbond, vooral met het doel aan te tonen dat de kenmerken van het openbaar ambt, zoals dit zich in de Volkenbondsfeer ontwikkelde niet zonder meer op Europees vlak kunnen geprojecteerd worden.

Er deden zich inderdaad allerlei moeilijkheden voor, zoals het gemis aan een gemeenschappelijke rechtsbasis, het niet-bestaan van een internationale uitvoerende macht, het ontbreken van super-nationale bevoegdheden, de geringe mogelijkheden tot rechtstreeks contact, de onregelmatige werkdensiteit en ten slotte allerlei problemen van sociaal-psychologische aard, die hebben doen uitschijnen hoezeer de zuiver menselijke eigenschappen en kwaliteiten van primordiaal belang zijn voor de goede werking van het internationaal administratief bestel.

Daarna richt de auteur zijn zoeklicht speciaal op het Europees openbaar ambt en tracht er de algemene kenmerken van op te sporen. Hier vindt hij op institutioneel vlak, meer reële en vergaande bevoegdheden en een grotere werkelijkheidsgebondenheid, terwijl voor de rechtspositie van de ambtenaren het loopbaanstelsel wordt ingevoerd.

Aan de hand van een studie der vele geschriften die in de laatste jaren gewijd werden aan het fenomeen der bureaucratie gaat schrijver na welke in de tegenwoordige Europese instellingen de verhouding is tussen het politieke en het technische. Hij komt tot de slotsom dat de eisen van de technocratie zo groot zijn dat deskundigen en ambtenaren al te veel invloed kunnen uitoefenen op het politiek beleid en hij onderstreept hoezeer het nodig is dat er mensen zouden zijn die over de techniciteit heen de problemen in hun volle, alomvattende betekenis zouden kunnen beschouwen.

Na dit eerste algemeen deel bestudeert dan de auteur in een tweede deel grondig de status van de Europese ambtenaar. Hij omschrijft de criteria «Europees» en «ambtenaar» en gaat dieper in op de juridische aard van de verhouding tussen overheid en ambtenaar. Welk verschil bestaat er op dit gebied tussen de publieke en de private sector? Hoe heeft het begrip status van de ambtenaar geëvolueerd? En hoe doet zich de ambtelijke verhouding voor in het kader van de Europese organisatie en haar instellingen? Deze problemen worden onderzocht aan de hand van een uitvoerige documentatie, om dan te komen tot de ontleding van de belangrijke problemen die zich in elk ambtenarenrecht voordoen. Eerst de vorming, zowel de algemeen wetenschappelijke als de gespecialiseerde of meer technische vorming en de werwing, waarbij de geografische spreiding en de verschillende wervingstechnieken worden nagegaan.

De proeftijd vormt een afzonderlijke afdeling van onderzoek, alsook de aanstelling, zowel in statutair als in contractueel verband. Verder wordt hier de aandacht gevestigd op de mogelijkheden tot vervolmaking van de Europese ambtenaar, op kortere en op langere termijn.

Wat de organisatie van het ambt betreft wordt onderscheid gemaakt tussen het posten-stelsel (waarbij elke post of functie van de bestuursdienst op preciese wijze wordt omschreven en de personeelsleden worden aangeworven met het oog op het vervullen van een welomschreven en wel bepaalde opdracht) en het loopbaanstelsel (waarbij de verschillende posten of functies worden gegroepeerd in een beperkt aantal categorieën, welke dan worden onderverdeeld in rangen). Schrijver doet de voor- en nadelen van de beide systemen uitkomen en toont aan hoe het vooralsnog niet mogelijk is het loopbaanstelsel op radicale wijze in de verschillende Europese organisaties door te voeren, zodat er een dualiteit voorkomt in het personeelsstatuut van de Europese Gemeenschappen. Is het aan te bevelen nationale ambtenaren te detacheren in het Europees administratief bestel? Hier ook doen zich argumenten pro en contra voor. De oplossing zal echter hoofdzakelijk afhangen van de politieke optie ten overstaan van de Europese integratie.

Aan de beurt komen dan achtereenvolgens de hiërarchische structuur van de loopbaan, alsmede de organisatie ervan, de beoordeling, de bevordering, de arbeidsduur, het verlof, de adviserende organen en degene die het personeel vertegenwoordigen zoals personeelscomités en paritaire commissies, tuchtraden, enz.

Het verbreken van de ambtelijke band vormt een afdeling op zichzelf.

Bij het nagaan van de plichten van de Europese ambtenaar bespreekt de auteur de onverenigbaarheden met het ambt, de discretie en de geheimhouding alsook de loyauteitsplicht.

Wat de voorrechten en immuniteiten van de Europese ambtenaren betreft, trekt schrijver een parallel met deze die zich voordoen bij de diplomatieke functie om dan de inhoud van de voorrechten en immuniteiten,

zowel van rechterlijke als van administratieve aard te bespreken.

De financiële status van de Europese ambtenaren stelt talrijke delicate problemen betreffende het basis-salaris, de bijzondere vergoedingen, zoals de ontheemdingstoelagen, de sociale zekerheid, het pensioenstelsel en dan vooral het zoveel besproken vraagstuk van de vrijstelling der inkomstenbelasting. Hierop wordt door de auteur uitvoerig ingegaan. Hij geeft al de argumenten voor en tegen deze vrijstelling en komt tot het besluit dat de beste oplossing zou zijn de «stafheffing» of het instellen van een inkomstenbelasting door de organisatie zelf ten overstaan van haar personeelsleden.

Het laatste hoofdstuk behandelt de bescherming van de ambtenaren tegenover de overheid, eerst bij de tuchtregeling door de proceduren bij tuchtmaatregelen en uiteindelijk de jurisdictionele waarborgen door het inrichten van beroeps- of arbitragecommissies en ten slotte door de bevoegdheid van het Hof van Justitie der Europese gemeenschappen.

In een algemeen besluit vat de heer Van der Meer de uitkomsten van zijn verschillende onderzoeken samen. Hij legt er de nadruk op hoe het Europees openbaar ambt zich van het nationaal openbaar ambt onderscheidt door eigen kenmerken en eigen problemen, waarbij de plaats en de rol van de Europese bestuursdiensten bij het uitwerken van een Europees beleid een van de belangrijkste is. Hij legt de klemtoon op de noodzakelijkheid ener bijzondere vorming van de Europese ambtenaren en wijst aan welke mogelijkheden er nog openstaan voor hun vervolmaking. Hij is van oordeel dat het vooralsnog vrij moeilijk zal zijn een integraal loopbaanstelsel door te voeren en, al zal de tussenoplossing van het postenstelsel gemengd met het loopbaanstelsel nog wel een hele tijd noodzakelijk blijven, is schrijver toch van mening dat het detacheren van nationale ambtenaren in Europese administratieve diensten geenszins aangewezen is, daar dit de onafhankelijkheid en de homogeniteit van het Europese ambtenarencorps op ernstige wijze in het gedrang zou brengen. Het is echter stellig dat het vervullen van de loyauteitsplicht van de openbare ambtenaar des te gemakkelijker zal kunnen verzekerd worden naargelang hij al dan niet de mogelijkheid heeft een volledige loopbaan in het kader van de Europese bestuursdiensten te doorlopen.

De voorrechten en immuniteiten toegekend aan de Europese ambtenaren zijn van heel wat geringere omvang dan deze die toegekend worden in de diplomatie. Schrijver is van oordeel dat zij tot het uiterst strikt minimum zouden dienen beperkt te blijven doch dat, ter compensatie, een hogere expatrieringsvergoeding zou dienen voorzien te worden.

Wat de vrijstelling van inkomstenbelasting betreft dient het beginsel van de gelijkheid van de lidstaten met het beginsel van de gelijkheid van de ambtenaren en met datgene van de gelijkheid der staatsburgers ten overstaan van de belastingheffing verzoend te worden. De stafheffing lijkt wel het beste middel om dit resultaat te bereiken. Zij dient echter tot een reële belastingdruk te komen en vastgesteld te worden in een multilateraal verdrag tussen de betrokken lidstaten.

Voor de tuchtregeling is schrijver van oordeel dat het zou aangewezen zijn dat beroep tegen een genomen tuchtmaatregel niet in eerste instantie voor een onafhankelijk rechtsprekend orgaan zou gebracht worden, doch wel voor een administratief orgaan of raad van beroep en hij betreurt dergelijk orgaan niet in het kader van de Europese gemeenschappen te vinden. In laatste instantie zou de belanghebbende steeds beroep kunnen doen op het Hof van Justitie der Euro-

pese Gemeenschappen dat op de meest doeltreffende wijze de eenheid van de jurisprudentie bij de interpretatie van de personeelsstatuten van de Europese bestuursdiensten zou waarborgen.

Zoals doorheen heel zijn boek, legt de auteur er bij het slot andermaal de klemtoon op dat bij de studie van het Europees openbaar ambt de mens steeds het centraal punt van de belangstelling dient te zijn.

Het boek wordt aangevuld door een uitvoerige bibliografie en het geeft als bijlage de tekst van de verordeningen der E.E.G. en van Euratom, tot vaststelling van het statuut van de ambtenaren alsook het typestatuut voor de Europese ambtenaren uitgewerkt door het adviserend comité van het Europees openbaar ambt, in 1961, in de Raad van Europa te Straatsburg.

Het geheel vormt een uitmuntend overzicht van een zeer actueel, zeer belangrijk en een zeer delicaat vraagstuk. Het boek is uitstekend opgevat, vlot geschreven en het berust op zeer uitgebreide bronnen. Het vormt een synthese zoals wij er in de andere talen nog geen bezaten en het verschijnen ervan dient van harte toegejuicht.

* * *

De Heer E. Van Nuffel, deze stille werker op het gebied van de *rechtsgeschiedenis*, heeft thans een uiterst interessante studie geschreven over «*Het Werk en Studiemateriaal van Philips Ferdinand Van Meldert, rechtspraktizijn in de 18e eeuw*» dat eerst gedrukt werd in de *Handelingen van de geschied- en oudheidkundige kring van Oudenaarde*.

Tijdens zijn onverpoosde opzoekingen in de archieven wist hij de hand te leggen op een zeer omvangrijke verzameling van juridische geschriften voortkomend uit de studie van Philips Ferdinand Van Meldert die advocaat was bij de Raad van Vlaanderen.

Het gaat om een massa van duizenden bladzijden, verspreid over drie archiefdepots, bestaande uit talrijke adviezen, conclusies, rekwesten, annotatiën, formuleren en alle mogelijke juridische schrifturen, die een realistisch beeld geven van de praktijk van een advocaat uit de 18e eeuw.

Schrijver ontwikkelt ook beschouwingen over de te dien tijde gebruikte rechtstaal en spoort de oorzaken op van de grote taalverbastering die in deze 18e eeuwse teksten voorkomt.

Zovele andere geschriften zouden hier nog moeten aangestipt worden, zoals de preadviezen uitgebracht voor het *Week-End der gerechtelijke hervorming*» dat plaats had te Knokke en ingericht werd door de Rechtsfaculteit der Rijksuniversiteit te Gent, onder de bezielende leiding van Prof. Marcel Storme. Het is jammer dat deze preadviezen enkel in stencil getrokken werden ter beschikking van de deelnemers. Zij zouden ten eerste verdienen in boekvorm te worden uitgegeven.

Wij zouden ook moeten vermelden de uitgave van het speciaal nummer van het «*Inlichtingsbulletin van de Nationale Federatie van de Financieringsondernemingen*», dat betrekking heeft op de «*Wet op de persoonlijke lening in België*», waarin alle parlementaire documenten en besprekingen betreffende dit onderwerp verzameld werden en waar door Mr. Luc Silance een zakelijk commentaar wordt verstrekt over deze wetgeving.

Wij zouden ook moeten gewag maken van de «*Leidraad voor het bedrijfswezen en voor particuliere aanlegenheden*» uitgegeven door Vio-buro onder leiding van de Heer Gaston Vanden Aayle, waarin de Nederlandse teksten der fiscale, sociale, burgerlijke en han-

delswetgeving alsook deze betreffende de economische reglementering verzameld werden in een aanzienlijke losbladige uitgave en waardoor deze teksten hun weg gevonden hebben naar zovele handels- en nijverheidskantoren, waar tot nog toe enkel de Franse teksten in gebruik waren.

En wat is er niet aan belangrijk juridisch materiaal te vinden in uitmuntende historische werken zoals dat van Prof. J. A. Van Houtte over de «*Economische en Sociale geschiedenis van de Lage Landen*» en in de «*Politieke geschiedenis van België van 1789 tot heden*» door Prof. Theo Luyckx, die wij hier enkel volledigheidshalve kunnen aanstippen.

Het is alles tezamen voorzeker een indrukwekkend en hartverkwikkend bilan.

Ridder René VICTOR.

Bibliographie

Georges Gheysen, Dading, Alg. Pract. Rechtsverz., Brussel, F. Larcier, 1966, 145 p.

Prof. M. Marcel Storme, Preadvies over de dadelijke uitwinning, Vereniging voor de vergelijkende studien van het recht in België en Nederland, Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink, 1965, 27 p.

Albert Pauwels en Paul Raes, Praktisch handboek voor privaathuur en handelshuur, Brussel, Uitg. Excelsior, 1966, 331 p.

André Gustot en Marcel Laloire, De Handelshuurovereenkomsten. Commentaar en rechtspraak, 2e herziene en uitgebreide uitgave, Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand, Brussel, 1966, 140 p.

Prof. A. Vranckx, Geesteszieken, 2e bijgewerkte uitg., Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1965, 74 p. over 2 kol.

P. De Beus, Overzicht van het Burgerlijk Recht, 5e uitg., Turnhout, Van Mierlo-Proost & C°, 1965, 1060 p.

Prof. Dr. L. Remouchamps, Auteursrecht, Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1966, 96 p. over 2 kol.

Prof. Jan Ronse, met medewerking van Georges Nuytinx, Wetboek van Koophandel met bijzondere wetten en besluiten. Tweetalige teksten met commentaar geput uit de belangrijkste arresten van het Hof van Cassatie, Gent, E. Story-Scientia, 1965, (losbl. uitg.).

Instituut der bedrijfsrevisoren, De functie van commissaris-revisor. Beroepsdoctrine, Brussel, Uitg. van het Instituut der bedrijfsrevisoren, 1965, 49 p.

Ministerie van Economische Zaken, Handels- en Nijverheidsondernemingen in België. In acht te nemen formaliteiten. Fiscaal en sociaal stelsel. Hulpverlening bij oprichting en expansie, 8e uitg., Brussel, Algemene Directie voor studien en documentatie van het Ministerie van Economische Zaken, 1965, 190 p.

Liber Amicorum Baron Louis Fredericq, Universiteit Gent, Faculteit der rechtsgeleerdheid, 1965, 2 dl., samen 1198 p.

R. Van Lennep, Recht en Techniek van vergadering, beraadslaging en stemming. Leuven, De Vlaamse Drukkerij, 1966, 120 p.

Jacques Matthijs, Eb en vloed om de wet tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, Antwerpen, 1965, 111 p.

Th. Versée, Preadvies over de vrijheidsbenaming in het Belgisch Strafproces. Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Neder-

- land. Zwolle, Uitg. Mij. W. E. J. Tjeenk Willink, 1965, 41 p.
- J. Rommel, *Gerechtelijke Politie*, 2e bijgewerkte uitg., Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1966, 167 p. over 2 kol.
- A. Marchal en J. P. Jaspar, *Nederlandse tekst der qualificaties. Bijlage aan Droit Criminel* (2 dl.), Brussel, F. Larcier, 87 p.
- A. Racine, C. Somerhausen, Chr. Debuyst, G. De Bock en L. De Bray, *De Nozems. Een socio-cultureel fenomeen van onze tijd*, Brussel, Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid, 1965, 312 p.
- K. Mortier en N. Kerckhaert, *De diefstal van de rechtvaardige rechters*, Antwerpen, De Vlijt, 1966, 187 p.
- Prof. Robert Senelle, *Economische en Sociale evolutie van België*, Brussel, Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel. Teksten en Documenten, nr. 192, 1965, 60 p.
- Prof. Robert Senelle, *Herziening van de Belgische grondwet en aanpassing van de Belgische instellingen aan de hedendaagse toestanden*, Brussel, Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel. Teksten en Documenten, nr. 200, 1965, 96 p.
- Prof. Robert Senelle, *Politieke en economische structuur van België*, Brussel, Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel. Teksten en Documenten, nr. 208-209-210, 170 p.
- R. Van Haecke, *Rijksbegroting*, Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1965, 76 p. over 2 kol.
- Dr. Yvo Nuyens, *Pressiegroepen in België*, Leuven, Universitaire Boekhandel, 1965, 436 p.
- Michel Dumont, Raymond Baeyens en André De Pover, *Permanente Tabellen (op de Verzameling der arresten en adviezen van de Raad van State, Afdeling Administratie)*, Heule, Uitgeverij voor Gemeentelijke Administratie, 1966, (losbl. uitg.).
- Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht*. - Speciaal nummer, Colloquium Belgische en Italiaanse Raad van State, Brussel, 20e jg., nr. 4, juli-augustus 1965, p. 219-274.
- Philippe Vanden Borre en Robert Senelle, *Ruimtelijke ordening en Stedebouw*, Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1965, 61 p. over 2 kol.
- Paul Berckx, *Geordende en geannoteerde verzameling van reglementen, onderrichtingen, adviezen en rechtspraak met betrekking tot de Statuten van het Personeel der Openbare Diensten*, Brussel, Uitg. Simon-Stevin, 1965, 267 p.
- L. Blontrock en J. Claes, *Wetten betreffende de Openbare Onderstand*, aangevuld met de voornaamste wettelijke en reglementaire bepalingen, bijgewerkt tot 31 juli 1965, Brussel, Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten, 1965, 143 p.
- L. Blontrock en J. Claes, *Gemeentefiscaliteit en Gemeentefonds, Voornaamste wettelijke en reglementaire bepalingen bijgehouden tot 31 juli 1965*, Brussel, Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten, 213 p.
- P. Hautphenne, *De Verenigingen van Gemeenten in België*, Brussel, Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten, 1966, 295 p. met 4 kaarten.
- Roger Raes en Willy Delande, *Burgerlijke aansprakelijkheid van de gemeenten*. (Vertaald uit het Frans door P. Theuwissen), Brussel, 1966, Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten, 392 p.
- Pro Civitate, *Het Gemeentekrediet van België en de gemeentelijke autonomie*, Brussel, Uitg. Sociale wetenschappen, nr. 1, 1964, 160 p.
- Jan Cromheecke, *De Burgemeester. Rechten en plichten*, Gent, Uitg. Ibis, 1965, 201 p.
- Alf. Wens, *Het besturen van de gemeente*, Supplement 2, z. d. noch uitg. p. 481-558.
- H. Adriaens, *Bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van ioniserende stralingen*, Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1965, 79 p. over 2 kol.
- F. Vanden Abeele, *Bodem*, 2e bijgewerkte uitg. Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1965, 21 p. over 2 kol.
- F. Vanden Abeele en R. Derveaux, *Landbouwcodex (tweetalig)*. Met voorwoord van Minister Ch. Heger, Uitgeverij voor gemeentelijke administratie, z. d. (losbl. uitg.).
- P. Ceelen, *Identiteitskaart, Algemene Practische Rechtsverzameling*, Brussel, F. Larcier, 1966, 35 p.
- Roger De Kinder, *Nieuwe perspectieven in zake Decentralisatie en Deconcentratie*, Gent, Provinciale Raad van Oost-Vlaanderen, 1965, 21 p.
- H. Adriaens, *Wekelijkse rustdag in ambachten en neringen*, 2e bijgewerkte uitg. Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1966, 67 p. over 2 kol.
- W. Goos, *Speciaal Onderstandsfonds*, 2e bijgewerkte uitg. Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1966, 38 p. over 2 kol.
- R. Geysen, *Arbeidsrechtspraak (1961-1965) met kritische nota's*, Brussel, F. Larcier, 687 p.
- Prof. R. Blanpain en Mevr. Mertens-Daniëls, *De werkstaking in de welvaartstaat*, Leuven, Universitaire Boekhandel, 1966, 265 p.
- Prof. R. Blanpain en Mevr. Mertens-Daniëls, *Werkstaking. Documentatie*, Leuven, Universitaire Boekhandel, 1966, 470 p.
- Dr. P. Coetsier, *Organismen voor medezeggenschap in de onderneming. Een socio-psychologisch onderzoek*, Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij, 1966, 289 p.
- Prof. Jean Van Houtte, *Beginselen van het Belgisch Belastingrecht*, Gent, E. Story - Scientia, 1966, 2 dl. 793 p.
- Prof. Jean Van Houtte, *Het Mecenaat en de Fiscus. Mededelingen van de Kon. VI. Acad. voor Wetensch.*, Brussel, Paleis der Academiën, 1965, 15 p.
- Prof. Jean Van Houtte, *Samenwerking tussen ondernemingen ten overstaan van de fiscale wet. Voordrachten van het Studiecentrum voor bank- en financiewezen*, Cahier nr. 115, Brussel, Impresor, 1966, 24 p.
- Flor Werdefroy, *Registratierechten. Deel II. Algemene Practische Rechtsverzameling*, Brussel, F. Larcier, 1965, 2 dl. samen 932 p.
- Documentatie Vandewinckele*, *De Nieuwe Inkomstenbelastingen*, T. III. Bedrijfswinsten en Bedrijfsvoorheffing, Brugge, 1966. Bij de auteur.
- Drs. D. A. Van Waardenburg en Staeme K. Howard, *De nieuwe Belgische belastingen na de herziening van 1962*, Internationaal Belasting Documentatie Bureau, Antwerpen, N.V. Belg. Uitg. Mij. Ae. A. Kluwer, 1965, 104 p.
- De Breuker, Gustot en Laloire, *Een fiscaal houvast voor zelfstandigen*, Brussel, Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand, 1965, 105 p.
- Studiecentrum voor buitenlands recht en rechtsvergelijking, aan de Katholieke Universiteit te Leuven, onder leiding van Prof. G. Van Hecke, *De Balans en de Winst- en Verliesrekening in de Naamloze Vennootschap. Rechtsvergelijkende Studie*, Brussel, F. Larcier, 1965, 173 p.
- L. De Gryse, *De Toepassing van het Buitenlands Recht door de Nationale Rechter*, Katholieke Universiteit te Leuven, Centrum voor internationaal recht, Antwerpen, Standaard Wetensch. Uitgeverij, 1966, 84 p.

- P. Vermeulen, De invloed van de Europese conventie tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden in de Belgische rechtsorde. Preadvies voor de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland. 1965, 67 p. (gestencild).
- Guy Schrans, Octrooien en octrooilicenties in het Europees Mededingingsrecht. Rijksuniversiteit te Gent. Faculteit de rechtsgeleerdheid, 1966, 711 p.
- Paul Van de Meerssche, Het Europees Openbaar Ambt. Leuven, Leuvense universitaire uitgaven, Nauwelaerts, 1965, 552 p.
- E. Van Nuffel, Het werk - en studiemateriaal van Filips Ferdinand Van Meldert, rechtspraktizijn in de 18e eeuw. Oudenaarde. Overdruk uit de Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde, 1965, 27 p.

- Weekeind gerechtelijke hervorming (21-22 januari 1966). Rijksuniversiteit te Gent Faculteit der rechtsgeleerdheid, 1966, 126 p. (gestencild).
- Wet op de persoonlijke lening in België, in Inlichtingsbulletin van de Nationale Federatie van de Financieringsondernemingen. Parlementaire documenten en besprekingen en Commentaar door Mr. Luc Silance, Brussel, Nr 2, speciale uitgave, 1965, 97 p.
- Gaston Vanden Avyle, Leidraad voor het bedrijfswezen en voor particuliere aangelegenheden. Uitg. Vio-Buro, losbl. uitg.
- Dr. J. A. Van Houtte, Economische en sociale geschiedenis van de lage landen. Zeist. Uitg. Mij De Haan, 1964, 366 p.
- Prof. Dr. Th. Luyckx, Politieke geschiedenis van België van 1789 tot heden. Brussel-Amsterdam. Elsevier, 1964, 559 p.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 22 november 1965.

Voorzitter : M. Van Beirs.
Raadsheer-verslaggever : M. Moriamé.
Advocaat-generaal : M. Dumon.

Vermoedens. — Die niet door de wet zijn ingesteld. — Bevoegdheid van het Hof van Cassatie de wijze te controleren waarop de feitenrechter uit de vastgestelde feiten een vermoeden afleidt.

Het behoort tot de bevoegdheid van het Hof van Cassatie de wijze te controleren waarop de feitenrechter uit de feiten die hij vaststelt, een vermoeden afleidt. Het Hof kan inzonderheid nagaan of het vermoeden op een juiste berekening berust.

Wolters t./ Janot.

Gelet op het bestreden arrest, op 30 juni 1965 gewezen door het Hof van beroep te Brussel ;

I. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de strafvordering :

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van het Grondwet, 418, 420, (gewijzigd bij artikel 1 van de wet van 31 maart 1936) van het Strafwetboek, 154, 189, 211 van het Wetboek van strafvordering, 1349 en 1353 van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden arrest om de telastlegging van onopzettelijke verwondingen tegen eiser bewezen te verklaren, hem deswege strafrechtelijk te veroordelen, een schadevergoeding bij voorraad aan verweerder toe te kennen en een geneeskundig onderzoek te bevelen alvorens verder recht te doen op de burgerlijke rechtsvordering, erop wijst « dat het geneeskundig onderzoek door dokter Demarez, de breuk van het linker dijbeen, op scanometrie verricht door dokter Persoons, op 65 centimeter boven de hielen lokaliseert ; dat deze lokalisatie overeenstemt met de hoogte van de schokbreker, als men de stelling aanneemt volgens welke de getroffene op de vluchtheuvel was en de wagen op de rijbaan op het ogenblik van de botsing..., daar de hoogte van het midden van de schokbreker 46 centimeter bedraagt en de hoogte van de vluchtheuvel 14 centimeter, dit is samen 60 centimeter dat het Hof echter de deskundige, dokter Demarez, niet in diens hypothese kan volgen

wanneer hij zegt dat niet de botsing met de schokbreker de breuk van het linker dijbeen heeft veroorzaakt, maar wel de val van de getroffene ten gevolge van deze botsing » terwijl de rechter in feitelijke aanleg uit de feitelijke gegevens die hij aanvoert niet heeft kunnen afleiden dat de lokalisatie van de dijbeenbreuk overeenstemt met de hoogte van de schokbreker, daar gelet op de onderscheiden hoogten van de vluchtheuvel (14 cm.) en van de schokbreker (46 cm.) deze de eiser slechts zou hebben kunnen aanrijden op 32 cm. (46 cm. min 14 cm.) boven het vlak van de hielen, waaruit volgt dat het arrest niet regelmatig met redenen is omkleed aangezien de overwegingen niet verenigbaar zijn en het in elk geval uit de feitelijke gegevens waarop het steunt, geen redelijke, logische en gerechtvaardigde gevolgtrekking maakt en aldus de regels van het bewijs door feitelijke vermoedens miskent :

Overwegende dat de eiser in zijn conclusie voor het hof van beroep tot zijn verweer stelde dat hij met zijn wagen die op de rijbaan reed langs de instapplaats voor voetgangers, Janot had aangereden, niet toen deze zich op deze instapplaats bevond maar wel op de rijbaan waarop hij zich plots gewaagd had ;

Overwegende dat het arrest op een geheel van gegevens steunt om te beslissen dat de getroffene zich op het ogenblik van de botsing bevond op de vluchtheuvel voor voetgangers en dat hij is aangereden door de voorbumper van de wagen waarvan de uiterste rechterkant over de vluchtheuvel reikte ;

Dat het hof van beroep in het bijzonder steunt op het vermoeden dat het afleidt uit het feit dat de lokalisatie, 65 cm. boven het hielvlak, van de breuk van het linker dijbeen van de getroffene die volgens de hypothese op het ogenblik van het ongeval met beide voeten op de vluchtheuvel stond, overeenstemt met de hoogte van de voorbumper van eisers' wagen, welk vermoeden door het arrest uiteengezet is in de bewoordingen die het middel overneemt ;

Overwegende echter dat dit vermoeden op een verkeerde berekening berust ; dat de voorbumper immers, die 46 cm. van de grond verwijderd was, de getroffene niet kan hebben aangereden ter hoogte van 65 cm. van zijn hielen, indien deze persoon zich op een vluchtheuvel bevond, 14 cm. boven het niveau van de rijbaan waarop eisers' wagen reed ;

Dat het middel gegrond is ;

II. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering van de verweerder Janot :

Overwegende dat het arrest, door bevestiging van het beroepen vonnis, er zich toe beperkt aan verweerder een schadevergoeding bij voorraad toe te kennen en een deskundig onderzoek te bevelen; dat het geen uitspraak doet op een bevoegdheidsgeschil en geen eindbeslissing is in de zin van artikel 416 van het Wetboek van strafvordering;

Dat de voorziening derhalve niet ontvankelijk is;

Dat niettemin de vernietiging, op de voorziening van verdachte, van de beslissing over de tegen hem ingestelde strafvordering de vernietiging meebrengt van de niet definitieve beslissing gewezen over de burgerlijke rechtsvordering die tegen eiser is ingesteld tot vergoeding van de door het misdrijf veroorzaakte schade;

Om deze redenen:

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat van het thans gewezen arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerder Janot in een derde van de kosten, terwijl de twee andere derden ten laste van de Staat worden gelaten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Luik.

RAAD VAN STATE

3de Kamer. — 10 dec. 1965.

Voorzitter: M. Somerhausen.

Raadsheren: M.M. De Bock en Rémon.

Auditeur: M. Vliebergh.

Geschil nietigverklaring. — Subjectief Recht.

De verzoeker, die de nietigverklaring vordert van de beslissing die weigert een diploma dat hij bezit in aanmerking te nemen om hem een bijzonder recht op weddeverhoging te verlenen, vordert in werkelijkheid de uitkering van een weddeverhoging waarop hij recht beweert te hebben en doet een burgerlijk recht op uitkering van die verhoging gelden; betwistingen in verband met een zodanig recht ressorteren uitsluitend onder de rechtbanken.

Saintviteux t./ Belgische Staat (Minister van Landsverdediging).

Arrest nr. 11.548.

Overwegende dat het koninklijk besluit van 9 april 1952 houdende geldelijk statuut van het personeel der rijkswacht in artikel 23, § 1, bepaalt dat een weddeverhoging wordt toegekend aan officieren die in het bezit zijn van bepaalde diploma's en brevetten; dat een omzendbrief van de Minister van Landsverdediging van 24 mei 1963, gewijzigd bij een omzendbrief van 31 juli 1963, de nieuwe weddeschalen en een nieuwe regeling inzake weddeverhogingen vaststelt met ingang van 1 juli 1963; dat een omzendbrief van 25 juni 1963 de nadere regelen stelt voor de toepassing daarvan; dat verzoeker begin augustus 1963 gevraagd heeft, een in die omzendbrieven bepaalde weddeverhoging te ontvangen krachtens een diploma van de Leuvense Universiteit; dat de Minister dat verzoek op 22 juli 1964 van de hand heeft gewezen omdat het overgelegde diploma niet in aanmerking kan komen om verzoeker « een bijzonder recht op de weddeverhogingen » te verlenen; dat in verband met de nieuwe wedden en de weddeverhogingen van het personeel der rijkswacht nog geen koninklijk besluit is vastgesteld;

Overwegende dat de tegenpartij de bevoegdheid van de Raad van State afwijst; dat zij betoogt, dat alleen het koninklijk besluit van 9 april 1952 toepassing vindt en dat verzoeker, om de rechten die hij daaraan ontleent te doen gelden, beschikt over een vordering voor de rechtbanken van de rechterlijke orde; dat zij subsidiair betoogt, dat de Minister, zelfs al wordt de omzendbrief van 24 mei 1963 bindend geacht, geen beoordelingsbevoegdheid heeft ten aanzien van de eisen waaraan degene die voor het daarin bepaalde in aanmerking wil komen, moet voldoen, en dat alleen de rechtbanken van de rechterlijke orde kennis kunnen nemen van de schending van het recht op een weddeverhoging als bedoeld in die omzendbrief;

Overwegende dat de bezoldigingsregeling van het rijkswachtpersoneel van bij het begin van de Onafhankelijkheid door de Koning is vastgesteld, laatstelijk bij het koninklijk besluit van 9 april 1952; dat de aanhoudende prijschommelingen en de noodzaak om eenheid te brengen in de bezoldigingsregeling voor de diverse categorieën van personeelsleden in overheidsdienst, het gebruik ingang hebben doen vinden om bezoldigingsbepalingen in ministeriële omzendbrieven vast te stellen, in afwachting dat een koninklijk besluit tot stand kan komen; dat verzoekers eis tot nietigverklaring van de ministeriële beslissing van 22 juli 1964, « die weigert een universitair diploma van verzoeker in aanmerking te nemen om hem een bijzonder recht op weddeverhogingen te verlenen », in werkelijkheid een eis is tot uitkering van een weddeverhoging, waarop hij recht beweert te hebben, gelijk aan een tweejaarlijkse verhoging van de weddeschaal van zijn graad; dat, de wettigheid van een ministeriële omzendbrief die in een weddeverhoging voorziet daargelaten, over welke wettigheid de rechter in feitelijke aanleg zou moeten beslissen, kan worden volstaan met de vaststelling dat verzoeker een burgerlijk recht op uitkering van die verhoging doet gelden; dat betwistingen in verband met een zodanig recht uitsluitend onder de rechtbanken ressorteren; dat de Raad van State onbevoegd is om er kennis van te nemen.

Besluit

Artikel 1:

Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 6 mei 1966.

Voorzitter: M. Maréchal.

Raadsheren: M.M. Liard en Grenez.

Advocaat-generaal: M. Cerckel.

Advocaten: Mrs. Sneyers (Antwerpen) en Van Eecke (Brussel), loco Geyskens (Hasselt).

1. Faillissement. — Aangifte zonder aanduiding van voorrecht. — Later dagvaarding tot opneming in het bevoorrecht passief.
2. Voorrecht. — Verjaring.
3. Voorrecht. — Wet van 3 januari 1958. — Werken voor rekening van de Staat. — Voorrecht van leveranciers van de aannemer. — Kosten van vervoer.

1. Het feit dat een schuldeiser zijn schuldvordering in het faillissement heeft ingediend zonder voorrecht te vermelden houdt niet in dat hij afziet van zijn recht later op een voorrecht aanspraak te maken op voorwaarde van naleving van de vereiste rechtsnormen.

- Art. 498 faillissementswet stelt geen verval ten laste van de schuldeiser die heeft nagelaten gewag te maken van het voorrecht dat aan zijn schuldverordering verbonden is.
2. Als de schuldverordering niet verjaard is, is het voorrecht, dat er een toebehoren van uitmaakt, het evenmin.
3. Art. 2 van de wet van 3 januari 1958 betreft in algemene bewoordingen de sommen die verschuldigd zijn voor levering van materialen en andere voorwerpen welke aangewend worden tot het uitvoeren van werken voor rekening van de Staat. Dat houdt, benevens de prijs van die materialen en voorwerpen, ook de leveringskosten in waarin de kosten van vervoer noodzakelijk begrepen zijn.

Faillissement Namac t/ Frederix.

Gezien, in eensluitende uitgifte, het vonnis de dato 9 september 1964 der rechtbank van koophandel te Antwerpen, dat op 12 februari 1965 werd betekend en waartegen op 18 februari 1965 een naar vorm en tijd regelmatig beroep werd ingesteld;

Aangezien geïntimeerde, wier schuldverordering van 670.326 fr. opgenomen werd in het gewoon passief van de falende Naamloze Vennootschap Namac, zich beroept op de wet van 3 januari 1958 om een voorrecht te genieten op de nog te geschieden uitbetalingen van de Belgische Staat aan de Naamloze Vennootschap Namac in verband met de door laatstgenoemde uitgevoerde werken op het baanvak Paal-Hasselt van de Boudewijnautosnelweg;

Aangezien het feit dat, alvorens te dagvaarden, geïntimeerde haar schuldverordering in het faillissement ingediend had zonder het thans ingeroepen voorrecht te vermelden, geen verzaking inhoudt later daarop aanspraak te maken, mits naleving van de vereiste rechtsvormen;

Aangezien artikel 498 van de wet op de faillissementen inderdaad geen verval stelt ten laste van de schuldeiser die nagelaten heeft gewag te maken van het voorrecht dat aan zijn schuldverordering verbonden is;

Aangezien de schuldverordering ter zake niet verjaard is en dienvolgens het voorrecht, dat er een toebehoren van uitmaakt, het evenmin is;

Aangezien de schuldverordering van geïntimeerde verband houdt met vervoeren gedaan ten behoeve van de bouwplaatsen van de N.V. Namac op de Boudewijnautosnelweg, en, in strijd met het betoog van appellant, artikel 2 van de wet van 3 januari 1958 ter zake van toepassing is;

Aangezien inderdaad bewuste wetsbepaling, in algemene bewoordingen, de sommen betreft verschuldigd voor levering van materialen en andere voorwerpen die aangewend worden tot het uitvoeren van werken voor rekening van de Staat, hetgeen, benevens de prijs van gezegde materialen en voorwerpen, ook de leveringskosten inhoudt, waarin de kosten van vervoer noodzakelijk begrepen zijn;

Aangezien de redenen van gezegde wetsbepaling hun volle waarde blijven behouden wat schuldverordeningen uit hoofde van vervoer betreft, en alle beschouwingen daaromtrent door appellant uiteengezet, voor zover zij met de feiten stroken, ter zake ondoeltreffend zijn;

Aangezien bepaald dient te worden dat het voorrecht slechts kan uitgeoefend worden op de uitkeringen door de Staat gedaan na de inleidende dagvaarding van 13 mei 1964;

Om deze beweegredenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, Alle andere, meeromvattende of strijdige besluiten verwerpend,

Gehoord, in openbare zitting, het eensluitend advies van de Heer Advocaat-Generaal Cerckel,

Ontvangt het beroep; verklaart het ongegrond;

Bevestigt het aangevochten vonnis, mits de enkele precisering dat het voorrecht slechts zal mogen uitgeoefend worden op de uitkeringen gedaan door de Staat na 13 mei 1964;

Verwijst appellant, qualitate qua, in de kosten van beroep.

NOOT. (1) Ieper, 17 oktober 1962, R.W. 1962-63, 2063; Dendermonde, 22 februari 1964, J.T. 1964, 298; Fredericq, *Traité*, n° 239; Cloquet, *Faillite et concordats*, n° 1771.

(2) Sommige schuldverordeningen zijn door een voorrecht gewaarborgd in functie van een periode. Die periode moet onderscheiden worden van de verjaringstermijn (Cloquet, op. cit. n° 1413; De Page, VII, n° 6, 2°). Over de aard van accessorium van het voorrecht, zie nog De Page, VII, n° 21.

(3) Hof Gent, 17 januari 1949, R.W. 1949-50, 496; M.A. Flamme, *Les marchés de l'administration*, nr. 675; Douxchamps, J.T. 1950 p. 250. Betreffende enkele andere problemen in verband met het voorrecht, zie men Hof Gent, 9 maart 1965, R.W. 1964-65, 1877 en de noot bij dit arrest door René de Rijke in R.C.J.B. 1966, 36-50.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Raadkamer. — 22 september 1965.

Voorzitter: M. Wildiers.

Openbaar Ministerie: M. Van Eeckhout.

Advocaten: Mrs. Den Haerynck en
en Van der Mynsbrugge.

Probatie en opschorting. — Vereiste van een bekentenis der feiten. — Verscheidene verdachten, van wie een naar de correctionele rechtbank wordt verwezen. — Geen opschorting voor de anderen. — Beschikking van verwijzing.

1. Al vraagt de wetgever geen uitdrukkelijke bekentenis van het feit door de verdachte opdat de opschorting zou kunnen worden toegestaan, stelt hij toch als vereiste dat de verdachte diepgemeend zijn fout zou erkennen.
2. Het volstaat dat een der verdachten naar de correctionele rechtbank wordt verwezen, opdat de andere, wegens samenhang der feiten, de opschorting niet zou kunnen bekomen voor de raadkamer.
3. Wanneer de raadkamer van oordeel is dat er geen aanleiding toe bestaat om de opschorting uit te spreken, moet zij een beschikking van verwijzing naar het bevoegd gerecht verlenen, indien het past (art. 4, eerste lid, wet van 29 juni 1964).

X. en Y.

Overwegende dat beide verdachten ter zitting van 13 september 1965 vroegen te mogen genieten van het voordeel van de toepassing van de Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting;

Overwegende dat de voorwaarden voorzien door art. 3 al. 2 van de voormelde wet, namelijk dat de openbaarheid van de debatten de declassering van de verdachten zou kunnen veroorzaken of hun reclassering in gevaar zou kunnen brengen, ter zake verwezenlijkt zijn;

Dat de Raadkamer dus wel bevoegd is om de zaak op dit punt te behandelen;

Overwegende nochtans dat volgende omstandigheden zich verzetten tegen het toekennen van de maatregel van opschorting;

Dat beide verdachten, die niet meer van de jongsten zijn, bekennen habitués te zijn van een cinema waar de aard van de vertoning hun aldus gekend moet zijn als uiterst prikkelend en aldus aanleiding gevend tot verboden handelingen, biezonder in de toestand waarin elk der verdachten verklaart zich op seksueel gebied bevonden te hebben op 13 april 1965;

Dat eerste verdachte bekend dat zij op 13 april 1965 niet aan haar proefstuk was, hetgeen trouwens voorzien wordt in de rechtsvordering (feit A in juni 1964);

Dat verdachten bekennen dat het geslachtsverkeer plaatsgreep mits betaling; dat indien het geslachtsverkeer als dusdanig niet weerhouden wordt in de betichting, deze omstandigheid nochtans van belang is om de mentaliteit van verdachten te situeren; dat zij het verweer van verdachten — en meer bepaald van eerste verdachte — op grond van «neiging» of «bruuske opwelling» minstens gedeeltelijk ontzenuwt;

Dat tweede verdachte het feit van openbare zedenschennis niet bekend en dat, indien de wetgever geen uitdrukkelijke bekentenis van het misdrijf vraagt vanwege de verdachte voor de toepassing van de Wet, hij nochtans als voorwaarde voor deze eist dat de verdachte diepgemeend zijn fout zou erkennen (verslag aan de Senaat nr. 355 - nr. 26 blz. 11) - quod non;

Dat bovendien, volgens een bestendige rechtspraak, het volstaat dat een der verdachten voor de Correctio-

nele Rechtbank verwezen wordt opdat de andere, wegens samenhang der feiten, de opschorting niet zou kunnen bekomen voor de Raadkamer;

Overwegende dat hieruit blijkt dat de voorwaarden voor het toekennen van de opschorting ter zake niet aanwezig zijn;

Overwegende dat de Raadkamer, wanneer ze van oordeel is dat er geen aanleiding bestaat om de opschorting uit te spreken, een beschikking van verwijzing naar het bevoegd gerecht dient te verlenen, indien het past (art. 4 par. 1 al. 5 van de wet);

Overwegende dat tegen de verdachten hoofdens de telastleggingen voorkomend in de geschreven rechtsvordering van het Openbaar Ministerie d.d. 3 september 1965 voldoende bezwaren bestaan en dat deze telastleggingen A en B vatbaar zijn voor correctionele straffen ingevolge de artikelen 66,380 quater, 385 al. I en 386ter al. 1 van het Strafwetboek;

Gelet op het enig artikel par. XV der Wet van 25 oktober 1919, op het artikel 130 van het Wetboek van Strafvordering, op art. 3 al. 1 en 2 en op art. 4 par. I al. 5 van de wet van 29 juni 1964, en op de artikelen 11 en 13, 16, 21, 31 tot 37, 40 tot 42 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Om deze redenen:

De Raadkamer, rechtdoende op tegenspraak tegenover beide verdachten,

De beweegredenen aannemend van de geschreven rechtsvordering van het Openbaar Ministerie dd. 3 september 1965,

Verzendt...

NOOT — Zie betreffende het tweede punt: Corr. Antwerpen, Raadkamer, 10 september 1965, R.W. 1965-66, 960.

RECHTERLIJK LEVEN

Rede van de Heer Frans A. VAN PARIJS

bij zijn aanstelling tot voorzitter in het Hof van beroep te Gent

Kort vóór het gerechtelijk verlof werd de Heer raadsheer Frans A. Van Parijs aangesteld tot voorzitter in het Hof van beroep te Gent. Bij de gebruikelijke plechtigheid sprak hij een merkwaardige rede uit, waarvan wij gelukkig zijn de tekst aan onze lezers te kunnen mededelen.

Het Rechtskundig Weekblad neemt deze gelegenheid te baat om aan de geachte voorzitter eerbiedig zijn oprechte gelukwensen aan te bieden en hem te zeggen hoezeer al de Vlaamse juristen hem hoogschatten en hem dankbaar zijn voor het zeer vele dat door hem reeds gedaan werd ten bate van het Vlaams rechtsleven en de Vlaamse rechtswetenschap.

Mijnheer de Eerste Voorzitter,

Gösta Berling van Selma Lagerlöf bevat wondere verhalen over een reuzenstrijd van mensen met heroïsche gaven en even heroïsche gebreken. In de finale van dit merkwaardig boek komt de schrijfter tot de verantwoording — U stelt vast, geachte vergadering, dat vonnissen en arresten van die gezichtshoek uit, de andere ter zijde gelaten, enigszins afwijken van het literaire genre dat tot een nobelprijs leiden kan —; zij

vertelt dat een trommelslager bij de Zweedse leger, die in 1813 het koele Noorden verliet om deel te nemen aan de volkerenslag bij Leipzig, danig onder de indruk geraakte van het nieuwe land in het Zuiden. Hij was later het vertellen nooit moe: de mensen waren er als reuzen, de zwaluwen als arenden en de bijen als ganzen. «Maar de bijenkorven dan» vroeg men.

«O! die waren gewoon».

«En hoe kwamen die bijen er dan in?».

«Ja, dat moeten zij weten».

Een zekere bezorgdheid om zijn bijenkorf is bij uw dienaar gaande gemaakt bij het aanhoren van uw biezonder entousiaste voorstelling. Uw natuurlijke welwillendheid en uw talent als verteller brachten mee dat gij de enkele hoedanigheden die ik ingevolge het louter bestaan dan toch bezit — omne ens bonum est, meent Sint Thomas — en een paar realisaties waartoe ik enigermate mocht bijdragen, tot buitenmatige verhoudingen hebt opgedreven.

Hoe die ganzengrote bijen opnieuw in hun korf moeten geraken, hebt gij aan mij overgelaten. Ik dank U oprecht om het een en om het ander.

De heer Ere-Eerste-Voorzitter, Baron Thienpont, mocht ik graag in deze dankbetuiging betrekken: indien

sommige verwezenlijkingen teruggaan op mijn toedoen, dan heeft hij mij in die richting gestuwd; zijn steun was mij een hart onder de riem.

De hoogstaande, cultureel verfijnde magistraat, wijlen Ere-Eerste-Voorzitter Van Winckel, mijn voortrekker in deze omheining en een onvergetelijk leermeester, gedenk ik met liefde en eerbied bij het bereiken van een gradus waar de rechterlijke macht meer inhoud en uitstraling verkrijgt. Hij mag een lichtend voorbeeld wezen voor velen die zijn en voor allen die naar dit hof opzien.

Mijnheer de Procureur-generaal,

Indien een zekere onrust verwekt werd omtrent het inkorven van mijn bijen na hun voorstelling vanwege de heer Eerste Voorzitter, dan is een existentiële angst ontstaan na uw merkwaaardige rede.

Hoe kan de schamele en schuchtere man die thans tot het voorzitterschap toetreedt, ooit beantwoorden aan de door U opgeroepen verwachtingen? Te weten nochtans dat uw welwillende blik de tarwe zoekt tussen het onkruid, kan mij enigszins sterken. Graag mocht ik tevens aan deze vergadering berichten dat zover ik niet zonder verdiensten uitval, zulks in aanzienlijke maat te danken is aan uw steun en uw vriendschappelijke samenwerking.

Wij hebben, Mijnheer de Procureur-generaal, in velerlei omstandigheden een eind weegs samen afgelegd: in ons dagelijks beroepsbestaan tot de verzorging en heling van de juridische patologie — destijds op het parket-generaal en thans op het hof —, in de Algemene Practische Rechtsverzameling tot de vestiging van de rechtswetenschap en de Nederlandse taal, in het Tijdschrift voor Privaatrecht waarvan de A.P.R. de meter was en waarvan gij, naast de professoren Ronse en Delva, de redactie verzorgt, in de vernieuwing van de gerechtelijke instellingen en hun aanpassing aan de eigentijdse vereisten, in het vriendschappelijk en tolerant samenzijn van de nederlandstalige elites en... noem maar op. Steeds hebben wij een merkwaaardige overeenstemming bevonden uit spontane beleving. Die overeenstemming met U en met uw geachte medewerkers kan niet anders dan nauwer en inniger worden.

Op deze plaats gedenk ik met eerbied wijlen Procureur-generaal Remy: een man die een verheven opvatting had van zijn taak en de noodzaak aanvoelde van de verjonging van onze instellingen en hun aanpassing aan de sociale en culturele vereisten van de bevolking van het rechtsgebied. De opneming in de magistratuur dank ik grotendeels aan het interesse en het opzet van die hoogstaande magistraat.

Mijn Waarde Collega's,

Het zou een gemeenplaats zijn te gewagen van de eenparigheid waarvan gij hebt willen blijf geven en... de gemeenplaats is de ontkennen van de gedachte. Ver daarboven verkies ik in oprechtheid te onderstrepen dat ik van meet af aan en steeds verder van U een gul en bijzonder gevoeld onthaal mocht genieten. Gij wist nochtans dat uw dienaar veelal onbegane paden betrad. Voor hen die zijn en die komen zullen mocht zulks een teken zijn dat niemand zijn taak kan beleven en volwaardig vervullen dan door zichzelf te blijven. «De authenticiteit van een leven, zegt Ortega Y Gasset, wordt afgemeten naar de maat van zijn eenzaamheid, dit beduidt naar zijn oorspronkelijkheid en de innerlijke, persoonlijke krachten waardoor het bewogen wordt». Dat gij die oorspronkelijkheid niet hebt gestoord, doch ruim hebt gewaardeerd, verheugt mij bestendig.

Mijnheer de Stafhouder,

Er is zoveel dat ons verenigt. Het gemeenschappelijke in ons denken en doen is een oud verhaal. Oud en historisch gegrond, toch steeds jong en immer nieuw: omdat het beantwoordt aan de aard en het leven van dit volk in dit land in wiens dienst wij staan en bewegen. Ik heb het zeer op prijs gesteld de begroeting vandaag uit uw mond te mogen aanhoren.

Anderen hebben herhaaldelijk het belang en de waarde van de balie verkondigd. Mag ik even verwijlen bij twee aangelegenheden die mij gans biezonder aan het hart liggen? De herinnering aan mijn vereerde «patron», wijlen Oud-minister Meester Edmond Ronse, de levenskracht van de opkomende generatie van uw balie.

Meester Edmond Ronse heeft mij opgenomen als een kind van den huize, mijn eerste aarzelende stappen geleid en mij allenthalve voorbereid en gestuwd. Hij was een man met een sprankelende geest, met zoveel goedheid, toewijding en rechtschapenheid dat hij die hem innerlijk heeft ontmoet aan zijn nazaten zal verklaren, zoals Havelaar destijds te Rangkas-Betoeng: «zit neer aan ons maal en bewoon dit huis en neem deel aan wat wij hebben, want ik heb uw vader gekend». Aan hem, en in hem aan gans uw balie, betuig ik op dit plechtig moment mijn oprechte dankbaarheid.

De generatie die thans in uw balie aan bod komt, Mijnheer de Stafhouder, heeft blijk gegeven van intens levensgevoel en rijpheid. Herhaaldelijk werd mijn aandacht hierop gevestigd o.m. door Professor Beekhuis, voorzitter van de Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het Recht in België en in Nederland, op de jongste bijeenkomst van dit genootschap.

Zij heeft de Algemene Practische Rechtsverzameling en het Tijdschrift voor Privaatrecht gesticht en zodoende grotelijks bijgedragen tot de Nederlandse rechtswetenschap en de uitstraling van de Nederlandse cultuur.

Gans uw balie ademt overigens tolerantie en beleving van de reële gegevens van dit gebied uit.

Mevrouw en Heren Pleitbezorgers,

Uw gelukwensen waren mij oprecht aangenaam. Wij konden het onderling best stellen en, was het niet immer mogelijk tegelijk aan allen voldoening te schenken, toch kwamen wij er, gezamenlijk, toe een goede en doelmatige rechtsbedeling te verzekeren. Wees er van overtuigd dat het voortaan slechts beter en nuttiger kan verlopen.

Geachte Vergadering,

Het zou geen zin hebben dat een generatie die treden van de magistratuur bereikt waar de verantwoordelijkheid voor de rechterlijke orde gewicht verkrijgt, indien zij geen boodschap uitbracht.

Zou men hierop aanvoeren dat die generatie reeds langere schaduwen afwerpt en dat een volgend geslacht in aantocht is, dan mag het een voldoende antwoord zijn te zeggen met Karel Van de Woestijne dat alles geschiedt zoals «in het huis mijns vaders» «waar de dagen trager varen».

Bij mijn pelgrimages tot de bevordering van de belangen van de rechterlijke orde en de verzekering van de menselijke aantrekkelijkheid van de judiciale carrière viel het mij op dat schrander en logisch gereedeneerd werd over principes, voorrang, gevestigde prestaties en overgeërfde denkbeelden, doch dat dit alles, hoe verheven ook, geen beleving inhield en steriel bleef.

De aankomende generatie opperde bedenkingen en voorstellen om levend contact te leggen en om een dialoog te verwekken met de gemeenschap, gebeurlijk

op het hoogste vlak. Schoorvoetend kreeg dit alles gestalte en leidde tot de reële verzorging van de behoeften en belangen van de rechterlijke orde. Een uitzonderlijk merkwaardig magistraat, Procureur-generaal Hayoit de Termicourt, die in zijn spontaniteit alle generaties omvat, heeft ten zeerste bijgedragen tot die nieuwe vormen. De korpsversten van dit rechtsgebied, de heren Ere Eerste Voorzitter Baron Thienpont en Procureur-generaal Matthijs, stuwden eveneens in die richting.

Dit is dan, naar mijn gevoelen, een raakpunt met de generatie die thans aan bod komt. De buitenlijnige methodes die daar werden aangewend zijn slechts een uiterlijkheid, een verschijningsvorm van diepere realiteiten.

Deze generatie erkent de gebaarde wegen niet meer als de enige en noodzakelijke, zij is wars van het « argument d'autorité », wars van begrippen die contact verloren hebben met het leven, wars van gangbare denkbeelden waarvan de authenticiteit niet kan achterhaald worden, wars van het « establishment ».

Zij heeft van dit louter rationele nooit de « belle époque » gekend, enkel de katastrofale ineenslorting. En dit is geen grond van rechtvaardiging of van ver schoning: het is de realiteit zelf.

Een gelukkig toeval in uren van dolce far niente aan de Noordzee speelde mij een schat van een boek in de hand: de taak van onze tijd (El tema de nuestro tiempo) van Ortega Y Gasset.

Er is een moment in de generaties, verklaart die filosoof, professor aan de universiteit te Madrid, waarop de denkbeelden van de meesters geen meningen van bepaalde mensen maar de waarheid zelf lijken die anoniem op aarde is nedergedaald. Daartegen verzet zich het spontane levensgevoel van de huidige generatie; zij wil voor eigen rekening denken en voelen; zij aanvaardt de verstarde vormen niet als definitief; zij aanziet het leven als belangrijker dan hiëratisch verstijfde denkbeelden en gevestigde prestiges.

Zij wil de nadruk leggen op de nieuwe relatie: de voorrang van het leven en, in zijn hoogste uitdrukking, van de mens in al zijn bestrevingen, tegenover dé rede, dé cultuur, dé ethiek, dé kunst.

Van hieruit wil zij een welvaartstelsel opbouwen dat aan eigentijdse behoeften beantwoordt.

Niets ware erger dan dat deze generatie haar taak niet zou vervullen. De humanistische vorming van de jurist, de open belangstelling van de rechtswereld voor al het menselijke roepen onze actieve bijdrage op tot de vervulling van die taak.

Maar... quo vadis amice, zult gij wellicht vragen. Wat beduidt dit hier en in deze tijd?

Ik heb te veel eerbied voor uw spontaniteit als homo

ludens — het spel van de geest en van het hart — om een bepaalde richting op te dringen. Alvast komen enkele aspecten evenwel op de voorgrond.

Er is de sociale opgang van de gemeenschappen in dit land, waartoe de rechterlijke macht bijdraagt: de opgeworpen geschillen zijn geen kortsluitingen tussen individuen, zij zijn steeds enigmatische ziekteverschijnselen van een gemeenschap. De berechting is eerst dan volwaardig wanneer zij de beleving en de bevordering van de sociale opgang insluit.

De uitbouw van het sociaal recht moet hier onderstreept worden. Aan die uitbouw beantwoordt de creatie van de arbeidsrechtbanken en arbeidshoven. Zij brengen vernieuwing en levenskracht in verstarrende vormen en verdienen oprechte waardering. Een hartelijke bejegening en bereidheid tot samenwerking zal het gevestigde en het nieuwe ten goede komen.

Er is de kulturele taak van de magistraat, waarop Zijne Majesteit de Koning de nadruk legde bij zijn blijde intrede in deze stad en waaraan wijlen Ere Eerste Voorzitter Van Winckel herinnerde bij de plechtige bevestiging in zijn ambt. Door de verfijning van onze taal in en naast onze ambtsuitoefening, door onze belangstelling voor het kulturele leven van de bevolking van ons rechtsgebied, door de uitstraling in onze menselijke contacten zal dag aan dag die taak uitvoering verkrijgen. Meteen wordt aan de rechterlijke macht de glans verzekerd die deze plechtige gewaden vereisen en die haar als staatsmacht toekomt ingevolge haar dienstbaarheid aan de gemeenschap van de rechtsonderhorigen.

Er is de groeiende Beneluxgemeenschap en de Europese gemeenschap waarin de rechterlijke macht steeds meer zeggenschap krijgt en verantwoordelijkheid draagt. Die gemeenschappen ontstonden uit de spontane drang van de West-Europese volkeren en volks groepen. Zij beantwoorden aan vitale behoeften: het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal. Vrij verkeer dat verrijking meebrengt, welvaart en menselijk geluk verhoogt. Tot die uitbouw bij te dragen is een eer en een plicht.

Geachte Vergadering,

Misschien klonk deze aanstellingsrede enigszins anders. Het is nochtans vereist dat de opkomende generatie een boodschap uitbrengt en de kans krijgt de gevestigde instellingen met nieuw leven te doorstromen om, langs wegen van geleidelijkheid, orde en durf, te komen tot een evenwichtige evolutie, om het leven en de mens te dienen.

Mocht ik daartoe hebben bijgedragen — hoe bescheiden ook — ik zou U en velen dankbaar zijn.

Om uw welwillende aandacht dank ik U alvast.

Zevende Congres van de Internationale Vereniging der Jeugdmagistraten te Parijs door de heer M. FRÈRE, Jeugdrechter te Tongeren, Onder-Voorzitter van de A.J.M.J.

In onze mededelingen betreffende het Zesde Congres van de A.I.M.J., voormalig A.I.J.E. (1) geheten, verschenen in Rechtskundig Weekblad, 26e jg., nr. 8, gaven wij een overzicht van de werkzaamheden van het Congres dat te Napels doorging van 24 tot 29 september 1962. De drie secties van dit congres handelden respectievelijk, de eerste over de verhoudingen tussen de magistraat en de maatschappelijke werker, de tweede over de verhoudingen tussen de magistraat en de opvoeder, de derde over de verhoudingen tussen de magistraat en de geneesheer. Niettegenstaande de lichte atmosfeer waarin dit congres verliep werden alle knelpunten niet uit de weg geruimd, laat staan opge-

lost (2). Daarom besloten de inrichters van het zevende congres tot een op-puntstelling over te gaan ten einde het statuut en de rol van de jeugdmagistraten in de wereld na te gaan, in een geest van nederigheid en nauwe samenwerking (3).

De eerste sectie, waarvan onze collega te Brussel, de heer F. Lox, de verslaggever was, handelde over de grondslagen, de perken en de vormen van de gerechtelijke tussenkomst van de jeugdmagistraten. De tweede sectie, waarvan Dr. Szabo (Hongarije) het verslag verzorgde, handelde over de opvoedkundige maatregelen, de strafrechtelijke sancties, de middelen om ze toe te passen en de keuze van de te treffen maatregel. De

heer M. O. Ketcham (Washington, U.S.A.), was de verslaggever van de derde sectie, die de bereikte resultaten alsook de eventuele hervormingen onderzocht.

De plechtige openingszitting ging door in de met rood fluweel behangen de Harlay-galerij van het Paleis van Justitie te Parijs, in tegenwoordigheid van de heer Jean Foyer, Minister van Justitie, Garde des Sceaux, van de heer Missoffe, Minister voor de Jeugd, van de voorzitter van het Hof van Cassatie en van meer dan zevenhonderd afgevaardigden komende uit een veertigtal landen.

Na een korte toespraak van de heer Minister van Justitie, die de rol onderstreepte in de wordingsgeschiedenis van de A.I.M.J. van het 1e Internationaal Congres van de Kinderrechtbanken dat te Parijs in 1911 doorging, kwamen opeenvolgend de heren Fedou, Voorzitter van de Kinderrechtbank te Parijs, Veillard, Voorzitter van de A.I.M.J., Costa, raadsheer in het Hof van Cassatie te Parijs, algemeen verslaggever, aan het woord. Zij brachten o.m. hulde aan de rol van de Belgen Prins en Carton de Wiart bij het ontstaan van de Kinderrechtbanken. De heer Aydalot, Procureur-Generaal bij het Hof van Cassatie, sprak tenslotte over de plaats van de Kinderrechter in de huidige magistratuur, waarin hij aan deze avant-gardist recht liet wederbaren. Uit de sprankelende overvloed van Franse « bons mots » onthielden wij vooral deze bepaling van onze collega Fedou van de rol van de Jeugdrechter « qui tranche sans faire saigner ».

Na deze stortvloed van welsprekendheid werden de dorstigen gelaafd tijdens een ontvangst in de Galeries Saint-Savin van de Palais de Chaillot. 's Anderendaags en dit gedurende drie lange dagen, onderbroken door de rituele ontvangsten, bezoeken en een boottocht « by night » op de Seine, waarbij de deelnemers uitgefloten werden door langharige beatniks met Antoine-haar van op de kaaien van de « rive-gauche », togen de drie secties aan het werk.

De eerste sectie vergaderde onder het voorzitterschap van Dr. Sieverts (Duitsland), die de aanwezigen uitnodigde een kort verslag uit te brengen betreffende de toestand in hun respectievelijke landen. Hieruit bleek dat de meeste juristen nog steeds spreken over de burgerrechtelijke en strafrechtelijke aspecten van de tussenkomst van de Jeugdmagistraten, wat de zeer geprezen tussenkomst van de heer Lox uitlokte, met als doel de kinderbescherming te ontlasten van haar strafrechtelijke stempel. Spreker deed opmerken dat wij een sui generis recht toepassen en stelde het neologisme « beschermingsrecht » voor, hierbij gesteund door mevrouw Simone Huynen, directeur-generaal bij de Dienst voor Jeugdbescherming. De tussenkomst van de heer Maziku, afgevaardigde van Congo (Leopoldville), wekte ook de belangstelling, waar hij er op wees dat in Congo de familie op tribale leest geschoeid is en de kinderen gedetribaliseerd worden, wat onzekerheid medebrengt. De afgevaardigde van Liberia duidde op dezelfde moeilijkheden en legde uit hoe de minderjarigen, uit hun stamverband gerukt, door de steden aangetrokken worden. De heer Benglia, afgevaardigde van Senegal, liet een studie uitdelen aan dit onderwerp gewijd. Het was ontroerend vast te stellen dat de afgevaardigden van al deze ontwikkelingslanden met dezelfde cruciale problemen te kampen hadden en zich tot hun ex-moederlanden wendden met het oog op raadgevingen, terwijl deze laatsten de nadelen van een over-beschaving onder-vonden.

Het weze opgemerkt dat er afgevaardigden aanwezig waren van achter het ijzeren gordijn — kinderbescherming kent nu eenmaal geen grenzen. Verwonderlijk doet het aan, niet dat vaderlijke Staat zich in deze landen

bezighoudt met de opvoeding van de jeugd, wat waar ook ter wereld zijn taak is, maar dat hij b.v. in Roemenië het zo goed deed dat in 1950 aldaar de kinderrechtbanken konden afgeschaft worden.

Na kennis genomen te hebben van de nieuwe wetgevingen betreffende de jeugdbescherming, nl. in Israël en in België, vatte de eerste sectie de studie aan van de beperkingen tussen de sociale en gerechtelijke tussenkomst en de beperkingen betreffende de gerechtelijke tussenkomst in se. De afgevaardigden waren het eens dat de sociale tussenkomst voorafgaandelijk aan de gerechtelijke moet zijn en deze laatste slechts moet gebeuren wanneer er een betwisting bestaat. De verslaggever, de heer Lox, vroeg zich af of het niet beter ware al de magistraten te bezielen met de geest van de jeugdrechters in plaats van de bevoegdheid van deze laatsten nog verder uit te breiden. De jeugdrechter zou best alleenzetelend rechter blijven, wat het dialoog vergemakkelijkt. Het probleem van de minimum- en de maximumleeftijd werd ook aangesneden en de wenselijkheid van de oprichting van speciale rechtbanken voor adolescenten. De heer Versele en mejuffrouw Huynen (België) kwamen hierbij tussen en stuurden aan op een grondige wijziging van het strafrecht. De derde dag deed de heer Lox de volgende voorstellen, na vastgesteld te hebben dat er twee groepen wetgevingen bestaan betreffende de jeugdbescherming, gegroeid, hetzij uit de strafrechtelijke, hetzij uit de burgerrechtelijke stam, terwijl beiden al meer en meer neigen naar een sui generis-recht. De vergadering onderzocht verder de instellingen die passen bij dit recht, nl. de sociale instellingen en de jeugdrechtbanken, deze laatsten slechts optredend nadat de tussenkomst van de eerste instellingen gefaald heeft en een geschil dient beslecht of een maatregel dient opgelegd.

De vergadering stelde vast dat de gerechtelijke bescherming kan geschieden, hetzij door een uitbreiding van de bevoegdheid van de jeugdrechter, hetzij door de jeugdrechter te laten zetelen in andere rechtscolleges, hetzij nog door de hoop uit te drukken dat deze rechtscolleges in de geest van de jeugdrechtbanken zouden rechtspreken. Hoofdzak is dat het dialoog mogelijk blijft en dat de magistraat beroep mag doen op deskundigen om hem voor te lichten. Zo er een straf dient uitgesproken weze het dan zo min mogelijk met te verwijzen naar het strafrecht, terwijl er een klaar onderscheid dient gemaakt tussen een strafrechtbank voor de jeugd en een jeugdrechtbank. Er is een minimumleeftijd vóór dewelke een minderjarige niet mag terechtstaan voor een strafrechtbank — b.v. zolang hij schoolplichtig is. Er is ook een ouderdom waarop de jeugdrechtbanken de minderjarigen naar de strafrechtbanken mogen verwijzen of op dewelke de strafrechtbanken maatregelen met opvoedkundige inslag zouden mogen treffen.

Moge de gedachtenwisselingen tijdens het congres uitgroeien tot een model-codex waarnaar de verschillende wetgevingen zouden streven in het raam hunner nationale traditie, opdat de jeugdrechtsmacht, nog meer dan in het verleden, de rechtsmacht van de overtuiging en de hoop moge wezen.

Het was onder het voorzitterschap van de heer Lavallée (Canada) dat de tweede sectie haar werkzaamheden aanvatte. In tegenstelling met de verslaggevers der andere twee secties, die een beknopte inhoud van de nationale verslagen gaven, beperkte de verslaggever van de tweede sectie zich tot een inleiding voor een algemene discussie, uitgaande van zijn persoonlijke marxistische visie, waarin het kind een sociaal product is. In nog grotere mate dan de andere secties had deze sectie af te rekenen met de verscheidenheid in de

opvattingen betreffende de bepalingen, o.m. van de term «onaangepast», gevolg niet alleen van de verschillende talen maar ook van de verschillende opvattingen. De heer advocaat-generaal R. Charles (België) kwam op voor een grotere waarde van de persoonlijke verantwoordelijkheid en het aanvaarden van een zeker determinisme bij de uitleg van de delinkwentie en de onaangepastheid, terwijl de heer Slachmuylder (België) wees op het gevaar der bepalingen.

Er ontstond een bespreking over het uitbreiden van de ouderdom van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid daar zekere maatregelen zonder uitwerking blijven bij pre-adolescenten, slechts de geestelijke onvolgroeidheid verlengen en de jeugdrechtsbanken nutteloos overlasten. Volgde een bespreking over de mangel aan middelen waarover de maatschappelijke diensten beschikken.

Wanneer de heer Charles Dr. Szabo ondervroeg over de actieve houding van de Hongaarse jeugdrechter betreffende de pre-delinkwenten en zijn passieve houding tegenover de delinkwenten kreeg hij als antwoord dat dit feit zich voordoet in alle socialistische landen van het oostelijk blok, uitgenomen in Polen, daar de administratieve instellingen niet onder de controle van de gerechtelijke overheid in deze landen staan. Hij gaf toe dat de debatten hem iets geleerd hadden, nl. op het stuk van de actieve rol van de jeugdrechter, die meer moet doen dan maatregelen uitspreken. Hij was thans overtuigd dat de jeugdrechter zich moet bemoeien met de uitvoering.

De tweede sectie nam vervolgens de volgende besluiten: 1) het is moeilijk tot een internationale overeenkomst te geraken bij het bepalen van de leeftijdsgrens, niettegenstaande de vaststelling dat de leeftijd van de jeugdcriminaliteit verlaagd is; 2) de respectievelijke bevoegdheid der sociale en gerechtelijke jeugdbescherming dienen nauwkeurig bepaald, terwijl deze laatste bescherming slechts dient tussen te komen bij het beslechten van geschillen; 3) de regeringen moeten de jeugdbescherming uitbouwen en deze voorzien van de nodige hulpmiddelen; 4) de gerechtelijke bescherming moet actief zijn, d.w.z. moet de uitvoering volgen en controleren; 5) zo een straf dient uitgesproken moet deze toegepast in een helende geest.

De derde sectie stond onder het voorzitterschap van de heer Velotti (It.) en had als verslaggever de heer Ketcham (U.S.A.). Op zijn beurt onderstreepte deze laatste de moeilijkheden die hij ondervond bij het opstellen van zijn verslag door de verschillen in de terminologie en de schattingsmethodes, nl. voor wat betreft het begrip herhaling en het percentage van het lukken. De opvattingen over de noodzakelijkheid van internaten verschillen niet alleen van land tot land maar zelfs van sectie tot sectie. De afgevaardigde van Senegal denkt dat het internaat de jonge Afrikaan toelaat een weinig van de gemeenschap van zijn dorp van oorsprong terug te vinden, terwijl andere afgevaardigden geen baat vinden bij deze maatregel.

Mevrouw Riehl (Frankrijk) breekt een lans voor de plaatsing in internaten, op voorwaarde dat deze maatregel getroffen wordt na een ernstige observatie, men de toestemming van de minderjarige weet te bekomen en het ontslaan uit de instelling goed voorbereid weze. De heer Schröder (Ned.) dacht dat de internaten verscheiden en goed aangepast moeten zijn, willen zij doelmatig wezen. De verslaggever legde er de nadruk op dat de leeftijd niet de enkele maatstaf van beoordeling moet zijn. De heer Pollet (Fr.) dringt aan op een internationale overeenkomst, die o.m. zou behelzen de uitwisseling van strafbulletins, de repatriëring na vlucht, de uitwisseling van de persoonlijke bundel. Het voor-

stel werd aangenomen. Ook een voorstel van mevrouw Macadam (Gr.Br.) over de noodzakelijkheid van meer en beter aangepaste instellingen werd aanvaard, alsook een voorstel van de heer Benglia (Senegal) strekkende tot het versoepelen van de uitvoering der straffen van jonge volwassenen. De meerderheid was gekant tegen de oprichting van een rechtbank, in te schakelen tussen de jeugdrechtsbank en de gewone strafrechtsbank.

De 22ste had de algemene vergadering van de A.I.M.J. plaats, waar mevrouw Spurgin (Gr.Br.) als voorzitter en de heer Fedou (Fr.) als bijgevoegd voorzitter benoemd en de overige leden in hun mandaten bevestigd werden.

Op de slotvergadering nam de heer Costa het woord en onderstreepte dat de jeugdrechters, door zich te verenigen en door elkaar te helpen een oorspronkelijk antwoord gegeven hebben op de vraag van Camus: «Comment peut-on aider un juge?»

(1) Voor een beknopte geschiedenis van de Association Internationale des Magistrats de la Jeunesse, en haar congressen, zie o.m.: Henryka Veillard-Cybulska, La Protection Judiciaire dans le Monde, 1966, Brussel; de A.I.M.J. statutair in België gevestigd en waarvan de heer L. Slachmuylder, kinderrechter te Brussel, secretaris-generaal is, geniet het consultatief statuut van de U.N.O.

(2) Over het 6e Congres van de A.I.M.J. raadplege men: Rassegna di Studi Penitenziari, anno XV, Pas. IV-V (1965), Publicatione bimestrale del Ministero di Grazia e Giustizia, Roma.

(3) Jean-Louis Costa, La Protection Judiciaire de l'Enfance dans le Monde par les Magistrats de la Jeunesse, rapport général, uitgave van het congres.

BALIELEVEN

VERBOND VAN BELGISCHE ADVOCATEN

Het Verbond van Belgische Advocaten zond aan zijn leden hieronderstaande oomzendbrief.

* * *

Waarde Confrater,

Zoals U reeds bericht werd, houdt het Verbond van Belgische Advocaten zijn

Congres te Brugge en Oostende.

Ziehier het programma dat ontworpen werd door de Balie van Brugge:

Zaterdag 17 september 1966.

- 9 uur Ontvangst station Oostende en stadhuis Oostende (parkeerplaats voorzien: stadhuis).
- 10 uur Algemene vergadering in de gemeenteraadzaal van het stadhuis (intussen bezoeken de dames het schoolschip-museum Mercator).
- 11 u. 45 Receptie van de congressisten en dames in de grote hall van het stadhuis.
- 13 uur Lunch in het Casino Kursaal Oostende.
- 15 uur Met de wagen of autocar naar Brugge (er wordt gezorgd voor vervoer van bagage).
- 16 u. 30 Boottocht op de reien van Brugge.
- 17 u. 30 Wandeling naar het Provinciaal Gebouw op de Markt Brugge.
- 19 uur Beiaardconcert.
- 20 uur Bourgondisch maal in de gotische zaal van het stadhuis Brugge.
- 23 uur Wandeling en bezoek aan het verlichte Brugge.

Het Secretariaat zorgt voor hotelreservatie te Brugge voor de leden die het aanvragen vóór 10 september.

Voor degenen die hun verblijf wensen te verlengen, werd een programma ontworpen voor

Zondag 18 september 1966.

- 10 uur Bezoek aan de stad Brugge (met koetsen); eindpunt: aanlegsteiger haven, waar er te

- 11 u. 30 ingescheept wordt met bestemming Lisseweghe.
- 12 u. 40 Aankomst aanlegsteiger Lisseweghe. Wandeling naar de dorpplaats.
- 12 u. 45 Receptie door de Raad der Orde van Advocaten te Brugge.
- 13 u. 15 Lunch in het bekend restaurant «Goedendag».
- 16 uur Inschepen aan de aanlegsteiger Lisseweghe, naar Brugge waar de deelnemers hetzij naar hun wagen hetzij naar het station worden gevoerd.

Prijs voor deelname: Eerste dag, 500 frank,
Tweede dag, 500 frank,

te storten:

- op P.C.R. nr. 1086.00 Bank van Brussel te Brugge voor rekening nr. B/00/8877 Congres Federatie Belgische Advocaten;
- of rechtstreeks op deze bankrekening in de Bank van Brussel te Brugge.

Alle correspondentie moet gericht worden aan:

Secretariaat van het Congres van het Verbond van Belgische Advocaten Mr. Magda Sabbe, Waalse straat 34, Brugge. Tel. 050/325.14.

Het Congres is een enige gelegenheid voor alle advocaten van dit land elkaar te ontmoeten. Wij verwachten U dus met Uw echtgenote.

Wees zo vriendelijk de taak van de inrichters te vergamekkelijken en van nu af hierbij liggende kaart te posten welke ons Uw toetreding zal melden.

Met beste gevoelens.

De Secretaris-generaal,
P. RONSE.

De Voorzitter,
Ach. DE GRYSSE.

Algemene vergadering van 17 september 1966

De leden van het Verbond van Belgische Advicaten worden uitgenodigd op de algemene vergadering welke zal doorgaan op

zaterdag 17 september 1966, te 10 uur
te Oostende, in het Stadhuis.

Dagorde.

1. Toespraak door Mr. Van der Vennet, stafhouder van de Balie van Brugge.
2. Toespraak door de Voorzitter van het Verbond.
3. Goedkeuring van het verslag van de algemene secretaris en van de algemene penningmeester.
4. Wijziging van de statuten.

Volgende wijzigingen aan de statuten worden voorgesteld:

Art. 8: *aan te vullen als volgt*:

Wordt als ontslagnemend lid aangezien van rechtswege en zonder voorafgaandelijke aanmaning het lid dat twee jaren in gebreke is gebleven zijn bijdrage te betalen.

Zal evenzo als ontslagnemend mogen worden aangezien het lid dat na bij brief aangemaand te zijn geworden zijn bijdrage te betalen voor het lopend jaar, daaraan binnen de twee maanden niet heeft voldaan.

Art. 20, al. 1: *te wijzigen als volgt*:

«Het bureau is samengesteld uit een voorzitter, vijf ondervoorzitters, een secretaris-generaal, een penningmeester-generaal, een secretaris en een penningmeester.»

Art. 21, al. 1: *te wijzigen als volgt*:

«De leden van het bureau worden voor twee jaar verkozen. Zij zijn nochtans herkiesbaar.»

Art. 32: *te wijzigen als volgt*:

Het maatschappelijk jaar begint op 1 januari en eindigt op 31 december. Ten einde de coördinatie te bekomen tussen de verlopen en toekomstige dienst-

jaren zal het dienstjaar 1965-66 afgesloten worden op 31 december 1966.

Art. 33: *te wijzigen als volgt*:

Op 31 december van elk jaar worden de boeken van het dienstjaar afgesloten. Het bureau stelt de inventaris op, de balans, de rekening van de ontvangsten en uitgaven van het verlopen dienstjaar alsook de begroting van het volgende dienstjaar.

Art. 36: *aan te vullen als volgt*:

De goederen die, na vereffening van het passief, overblijven zullen in beide gevallen aangewend worden tot een doel dat zoveel mogelijk het doel benadert voor hetwelk het Verbond werd gesticht.

5. Verkiezing van de voorzitter en van drie ondervoorzitters.

6. Verslag van de voorzitter.

7. Vrij debat.

De Secretaris-generaal,
P. RONSE.

De Voorzitter,
Ach. DE GRYSSE.

Balie van Dendermonde

Tijdens de algemene ledenvergadering gehouden te Dendermonde op zaterdag 25 juni jl. heeft de Orde van Advocaten bij de Rechtbank van Eerste aanleg te Dendermonde verkozen voor het gerechtelijk jaar 1966-67:

tot Stafhouder: Mr. Willem Melis (Sint-Niklaas);

tot Leden van de Raad der Orde: Mr. M. de Coninck van Noyen (Aalst), Mr. G. Piret (Dendermonde), Mr. M. Duerinck (Dendermonde), Mr. A. Debeuckelaere (Aalst), Mr. G. Drysolle (Aalst), Mr. J. Convent (Hamme), Mr. R. de Noos (Lokeren) en Mr. R. Maréchal (Lokeren).

Vlaamse Conferentie der Balie bij het Hof van Beroep te Gent.

Het bestuur voor het gerechtelijk jaar 1966-67 werd als volgt samengesteld:

Voorzitter: Mr. Frans Baert.

Ondervoorzitter: Mr. Maurits Van Kerkhove

Secretaris: Mr. Jan Van Severen

Penningmeester: Mr. Paul Van Mallegheem

Leden: Mrs. Albert Pilate, Geert Baert en Raymond Matthys

Vertegenwoordiger der stagiairs: Mr. J. M. Van Hille

Vervangingsdienst: Mrs. Jozef Nuytinck en Georges Sabbe.

Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen

Samenstelling van het bestuur voor het jaar 1966-1967.

Voorzitter: L. Schoups. Ondervoorzitters: E. De Cuyper en J. Van den Heuvel. Verantwoordelijke voor de sportmanifestaties: G. Arts. Secretaris: W. Lens. Adjunkt Secretaris: H. Lange. Penningmeester: J. Deprez.

* * *

Jaarverslag 1965-1966

Een jaar geleden keerde Mr. Karel Ferdinand, andermaal met lauweren omhangen, van de sportterreinen terug om de toorts met het heilige vuur aan de volgende estafette-loper door te geven.

Wie gemeend had dat juli en augustus maanden zijn, tot louter inertie uitnodigend, trad op 1 september voor de Voorzitter met blozende konen. En met hém trad een grove misvatting aan het licht.

Wij ontmoetten namelijk een Voorzitter, wie het begrip «inertie» volkomen onbekend is. Derhave had deze er zich, terwijl het algemeen begripsvermogen

herleid was tot zon, zee en zaligheid, onledig mee gehouden het dovende vlammetje van de Bosuil-avond aan te blazen tot een felle gloed!

Het prille Conferentiejaar was bij voorbaat barstensvol gevuld met de traditionele en steeds weer nieuwe elementen: er zou academische worden geopereerd, homerische gedebateerd, epicuristisch geprofitteerd en didactisch gevoyageerd. De stofferende huisraad leek alras té omvangrijk voor de periode van één jaar, zodat onverwijld een legaat werd gedaan aan de bij voorbaat gelukkige opvolger.

Op 11 september stak het nieuwe Conferentiejaar, Mr. Kinsbergen in top, feestelijk van wal voor een uitgebreide Flandria-tocht naar de havenwerken.

Dank zij een ideale combinatie van epicuristische en andere genoegens met wetenschappelijke inwijding en documentatie, spoorde deze reis op lieflijke wijze de laatste dromers van zonnige horizons en luchtige stranden aan tot herbronning met B.W., P.V. en O.M.

Nog even ging het toch terug naar de natuur, toen twee weken later, midden de eerste kleuren van een zondagse herfst, een bezoek werd gebracht aan de 8e Biënnale voor Beeldhouwkunst in het Middelheimpark.

Intussen richtte de Conferentie plechtig de blik op verre kimmén. Juridisch West-Europa, met hartelijke gastvrijheid opgevangen door de Oud-Voorzitters, werd op 23 oktober ter openingszinning, ter receptie, ten bankette genood. Over de kwaliteit van het laatste was discussie verantwoord; ieder was het er over eens dat beide eerste bijzonder schitterend waren.

De Voorzitter heette zijn talrijke gasten in uiterst hartelijke bewoordingen en in alle talen welkom, wat eens te meer de schilderachtige geestdrift ontketende van Mr. Carlo Toffoletti, onze Antwerpse confrater, die nu en dan voor zaken te Milaan verblijft.

Mr. Georges Impens hield de openingsrede, en kweet zich op schitterende wijze van deze moeilijke taak.

Het onderwerp alleen reeds van zijn rede, «Pers en Politiek», wekte algemene belangstelling. Hoezeer gerechtvaardigd, toen bleek met welke grondige kennis, gesteund op een treffend inzicht in de geschiedenis, en een wijze mensenkennis, dit onderwerp benaderd werd.

De Heer Stafhouder Mr. Lilar was de eminente tolk van de aanwezigen, toen hij Mr. Impens gelukwensde en dankte voor zijn betoog, waarvan hij bijzonder de objectiviteit en de wijsheid van de stellingname in het licht stelde. Hierbij aansluitend hield de Heer Stafhouder een geestdriftig pleidooi voor de opvoedende taak van de pers, ook buiten het louter politieke vlak. Met diezelfde geestdrift sprak hij de nieuwelingen aan de Balie toe — de blik in de juiste richting — met een idealisme en een bezieling, die ieder weer beseffen deed hoezeer dit beroep ons allen lief is.

Na de academische zitting ontvingen de Voorzitter en Mevrouw Kinsbergen hun talrijke gasten op een heerlijke receptie. De tijd was al te kort... een onfeilbaar criterium om gastvrijheid en stemming te meten!

Er werd gehouden een groot banket. Traditioneel zeer hoog, en aliméntair zeer slecht. De toasts wandelen met woorden in alle talen, als zovele boden van internationale confraternitas, langs de lange eretafel.

In een mengkroes van ruimtevarende baronnen, van letters en luiers, van Russische solo's en Italiaanse cantilenen culmineerde deze hoogdag tot een vuurwerk van revue-vrolijkheid, dat zó hoog oplichtte dat volgens de laatste, weliswaar bezwaarlijk nog te controleren berichten, alles liet voorzien dat uren en nog uren zouden vereist zijn om deze gloed te doven...

Op 5 november was ieder weer ernstig. De Conferentie maakte kennis met de Heer Dassen, niet als politierechter, maar als promotor van het streven naar een volwaardig juridisch en sociaal statuut van de verstandelijk-

gehandicapten. De talrijke aanwezigen dankten niet alleen voor een helder betoog, vooral voor een hartstochtelijk pleidooi voor deernis en liefde.

Tijdens diezelfde vergadering werd Mr. Emiel Verrijken verkozen tot openingsredenaar voor 1966-'67.

Aan een razend-snel tempo debiteerde Dr. Jaroslav Sodomka enkele weken later een extract van zijn indrukwekkende kennis van «De intellectuele rechten in de wetgeving van de socialistische landen».

Uitvindingen, ontdekkingen, fabrieksmerken, industriële modellen en auteursrechten marcheerden martiaal op de toehoorders af. Deze boden weldra geen enkele weerstand en werden volledig onder de voet gelopen. Zij keerden tot de werkelijkheid terug toen vragen mochten gesteld worden, en zeer interessante antwoorden volgden, over organisatie en werking van de Balies in Tsjechoslowakije.

Het boterkoekje, waartoe deze ingewikkelde constructies om merken en modellen o.m. kunnen leiden, werd de Vlaamse Conferentie op 1 december te Herentals getoond door de N.V. General Biscuits Cy., afdeling De Beukelaer.

De rijke tafelen, waaraan de bezoekers vooraf werden genood, beletten geenszins een vlotte consumptie van de lekkernijen, waarmee tijdens de dagmars doorheen dit bloeiende bedrijf de wegen waren geplaveid.

Enkele dames, in extremis hogere principes indachtig, informeerden ten slotte radeloos naar de afdeling der slankmakende biscuits. Deze bleek tot hun ontzetting in dit bedrijf, uitsluitend op welgedaanheid afgestemd, niet voorhanden.

Tijdens een academische zitting op 17 december werd plechtig het feit belicht dat dertig jaar geleden de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken in werking trad.

De Voorzitter hield een merkwaardige rede, waarin hij met fierheid wees op de enorme betekenis van de Vlaamse Conferentie bij het tot stand komen van de wet van 1935, en in dit verband dankbaar hulde bracht aan wijlen Mr. Henrik Marck, dank zij wiens activiteit en overtuigingskracht deze wet tot stand kwam, die met recht zijn naam draagt. De wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken besprekend, wees de Voorzitter erop dat de strijd niet volledig gestreden is zolang de sancties, in deze wet voorzien, niet dezelfde kracht zullen hebben als deze, die dertig jaar geleden noodzakelijk werden geacht bij een andere taalwet.

Dr. Renard handelde over «De betekenis van de Taalwetgeving in België»; Dr. Vandekerckhove over «Vlaanderen en Europa».

Deze laatste opende hierbij zulke wijdse perspectieven — en het was in de Assisenzaal zó warm — dat het opheffen van een glas uitgroeide tot een drang, waaraan men niet kon weerstaan.

Wanneer dan nog deze glazen andermaal in opdracht van Voorzitter en Mevrouw Kinsbergen met uitgelezen substanties werden gevuld, ontgaat niemand de optimale sfeer, waarin deze merkwaardige avond in de nacht vergleed.

De perspectieven van Dr. Vandekerckhove verschrompelden, toen Armand Pien op 13 januari de Vlaamse Conferentie ter ruimtevaart voerde. Er kwamen zelfs formules bij te pas, die velen weemoedig eraan herinnerden hoe verstandig ze wel waren op hun zestiende jaar...

Weinig later verheugde de Vlaamse Conferentie zich om de verheffing in de adelstand van haar Ere-Voorzitter, Stafhouder Mr. Victor. Later zou ook haar Oud-Voorzitter, Mr. Bruno Wuyts, worden onderscheiden, en opnieuw zou zij zeer blij zijn.

Op 28 januari werd de plechtige «entrée dans le

monde» van onze allerjongste zusters en broeders gevierd.

Tweede- en derdejaars assisteerden met opvallende geestdrift, ook bij het huldigen van een indrukwekkende reeks laureaten van de Herman De Jongh-wedstrijd.

De aftocht van het slagveld werd tactisch en waardig in nevelen gehuld.

Voor zeer vele en aandachtige gelegenheidsstudenten belichtte op 25 en 27 januari, 1 en 10 februari de Heer Krings, advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie, de gerechtelijke hervorming.

Naast allerlei interessante innovaties werd een toenemend gebruik van griffiers en telefoons in het vooruitzicht gesteld, en een dankbaar onderwerp geleverd aan de Voorzitter, die zich, tijdens het traditionele Feest van de Worst, op 21 februari, met de grootste wetenschappelijke toewijding concentreerde op de worst in de nieuwe conceptie van het gerechtelijk wetboek.

Ook de Ere-Voorzitter leverde ridderlijk en overvloedig nieuwe stof voor de saucijzen-bloemlezing, waarna enkele uitgelezen poëtai onder de neo-advocatoi de vleugel en het podium beklommen, om in eigentijds arrangement Ilias en Odusseia op te frissen.

Toen bakboord en stuurboord zich hadden ontpopt tot uiterst verwarrende begrippen, werd het worstelijk decor verplaatst: men zette weer voet aan een wal, die nog vele uren genoeglijk schommelen bleef op de cadans van blonde glazen en vrolijkheid.

Na de eerder verwarde uitingen, waarmee deze memorabele hoogdag werd besloten, voelde de Voorzitter de noodzaak aan het weloverwogen, onbenevelde Woord in eer te herstellen. Zo gebeurde, en wel op ruime schaal. De Heer Onderzoeksrechter Paternostre trad op 4 maart aan de sprekende kant van de balie, en onderhield de Vlaamse Conferentie over «De juridische en administratieve structuur van het Rode Kruis».

De Heer Maes, eerste substituut-auditeur-militair, voerde op 25 maart het woord over «De Krijgsraad in het Provinciaal Commandement van Antwerpen 1816-1832», en ontmaskerde op zo handige als spirituele wijze heimelijke Belgicisten en verdoken Orangisten. Beider handigheid wierp ook toen al rijke vruchten af.

Op 3 juni ten slotte stelde de Heer Staatsraad Professor Baeteman de Vlaamse Conferentie op de hoogte van «De laatste stand van de hervorming van ons Huwelijksrecht». Of hoe men, dank zij jarenlange studies, een ingewikkeld systeem tot een niet-eenvoudig omvormt...

Op deze voordracht volgde een geanimeerde bespreking, op merkwaardige wijze ingeleid door de Voorzitter, van het probleem van het nederlandstalig hoger onderwijs in België.

Een motie werd goedgekeurd, waarbij de Vlaamse Conferentie officieel haar steun toezegt aan ieder initiatief, dat ertoe strekt het eentalig karakter van Leuven te vrijwaren en het tweetalig karakter van Brussel-Hoofdstad effectief te verwezenlijken.

Tussen deze hooggestemde uiteenzettingen en discussies door, op 19 mei, werd gepauzeerd om te Rotterdam stamverwante lucht te ademen. De zuiderlingen werden verwelkomd met de hymne «En dat we toffe jongens zijn, dat willen we weten...». Tussen de vele coupletten door werd nochtans met volle teugen genoten, niet het minst van spiritieuze derivaten, kwistig door de gastheren geschonken.

Terug te Antwerpen, nam men met voldoening kennis van de aanwezigheid van enige havenuitrusting en fluviale bedrijvigheid.

Een stoet van jonge confraters ondernam op 14 en

16 juni de belegering van lauweren en pecuniaire appendix van de Herman De Jongh-prijskamp.

Mr. Theunis wenste, ter psychiatrische commissie, en ten bate van het sociaal verweer, zijn figurantenplunje uit te trekken.

Mr. Andries pleitte tegen de tijger in de tank bij sportbeoefening.

Mr. Lange bespeelde locale Zeemanshuis-snaren, en bezong verre reizen en horizons en hunne incidenties.

Met Mr. Peeters wandelde de mystiek in burgerkleren door Lier.

Mr. Huybrechts en Mr. Dumez ontsluiereerden gezamenlijk het zwendelproces Humbert, met als ondertitel: much ado about nothing.

Mr. Verhaeghe ten slotte liet het aan Dr. Chapotin over zijn toehoorders streng-wetenschappelijk in te wijden in mogelijke geheimen om «Instincten, sex en kapitaal».

Wanhopend voor de zware taak, waarvoor zij gesteld werd, en zon en zee indachtig, schoof de jury resoluut alle zorgen van de baan met de schlager van het ogenblik: uitgesteld na verlof.

De sport in haar wijdivertakte gelèdingen kwam tijdens het voorbije jaar ruimschoots aan haar trekken.

Zij werd beoefend in kelders en zalen, op pleinen en velden, bij dag en duisternis, in hoofdorde te lande en — naar boze tongen beweerden — in ondergeschikte orde te Parijs en Amsterdam.

Er werd lichtvoetig en luchthartig omgesprongen met raket, palet en voetbal, terwijl de denksporten bridge en bowling — om met Mr. Andries te spreken — een onvermoede renaissance beleefden.

De beroemde schaal van het Vijfde Kanton, waarbij ten clubhuize dagelijks een versterkte wacht werd verzekerd, lieten de Antwerpse prinsen van het leder, perfecte gastheren als zij zijn, ten slotte aan hun Brusselse confraters.

Op ditzelfde voetbal-terrein scheen een ogenblik de strijd der generaties deze om het leder in de schaduw te stellen. Een wijze shirt-drager besliste ten slotte minder jong en jong in een vernuftige combinatie op te stellen, wat de heimelijke weemoed van de enen temperde, en het jeugdige vuur van de anderen tot ongekende hoogten opvoerde.

Ook extra-sportief straalde de Vlaamse Conferentie uit naar buiten. Zij was vertegenwoordigd op alle openingszittingen in het binnenland, en op deze van Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Parijs en Milaan.

Oud-Voorzitter, Mr. Karel Van Baarle, voerde te Breda, op uitnodiging van de Jonge Balie, het woord over «De Nederlandse taal bij de rechtsbedeling in België», en wekte hierdoor bijzondere wederzijdse belangstelling. Contacten, die intussen te Antwerpen reeds werden gelegd met Bredase confraters, zullen in de toekomst ongetwijfeld tot gelukkige initiatieven aanleiding geven.

De Vlaamse Conferentie maakte deel uit van het erecomité bij de viering van het tachtigjarig bestaan van het Vlaams Rechtsgenootschap te Leuven en bij het huldeconcert Jef Van Hoof, ten bate van de gehandicapte kinderen.

De vervangingsdienst functioneerde vlot, en het even efficiënte voortbestaan ervan werd verzekerd.

Het inrichten van en deelnemen aan deze reeks manifestaties dankt de Vlaamse Conferentie mede, en in allesbehalve geringe mate, aan de bijzonder gewaardeerde steun van geestelijke én materiële aard van de Raad der Orde.

Zo neigt dit jaar ter ruste.

Het prille geluid, waarmee het tijdens de Herman De Jongh-wedstrijd uitgeleide werd gedaan, staat borg voor een herleving, jeugdiger dan ooit, na dit zomerreces.

Niets-vermoedend blikte de nieuwe Voorzitter in rozige, onbegrensde verten.

Hier knipoogde de Bosuil vergenoegd.

Magda Claesen

Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk

Het bestuur voor het gerechtelijk jaar 1966-67 werd als volgt samengesteld :

Voorzitter : Mr. Georges Gheysen

Secretaris : Mr. Willy Lietaer

Schatbewaarder : Mr. Jozef Vandenbulcke.

MEDEDELINGEN

Belgische Vereniging voor Criminologie

Er werd in maart 1966 te Brussel een Belgische Vereniging voor Criminologie opgericht, aangesloten bij de Internationale Vereniging voor Criminologie. Ze heeft tot doel de ontwikkeling van de criminologie in België te bevorderen door het organiseren van wetenschappelijke vergaderingen en het leggen van contacten tussen diegenen die, door hun vorming of door hun beroeps- of wetenschappelijke activiteiten, belang stellen in deze discipline.

Het Comité voor de jaren 1966 en 1967 is als volgt samengesteld :

Voorzitter : Dupréel J., Directeur-Generaal van de Penitentiaire Administratie, Professor V.U.B.

Ondervoorzitters : Debuyst Ch., Docent K.U.L. Lid van de Wetenschappelijke Commissie van de Internationale Vereniging voor Criminologie.

Dr. De Waele J.P., Geneesheer-Diensthooft van het P.O.C., Professor V.U.B.

Leden : Versele S.C., Rechter in de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel. Professor aan het Rijksinstituut voor Sociale Studiën.

De Bock G., Docent aan de Rijksuniversiteit van Gent.

Secretaris : D. Lievens P., Geneesheer-Diensthooft in het Instituut Dr. Et. De Greef. Lector K.U.L.

Schatbewaarder : Somerhausen C., Sociologe. Wetenschappelijke Secretaresse van het Studiecentrum voor Jeugdelinkwentie.

De personen die lid wensen te worden van de Vereniging of wensen mee te werken aan haar activiteiten, worden verzocht zich te wenden tot het Secretariaat : Winston Churchillaan 93, Brussel 18.

Seminar for Labor Relations

Het Instituut voor Arbeidsrecht, verbonden aan de Rechtsfaculteit van de Universiteit te Leuven, richt volgend academisch jaar een « Seminar for Labor Relations » in, bestemd voor vreemde werkgevers, gevestigd in ons land. Een beperkt aantal Belgische deelnemers wordt tot het seminarie toegelaten.

Dit seminarie, waarvan de voertaal Engels is, gaat door in het Collegium Falconis, Tiense straat, Leuven, gedurende 7 zaterdagen van november tot maart.

Behandelde onderwerpen :

- Actual trends in Belgian Labor Relations;
- Organization and aspiration of Belgian trade unions; Collective bargaining. Forms and attitudes;
- Representation of personnel in the enterprise;
- Settlement of industrial disputes;
- Individual labor contracts;
- Recent developments in health insurance legislation.

Belgische Liga

voor de verdediging van de rechten van de mens

De recente veroordeling van zekere politieagenten van Sint-Gillis geeft aan de Belgische Liga voor de Verdediging van de Rechten van de Mens de gelegenheid de actie, die ze reeds maanden voert om een einde te stellen aan de politiebrutaliteiten in België, in herinnering te brengen.

De Liga heeft reeds meermaals de aandacht van de overheden op dit vraagstuk gevestigd.

Ze is namelijk tussengekomen bij alle provinciegouverneurs opdat cursussen over de rechten van de mens zouden gegeven worden in de provinciale politie-scholen.

Zeer onlangs heeft de Liga een schrijven gericht tot de Minister van Justitie om te protesteren tegen de gewelddaden, gepleegd door de ordestrijdkrachten, ter gelegenheid van de betogingen te Leuven en in het bijzonder tegen de mishandelingen waarvan zekere personen na hun aanhouding slachtoffer zouden geweest zijn.

De Liga zal met waakzaamheid alle gevallen van politiebrutaliteiten volgen, die haar zullen gemeld worden.

CURIOSA

Tweede taal

Bij art. 1 van het politiereglement van Sint-Joost-ten-Node, van 16 augustus 1959, is bepaald (letterlijke tekst) : « Het is de personen die gevestigd zijn met het oog op de prostitutie, verboden zich aan het oog der voorbijgangers bloot te stellen. Op de plaats van hun activiteit zullen de deuren en vensters gesloten zijn en derwijze *versierd* dat men niet naar binnen kan kijken. Dezelfde personen zullen zich niet in de straat in de nabijheid van hun inrichting mogen *ophouden* ».

Op grond van dit reglement, waarvan de stuntelige Nederlandse tekst een staaltje is van Brusselse vertaalkunst, veroordeelde de politierechter te Brussel een al te ijverige dame die zich « bloot gesteld » had. De motivering luidde als volgt : « de door de uitbaatster aangehaalde reden (voor het blootstellen) dat zij een cursus Frans door zelfstudie studeerde in het schijnsel van de straatverlichting, kan moeilijk aangenomen worden, alhoewel de studie van de tweede landstaal moet aangewakkerd worden, en is gezien het late uur als een drogreden te bestempelen ».

Rechterlijke logica

Na een aanrijding tussen twee personenwagens die frontaal op elkaar waren gereden, op een zeer brede weg, omdat één ervan volledig links van de baan gekomen was, stelden de verbalisanten vast dat drie banden van de auto die naar links was afgeweken, in slechte staat verkeerden. Zij deden een proef met deze wagen en ondervonden dat hij bij gewoon remmen telkens wegdraaide. De verzekeringsmaatschappij van de foutieve autobestuurder die het slachtoffer had vergoed, eiste de terugbetaling van haar uitgaven van haar verzekerde. De rechtbank oordeelde evenwel dat deze roekeloze automobilist geen foute fout begaan had aangezien immers : « het slippen van verweerders auto zijn oorzaak vond niet zozeer in de staat zelf van de drie banden in kwestie, maar veeleer in het onevenwicht veroorzaakt door de nieuwe staat van de vierde band tegenover de sleet van de oude drie banden ». De eis van de verzekeringsmaatschappij werd dan ook afge-
wezen.